

**PLAN-MER
BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED**

GEMEENTE OMMEN

juni 2009
110302/CE9/010/001419

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	11
1.1	11
1.2	12
1.3	14
1.4	15
1.5	15
1.6	17
1.6.1	17
1.6.2	18
1.7	19
1.8	19
1.9	20
2 Alternatieven	21
2.1	21
2.2	23
2.2.1	23
2.2.2	25
2.3	28
2.3.1	29
2.3.2	30
2.3.3	31
2.3.4	31
2.3.5	32
3 Effecten per thema	33
3.1	33
3.1.1	33
3.1.2	38
3.1.3	41
3.1.4	42
3.1.5	46
3.1.6	50
3.2	50
3.2.1	50
3.2.2	51
3.2.3	51
3.3	53
3.4	55
3.4.1	55
3.4.2	56

3.4.3 Resultaten	57
3.5 Fijn stof	58
3.5.1 beleidskader	58
3.5.2 Methodiek	59
3.5.3 Resultaten	60
3.6 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	61
3.6.1 Beleidskader	64
3.6.2 Methodiek	65
3.6.3 Resultaten	65
3.7 water	69
3.8 Overige effecten intensieve veehouderij	71
3.9 Leemten in kennis en aanzet evaluatieprogramma	71
4 Vergelijking van de alternatieven	73
4.1 Resumé effecten	73
4.2 conclusies per aspect	74
4.3 Aanbevelingen	76
4.4 Monitoring en evaluatie	76
Bijlage 1 Beleidskader	77
Bijlage 2 Ruimtelijke spreiding veehouderij Ommen	91
Bijlage 3 Beoordeling leefklimaat ammoniakdepositie	93
Bijlage 4 Beoordeling geurhinder	95
Bijlage 5 Landschappelijke richtlijnen voor nieuwvestiging en uitbreiding	97
Bijlage 6 Aandeel rundveehouderij ammoniakdepositie	105
Bijlage 7 Inventarisatie bouwblokken Bestemmingsplan 1994 en voorontwerp 2007	107
Colofon	113

Samenvatting

Probleem en doelstelling

De gemeente Ommen wil het gehele bestemmingsplan buitengebied herzien. Het huidige bestemmingsplan uit 1994/1995, speelt onvoldoende in op nieuwe ontwikkelingen zoals de schaalvergroting van bedrijven uit de intensieve veehouderij maar ook binnen de melkveehouderij.

Met het nieuwe bestemmingsplan wil de gemeente de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied behouden en ontwikkelen. Hierbij streeft de gemeente naar behoud en ontwikkeling van een duurzame en vitale landbouw en een sterke recreatiesector in samenhang met behoud en de versterking van de kwaliteiten van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Via perceels- en gebiedsbestemmingen worden in de herziening ontwikkelingsmogelijkheden toegekend voor de landbouw in zowel de landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) als het verwevingsgebied. Vertrekpunt is het Reconstructieplan Salland Twente. Het bestemmingsplan maakt mogelijk dat op alle agrarische bouwblokken in de LOG's een intensieve veehouderij kan plaatsvinden. In het verwevingsgebied kan dat alleen op bouwblokken waar nu ook al sprake is van een intensieve veehouderij. Voor de LOG's zijn de mogelijkheden voor de intensieve veehouderij onderbouwd met een LOG-visie. Deze visie is op 4 september 2008 vastgesteld door de raad. In deze visie kunnen bestaande intensieve veehouderijen uitbreiden tot 2 ha en de pluimveesector tot 2,4 ha. Voor verwevingsgebieden geldt een maximum voor 1,5 ha voor de intensieve veehouderij. Bij het toekennen van agrarische bouwblokken in het nieuwe bestemmingsplan wordt per agrariër maatwerk geleverd. Hierbij geldt dat het agrarische belang zwaarder telt in een LOG dan in een verwevingsgebied.

Omdat het bestemmingsplan ontwikkelingsruimte biedt aan m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten, zoals het oprichten, wijzigen of uitbreiden van een intensieve veehouderij (m.n. varkens- en kippenhouderij), is het doorlopen van een plan-m.e.r.-procedure verplicht. Een andere aanleiding voor de m.e.r.-plicht is het feit dat deze nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij gevolgen kunnen hebben voor het natuurgebied Vecht en Beneden-Regge (Natura 2000-status).

In dit plan-MER zijn daarom vestigingsalternatieven voor de intensieve veehouderij ontwikkeld en onderling vergeleken. Het milieu kan hierdoor volwaardig worden betrokken bij het nemen van het bestemmingsplanbesluit door de gemeente Ommen

Procedure

In februari 2008 heeft de gemeente een notitie reikwijdte en detailniveau ter visie gelegd, als eerste stap in de plan-m.e.r.-procedure. Op basis van ingekomen reacties, het advies van de Commissie voor de m.e.r. en behandeling in de raadscommissie is dit plan-MER de volgende stap in de procedure. Dit plan-MER zal tegelijk met het ontwerp van het bestemmingsplan en de ontwikkelvisie voor de LOG's, ter visie worden gelegd.

Beleidskader

Het plan-MER onderzoekt de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij passend binnen de bestaande beleidskaders en wet- & regelgeving. De belangrijkste kaders voor de intensieve veehouder zijn:

- Het ammoniakbeleid: door de lage kritische depositiewaarde van het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge, door de hoge achtergronddepositie en door een recente uitspraak van de Raad van State over het Toetsingskader voor ammoniak rondom Natura 2000-gebieden, is elke toename van ammoniakdepositie op dit gebied uitgesloten. Hierdoor wordt iedere uitbreiding van een veehouderij kritisch bij vergunningverlening en gaat de sector mogelijk "op slot". Ontwikkelingsalternatieven voor de sector zijn binnen dit beleidskader dan ook niet realistisch. Minister Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft een taskforce ingesteld die met werkbare en houdbare oplossingsrichtingen moet komen als alternatief voor het toetsingskader ammoniak (persbericht 24 april 2008). In dit plan-MER is de drempelwaarde uit het Toetsingskader nog wel het uitgangspunt omdat anders alle ontwikkelingen rond de intensieve veehouderij zijn uitgesloten. Bij uitzondering is ontwikkeling mogelijk als dit blijkt uit een passende beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Een passende beoordeling op bedrijfsniveau is echter in dit plan-MER niet aan de orde.
- Het reconstructiebeleid: in het Reconstructieplan Salland Twente is een zonerings opgenomen waarin bij voorkeur de intensieve veehouderij zich dient te ontwikkelen (LOG's) en waar bij voorkeur niet (extensiveringsgebieden).
- Ontwikkelvisie voor de LOG's: samen met de sector en overige belanghebbenden is door de gemeente een visie opgesteld voor de ontwikkeling van intensieve veehouderij in de vier LOG's. Bedrijven kunnen zich ontwikkelen op bestaande locaties en eventueel nieuw vestigen op de daarvoor aangewezen locaties.

Referentiesituatie, alternatieven en scenario's

De omvang, ligging en trends van de agrarische sector is in beeld gebracht voor Ommen. Van de 402 bedrijven (waarvan 166 met varkens en pluimvee) ligt het merendeel in het verwevingsgebied en de grotere bedrijven bevinden zich vooral in de geplande LOG's. De ammoniakemissie uit stallen komt in de huidige situatie vooral voor rekening van rundvee (41%), varkens (41%) en kippen (15%). Uit de landelijke en provinciale trends blijkt dat de schaalvergroting zich doorzet door een sterke afname van het aantal bedrijven waarbij het aantal dieren gelijk blijft. Voor gemeente Ommen is het moeilijk te voorspellen waar welk bedrijf zich ontwikkelt en waar de veehouderij stopt. De varkens- en pluimveehouderij moeten in ieder geval alle zeilen bijzetten om het marktaandeel te behouden. Hiervoor zijn ruimere bouwkavels nodig voor de actieve bedrijven. Echter de milieugebruiksruimte is beperkt, vooral door de Natuurbeschermingswet, de Wet geurhinder veehouderij en door de Wet ammoniak en veehouderij.

Het geldende bestemmingsplan maakt geen onderscheid tussen bouwblokken voor de intensieve veehouderij en niet-intensieve veehouderij. In het geldende bestemmingsplan kon op elk agrarisch bouwblok een intensieve veehouderij beginnen, voordat het Reconstructieplan werd vastgesteld. Het geldende bestemmingsplan kent een wijzigingsbevoegdheid voor nieuwvestiging in de LOG's als uitbreiding van agrarische bedrijven tot 1,5 ha. Nieuwvestiging en uitbreiding naar 1,5 ha is in het hele plangebied mogelijk, hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naar deelgebied.

Nadat het reconstructieplan van kracht werd kan de intensieve veehouderij geen gebruik meer maken van deze wijzigingsbevoegdheid, behalve in de LOG's. Voor andere vormen van landbouw geldt nog steeds de wijzigingsbevoegdheid, zonder beperkingen. Uit een inventarisatie naar bouwblokken in het buitengebied van Ommen blijkt dat het ontwikkelingspotentieel voor intensieve veehouderijen afneemt van 510,5 ha (Bestemmingsplan Buitengebied 1994) naar 135 ha (Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied 2007). Dit is een afname van ruim 73%. Dit ontwikkelingspotentieel in ha bouwvlak zegt echter niets over het milieueffect. Dit wordt vooral bepaald door ontwikkelingen in de markt, omvang, type en staltechniek van het bedrijf op het betreffende bouwvlak.

De uitdaging voor gemeente Ommen is om de veehouderijen met toekomst, ontwikkelingsruimte te bieden die duurzaam is en past binnen de beschikbare milieugebruiksruimte en de ambities voor natuur en recreatie. De ontwikkelingsruimte voor de intensieve veehouderij staat hierbij centraal. De milieugebruiksruimte is voor deze sector beperkt en de noodzaak tot forse groei van het aantal dieren per bedrijf wordt ingegeven door de markt. Bedrijven met varkens en pluimvee staan daarom centraal in het ontwikkelen van de alternatieven.

Voor de modellering in dit plan-MER is gerekend met twee scenario's voor de omvang van de intensieve veehouderij (nulgroei en groei met 10%) en drie alternatieven voor ruimtelijk beleid: 'Verspreiding', 'Clustering LOG's' en 'Handhaven vergunde rechten'.

In het alternatief "Verspreiding" vind een herverdeling plaats van productierechten van stoppende bedrijven (in Nederlandse grootte eenheid) over alle bedrijven met milieugebruiksruimte. Het alternatief "Clustering LOG's met nieuwvestiging" gaat uit van een herverdeling over 8 nieuwe bedrijven in de LOG's (conform ontwikkelvisie LOG's). In het alternatief "Clustering LOG's zonder nieuwvestiging" zijn de productierechten herverdeeld over de bestaande bedrijven in de LOG's.

Gezien het grote aandeel aan ammoniakemissie uit de rundveehouderij, is binnen de referentiesituatie gerekend aan de ammoniakdepositie vanuit deze sector. Hierbij is, naast nulgroei, ook een groeiscenario van 10% doorgerekend.

Vergelijking van alternatieven

In de tabel hieronder zijn de verschillende alternatieven vergeleken. De verschillen zijn relatief beperkt tussen scenario's en alternatieven voor de ontwikkeling van de IV-sector in de gemeente Ommen. Dit komt door de beperkte ontwikkelingsruimte. Ontwikkelingen van de intensieve veehouderij worden immers vooral bepaald door milieu- en natuurwetgeving. Dit levert een matrix op met veel overeenkomende scores tussen alternatieven.

Aspecten	Verspreiden		Clustering LOG's met nieuwvestiging		Clustering LOG's zonder nieuwvestiging	Handhaven vergunde rechten
	0%	10%	0%	10%	0%	
Natuur algemeen	0/+	0/+	0/+	0/+	+	+
Natuur Archemer en Lemelerberg	0/-	0/-	0/-	0/-	+	+
Geur	0/+	0	0/+	0/+	0/+	+
Verkeer	0	0	0	0	0	0
Geluid	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
Fijn stof	0	0	0	0	0	0
Landschap	0/+	0/+	0/-	0/-	0/+	0/+
Water	0	0	0	0	0	0

+ = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief.

Uit de modellering van de alternatieven en scenario's blijkt dat het concentratiebeleid (Clustering LOG's met en zonder nieuwvestiging) nauwelijks leidt tot minder ammoniakdepositie op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge. De afname bedraagt maximaal 20% van de overschrijding van de kritische depositie in 2010. Door de veel te hoge achtergronddepositie wordt de ammoniakdepositie op het Natura 2000-gebied slechts zeer beperkt beïnvloed door de ontwikkelingen in de intensieve veehouderij in Ommen. Daarnaast is het depositieaandeel vanuit de rundveehouderij groot. In de autonome ontwikkeling wordt dit aandeel alleen maar groter (minimaal 50%) omdat de AMvB-Huisvesting slechts beperkt resultaat geeft voor de rundveehouderijen. De winst door het schuiven met intensieve veehouderijen wordt hierdoor weer teniet gedaan.

Met uitzondering van het alternatief 'Handhaven vergunde rechten' en 'Clustering LOG's zonder nieuwvestiging', vindt een toename van de stikstofdepositie plaats in het meest zuidelijk deel van het deelgebied Archemer- en Lemelerberg. Het alternatief 'Clustering LOG's met nieuwvestiging' is hierdoor zelfs iets negatiever dan het alternatief 'Verspreiding'. In de praktijk zal een dergelijke toename zich echter niet voordoen aangezien geen Natuurbeschermingswetvergunning zal worden verleend aan elke bedrijfsuitbreiding die een overschrijding van de kritische depositie veroorzaakt.

Ook voor geur zijn de verschillen met de referentiesituatie minimaal. De algemene situatie voor geur wordt in alle alternatieven/scenario's beter dan in de referentiesituatie waarin de bedrijven toch al moeten voldoen aan emissiebeperkende maatregelen uit de AMvB-Huisvesting. Deze verbetering voor het hele buitengebied van Ommen gaat niet ten koste van enkele situaties die veel meer last krijgen van stankoverlast.

De toe- of afname van het aantal knelpuntsituaties voor fijn stof wordt niet verwacht in Ommen. De extra verkeersbewegingen voor het buitengebied van Ommen zijn minimaal en de aanvraag voor een nieuwe stal of uitbreiding van een bestaande stal moet voldoen aan de grenswaarden uit de Wet luchtkwaliteit.

Extra intensieve veehouderij in de LOG's genereert extra verkeer. Echter deze geringe toename veroorzaakt geen extra problemen voor de afwikkeling van verkeer gezien de ruime capaciteit van de lokale wegen. Wel of geen nieuwvestiging in de LOG's is niet onderscheidend. Wel is aandacht nodig voor de lokale wegen waar het fietsverkeer en het overige verkeer niet is gescheiden en waar het aantal bewegingen aan vrachtverkeer en personenvervoer toeneemt.

De realisering van 150 extra recreatieplaatsen binnen het plangebied vormt een relatief zeer geringe toename van 1,5%. De gevolgen voor Natura 2000 in de termen van extra recreatiedruk en verkeersbewegingen zijn verwaarloosbaar klein.

In het alternatief verspreiden neemt de verstening van het landschap af en wordt de openheid van het landschap iets versterkt. Bij het alternatief handhaven vergunde rechten zijn deze positieve effecten nog iets sterker doordat wel sloop van overbodige stallen plaatsvindt en vrijwel geen nieuwbouw. Bij het alternatief 'Clustering LOG's met nieuwvestiging' is er in de LOG's, ten aanzien van beide criteria, echter sprake van een geringe verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie. Bij het alternatief Clustering LOG's zonder nieuwvestiging is er juist sprake van een verbetering ten opzichte van de referentiesituatie.

Voor nieuwe bedrijven of voor het uitbreiden van bestaande bedrijven in de LOG's staan in de ontwikkelvisie concrete inrichtingsprincipes en maatregelen genoemd per LOG. Hiermee wordt de aantasting van het landschap zoveel mogelijk voorkomen of wordt het landschap in de LOG's juist versterkt.

Bij geen van de alternatieven is sprake van aantasting van historische landschapspatronen of hoge tot zeer hoge archeologische verwachtingswaarden.

Tenslotte

Vanuit het aspect natuur verdient het de voorkeur om in het bestemmingsplan buitengebied in de LOG's Vinkenbuurt, Arriërveld en Beerzerveld meer ruimte te bieden aan ontwikkelingen voor de intensieve veehouderij dan in het verwevingsgebied. Dit kan door in deze LOG's een ruimere bouwblokgrootte toe te staan. Het is wel van belang dat de milieuvergunning voldoet aan de Natuurbeschermingswet bij uitbreiden, hervestigen of nieuwvestigen van een agrarisch bedrijf op het betreffende bouwblok.

Door de geboden ontwikkelingsruimte in het LOG Maanweg (zie ontwikkelvisie LOG's), neemt de stikstofdepositie op het meest zuidelijk deel van het Natura 2000-gebied toe als nieuwvestiging wordt toegestaan. Een heroverweging van nieuwvestiging van intensieve veehouderijen in het LOG Maanweg, ligt hier voor de hand.

Omdat de verschillen tussen de alternatieven voor "geur" minimaal zijn, heeft een gemeentelijk geurbeleid, waarbij wordt afgeweken van de standaardnorm uit de Wet Geurhinder Veehouderij, weinig betekenis.

Ter compensatie van negatieve effecten van nieuwe stallen in de LOG's op het landschap kunnen voorwaarden in het bestemmingsplan ('ruimte voor ruimte', 'groen voor rood') uitkomst bieden. Bijvoorbeeld eerst de sloop van oude stallen voordat een nieuwe stal gebouwd mag worden of een financiële bijdrage aan een landschapsfonds.

HOOFDSTUK

1

Inleiding

Dit hoofdstuk geeft aan waarom dit plan-MER is opgesteld en wat de relatie is met het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Ommen.

1.1

WAAROM EEN NIEUW BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED?

De gemeente Ommen werkt aan een nieuw bestemmingsplan voor haar buitengebied. Dit bestemmingsplan is een herziening van het geldende bestemmingsplan en regelt o.a. het ruimtelijk ordeningsbeleid voor de veehouderijen in overeenstemming met de mogelijkheden uit het Reconstructieplan Salland-Twente.

Het vigerende bestemmingsplan, vastgesteld in 1994/1995, speelt onvoldoende in op de nieuwe ontwikkelingen die zich in het buitengebied voordoen, zoals: de schaalvergroting en verbreding in de landbouw, stoppende agrariërs en ontwikkelingen in de recreatiesector. Deze nieuwe ontwikkelingen moeten worden afgestemd met andere functies zoals natuur en water. Daarnaast schrijft de Wet ruimtelijke ordening (per 1 juli 2008 van kracht) voor dat een bestemmingsplan voor het buitengebied 10 jaar actueel is en binnen deze periode moet worden herzien.

De gemeente Ommen kiest voor een integrale herziening van het bestemmingsplan. Het voorontwerp Bestemmingsplan is inmiddels opgesteld (RBOI, 8 maart 2007). Dit voorontwerp richt zich vooral op de mogelijkheden voor uitbreiding van veehouderijen op de bestaande agrarische bouwpercelen en de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij in landbouwontwikkelingsgebieden. Dit in overeenstemming met de wens van veel agrariërs om de bouwkaavel te vergroten conform het Reconstructieplan Salland-Twente. Het plangebied voor deze plan-MER is weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1

Plangebied

(Bron: Google Earth & voorontwerp Bestemmingsplan)

1.2

HET VERSCHIL AAN AGRARISCHE BOUWBLOKKEN

Het verschil aan bouwblokken tussen het nieuwe en oude bestemmingsplan

Met het toekennen van agrarische bouwblokken in het nieuwe bestemmingsplan wordt per agrariër maatwerk geleverd. In de LOG's telt het agrarische belang zwaarder dan in een verwevingsgebied. Uit een inventarisatie naar bouwblokken is op te maken dat het oppervlak aan bouw kavels van 614 bedrijven met een agrarische bestemming ruim 510 ha is in het geldende Bestemmingsplan (1994/1995). In het voorontwerp Bestemmingsplan (2007) is het aantal bedrijven met een agrarische bestemming 377 met 391 ha aan oppervlak. Dat is een *afname* van bijna 39% in aantal bedrijven en ruim 23% aan oppervlak met agrarische bouw kavels. Het resultaat van de bouwblokinventarisatie is per reconstructiewetzonering uitgewerkt in bijlage 7.

Het verschil aan ammoniakemissie tussen het nieuwe en oude bestemmingsplan

In het geldende bestemmingsplan is elke bouwvlak met agrarische doeleinden een potentiële ontwikkellocatie voor intensieve veehouderij. Conform de Reconstructiewet wordt in het nieuwe bestemmingsplan (voorontwerp 2007) per bouwblok een onderscheid gemaakt tussen een agrarische bestemming voor intensieve veehouderij en voor niet-intensieve veehouderij. In het oude bestemmingsplan zijn alle bouwblokken met agrarische doeleinden potentieel een locatie voor intensieve veehouderij.

Om de ammoniakemissie per ha bouwblok te bepalen zijn productienormen nodig voor de intensieve en de niet-intensieve veehouderij. Deze productienormen zijn bepaald door twee computerbestanden te koppelen. Het bestand aan bouwblokken met agrarische doeleinden (A) en met subbestemming intensieve veehouderij (Aiv), uit het voorontwerpbestemmingsplan van 8 maart 2007, is gekoppeld aan het bestand met milieuvergunningen. In deze analyse zijn alle bouwblokken met een milieuvergunningveehouderij meegenomen. De overige subbestemmingen (agrarisch loonbedrijf, glastuinbouw, bosbouw en sierteelt) en de agrarisch aanverwante doelen (AD) zijn niet meegenomen. Er is ook geen rekening gehouden met gekoppelde bouwblokken.

Het analyseresultaat van de koppeling van bouwblokken aan de vergunde ammoniakemissies staat in Tabel 1.1:

Tabel 1.1

Ruimtelijke spreiding van de ammoniakemissie in kg NH₃ per (ha) bouwblok voor de bestemming A en Aiv

	Bestemming A (189 locaties)			Bestemming Aiv (133 locaties)		
	Kg NH ₃ per bouwblok	Kg NH ₃ per ha	Omvang bouwblok (ha)	Kg NH ₃ per bouwblok	Kg NH ₃ per ha	ha
Gemiddeld	809	859	0,964	2656	2247	1,204
Maximaal	3203	3800	2,254	9121	7200	3,898
Minimaal	20	29	0,141	128	286	0,194

Op basis van het voorgaande en het feit dat de bouwblokken in toekomst intensiever worden gebruikt is gerekend met de volgende normen aan potentiële productie aan NH₃ per ha bouwblok:

- 2500 kg voor een bouwblok met agrarische doeleinden met intensieve veehouderij (Aiv).
- 1000 kg voor een bouwblok met agrarische doeleinden zonder intensieve veehouderij (A).

In Tabel 1.2 is het potentieel aan ammoniakemissie voor beide bestemmingsplannen berekend en vergeleken voor zowel de intensieve als de niet-intensieve veehouderij. De categorie overige bedrijven is buiten beschouwing gelaten. Dit zijn akkerbouw- en loonwerkbedrijven en bedrijven waarvan geen gegevens van de milieuvergunning beschikbaar zijn.

Tabel 1.2

Het verschil aan potentiële ammoniakemissie vanuit stallen op basis van omvang bouwkvavels in het nieuwe en oude bestemmingsplan en de vergunde milieusituatie.

	Bestemmingsplan 1994/1995			Voorontwerp Bestemmingsplan 2007			Verschil in stalemissies (kg NH3)
	Aantal bedrijven	Bouwblok (ha)	Emissie (kg NH3)	Aantal bedrijven ¹	Bouwblok (ha)	Emissie (kg NH3)	
Extensiveringsgebied							
Intensief	55	43,5	108.750	8	8	20.000	-88.750
Niet-intensief	0	0	0	26	22	22.000	22.000
<i>subtotaal</i>	<i>55</i>	<i>43,5</i>	<i>108.750</i>	<i>34</i>	<i>30</i>		<i>-66.750 (-61%)</i>
Landbouwontwikkelingsgebieden							
Intensief	136	120,5	301.250	44	59	147.500	-153750
Niet-intensief	0	0	0	41	39,5	39.500	39500
<i>subtotaal</i>	<i>136</i>	<i>120,5</i>	<i>301.250</i>	<i>85</i>	<i>98,5</i>	<i>187.000</i>	<i>-114.250 (-38%)</i>
Verwevinggebied							
Intensief	423	346,5	866.250	86	102	255.000	-611.250
Niet-intensief	0	0	0	163	154	154.000	154.000
<i>subtotaal</i>	<i>423</i>	<i>346,5</i>	<i>866.250</i>	<i>249</i>	<i>256</i>	<i>409.000</i>	<i>-457.250 (-53%)</i>
Intensief	614	510,5	1.276.250	138	169	422.500	-853.750
Niet-intensief	0	0	0	230	215,5	215.500	215.500
Totaal	614	510,5	1.276.250	368	384,5	638.000	-638.250 (-50%)

Conclusie is dat met het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Ommen het potentieel aan ammoniakemissie uit stallen wordt gehalveerd. In het extensiveringgebied is de ammoniakreductie 61%, in de landbouwontwikkelingsgebieden 38% en in het verwevinggebied 53%. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat het totale ontwikkelpotentieel in het oude bestemmingsplan toegerekend is naar de intensieve veehouderij. Deze kanttekening verklaart de toename aan ammoniakemissie door de bouwblokken met een niet-intensieve agrarische bestemming.

1.3

PROBLEEMANALYSE

Schaalvergroting naar minder maar grotere veebedrijven is voor de landbouw een gegeven. Hiermee speelt de sector in op ontwikkelingen in de markt. Voor de schaalvergroting van bedrijven uit de intensieve veehouderij biedt het Reconstructieplan Salland-Twente ontwikkelingsruimte, o.a. in het buitengebied van Ommen.

Echter veel natuurgebieden op de zandgronden in Oost- en Zuid-Nederland zijn erg gevoelig voor ammoniak uit de veehouderij. Het natuurgebied Vecht en Beneden-Regge in Ommen is overbelast. Juist op de zandgronden in Oost- en Zuid-Nederland, dus ook in Ommen, is de Nederlandse varkens- en kippenstapel geconcentreerd aanwezig. Dat geldt ook voor veehouderijen die grondgebonden zijn (m.n. de rundveehouderijen). Het Reconstructieplan beoogt daarom een vermindering van de ammoniakuitstoot en het verplaatsen van intensieve veehouderijen van natuurgebieden af.

¹ Exclusief de overige bedrijven. Het aantal bedrijven in het oude bestemmingsplan is wel inclusief de overige bedrijven.

De uitdaging voor Ommen is om de landbouwsector ontwikkelingsruimte te bieden binnen de krappe milieugebruiksruimte en daarmee de opgaven uit het Reconstructieplan ruimtelijk vast te leggen in haar Bestemmingsplan Buitengebied.

Een belangrijke kanttekening hierbij is dat ander instrumentarium, dan een bestemmingsplan, de natuur- en milieupgaven uit het Reconstructieplan meer perspectief biedt. Rijksregelgeving voor milieu en natuur en het landschapsbeleid van rijk en provincie zijn veel effectiever blijkt uit een studie van Alterra².

1.4

DOELSTELLING

Voor het buitengebied van Ommen hanteert de gemeente het volgende hoofddoel: *"Behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied, waarbij wordt gestreefd naar behoud en ontwikkeling van een duurzame en vitale landbouw en een sterke recreatiesector in samenhang met behoud en de versterking van de kwaliteiten van natuur, landschap en cultuurhistorie."*

Er is ruimte nodig voor:

- Behoud en duurzame ontwikkeling van de landbouw (het bieden van ruimte aan perspectiefrijke bedrijven).
- Behoud en ontwikkeling van de verblijfsrecreatieve sector en voor de ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen.
- Behoud en versterking van landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten (in samenhang met een duurzame landbouw en een sterke recreatiesector).
- Behoud en ontwikkeling van de aanwezige en nieuwe natuurwaarden.
- Kansen voor verbrede plattelandsontwikkeling.
- Versterking van het recreatieve medegebruik van het buitengebied.
- Duurzaam waterbeheer.

Het voornaamste doel van dit plan-MER is om door middel van het vergelijken van mogelijke alternatieven te komen tot een optimaal ruimtelijk ordeningsbeleid voor landbouwbedrijven. De focus ligt op de intensieve veehouderij omdat voor deze sector een reconstructiewetgeving is vastgelegd in het Reconstructieplan.

Een optimaal ruimtelijk ordeningsbeleid biedt een duurzaam bedrijfseconomisch ontwikkelingsperspectief dat past binnen de beschikbare milieugebruiksruimte in Ommen

1.5

AANLEIDING PLAN-MER

De ontwikkelruimte voor de vier "Landbouwontwikkelingsgebieden" (LOG's) en voor de bestaande locaties in het verwevingsgebied wordt vastgelegd in het bestemmingsplan. Ontwikkelingsmogelijkheden worden toegekend via perceels- en gebiedsbestemmingen.

Uit een inventarisatie naar bouwblokken in het buitengebied van Ommen (zie bijlage 7) blijkt dat het ontwikkelingspotentieel voor intensieve veehouderijen afneemt van 510,5 ha

² Effectiviteit ammoniakmaatregelen in en rondom de Natura2000-gebieden in de provincie Overijssel (Alterra, Wageningen, 2008)

(Bestemmingsplan Buitengebied 1994) naar 135 ha (Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied 2007). Dit is een afname van ruim 73% .

Echter het toekennen van ontwikkelruimte aan bedrijven met een intensieve veehouderij tak kan worden beschouwd als m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten. Nieuwe activiteiten binnen deze ontwikkelruimte kunnen de drempelwaarden overschrijden conform het Besluit m.e.r.³, categorie C/D 14, kolom 3. Een (herziening van) bestemmingsplan voor activiteiten die de m.e.r.-drempelwaarde overschrijden, is een plan waarvoor de m.e.r.-procedure voor plannen (plan-m.e.r.) moet worden doorlopen.

Daarnaast maakt het bestemmingsplan buitengebied twee ontwikkelingen mogelijk waarbij een kans bestaat op het optreden van significant negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge. Het betreft:

- De toename van de N-depositie door het ruimtelijk ordeningsbeleid voor de agrarische sector.
- De toename van de recreatieve druk door het invullen van de restcapaciteit van een aantal bedrijven in de verblijfsrecreatie (ca. 150 recreatiewoningen).

Hiervoor moet verplicht een plan-m.e.r.-procedure worden doorlopen. Een eerste oriëntatie op mogelijke significante effecten vindt in dit plan-MER plaats. De gemeente Ommen is echter niet de initiatiefnemer voor mogelijke ontwikkelingen met significant negatieve effecten; bij concrete uitbreiding of nieuwvestiging van veehouderijbedrijven dient te zijner tijd door de agrarische initiatiefnemer een afzonderlijke passende beoordeling te worden opgesteld en een m.e.r.(beoordelings)-procedure worden doorlopen.

De beleidsruimte voor bestaande niet-agrarische bedrijfsactiviteiten, met 15% uitbreidingsruimte van het bebouwd oppervlak, is niet m.e.r.-plichtig. In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (Gemeente Ommen, 11 februari 2008) staan het Gascompressorstation Vilsteren en de bestaande asfaltcentrale genoemd. Eventuele milieueffecten voor het gascompressorstation staan echter beschreven in het MER voor het gasleidingstracé tussen Midwolda en Ommen. De N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om op dit tracé twee aardgasleidingen aan te leggen. Voor deze leiding en eventuele aanpassing van het gascompressorstation wordt het bestemmingsplan herzien en zijn vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Voor deze besluiten is dat MER opgesteld en is nu niet aan de orde. Een eventuele uitbreiding van de asfaltcentrale met 15% van het bebouwde oppervlak is voor het plan-MER geen relevante ontwikkeling met mogelijk aanzienlijke milieueffecten. De activiteiten zijn zo kleinschalig van aard (opslag bitumen) dat dit geen probleem vormt (bron: InfoMil).

In het bestemmingsplan buitengebied Ommen zijn geen andere onderwerpen gedefinieerd die als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten zijn te beschouwen. Dit is nader gemotiveerd in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Dit plan-MER richt zich dus op de planologische (on)mogelijkheden voor uitbreiding en nieuwvestiging van bedrijven uit de intensieve veehouderij en de effecten hiervan op het

³ Artikel 7.2 Wet Milieubeheer: gewijzigd Besluit m.e.r. 1994 (2006)

milieu. Voor het Natura 2000-gebied is de milieudruk vanuit de rundveehouderij en de verblijfsrecreatie mede beoordeeld.

1.6 PLANPROCES & M.E.R.-PROCEDURE

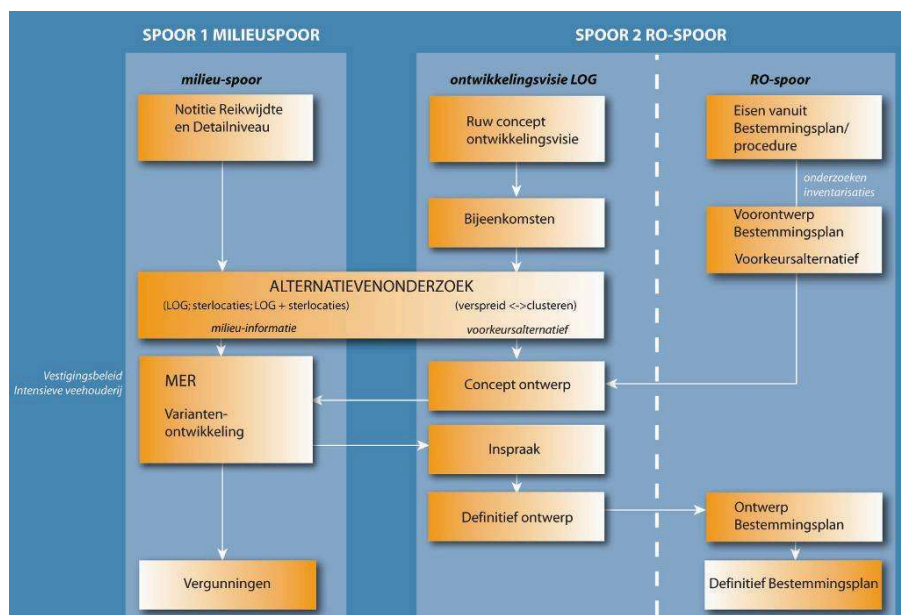
1.6.1 PLANPROCES

Inmiddels is het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied Ommen⁴ opgesteld en het ruimtelijk ordeningsbeleid voor de intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden uitgewerkt⁵.

Het planspoor vanuit de ruimtelijke ordening (RO) is afgestemd met het milieuspoor waarin dit plan-MER is opgesteld. De samenhang is in figuur 1.2 schematisch in beeld gebracht.

Figuur 1.2

Samenhang tussen Milieu- en Ruimtelijke Ordening Spoor

In het RO-spoor is een ruimtelijke ontwikkelvisie opgesteld en wordt, na besluitvorming, vertaald in het bestemmingsplan buitengebied. Het voorontwerp-bestemmingsplan, met de daarin al gemaakte plankeuzen, wordt hierop aangepast. Het milieuspoor beoogt bij te dragen aan het alternatievenonderzoek voor de ontwikkelvisie en toetst het ruimtelijk ordeningsbeleid voor de intensieve veehouderij in het bestemmingsplan buitengebied voor de aspecten: natuur, geur, verkeer, geluid, fijn stof, landschap en water.

Met het voorontwerp bestemmingsplan en de ontwikkelvisie heeft de gemeente rekening gehouden met de wensen en eisen van vertegenwoordigers van alle belangen die spelen in het buitengebied en in de LOG's in bijzonder.

Voor het aspect natuur is in het milieuspoor tevens een 'voortoets' uitgevoerd op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden).

⁴ RBOI (8 maart 2007)

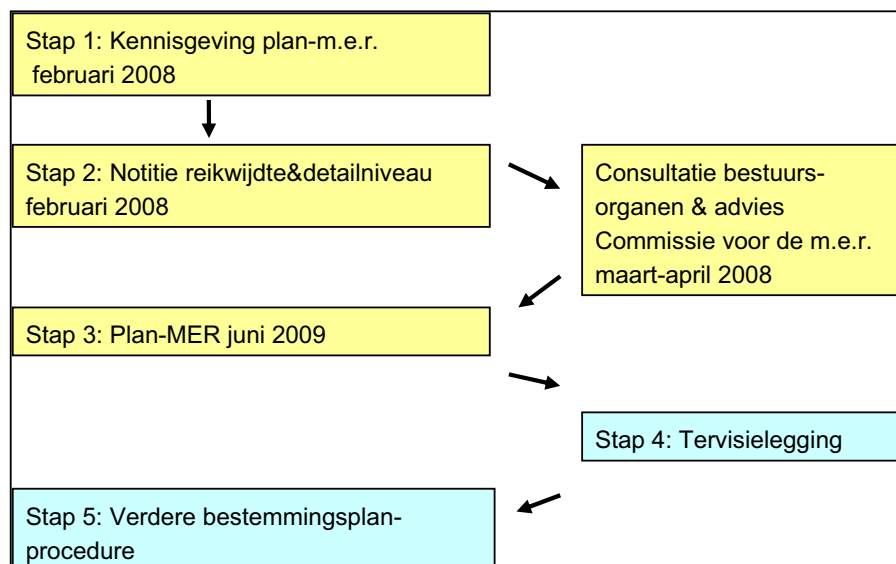
⁵ ARCADIS (2008) *Landbouwontwikkelingsgebieden, ontwikkelvisie*

1.6.2

M.E.R.-PROCEDURE

In figuur 1.3 is de plan-m.e.r. procedure in beeld gebracht.

Figuur 1.3
Plan-m.e.r. procedure
bestemmingsplan
buitengebied Ommen

Stap 1 t/m 3 zijn doorlopen. Hieronder een korte toelichting per stap:

- Stap 1: De officiële start bestaat uit een openbare kennisgeving van het voornemen om het bestemmingsplan buitengebied te herzien en hiervoor een plan-m.e.r. te doorlopen. Deze aankondiging vond plaats in een regionaal blad (30 Januari 2008).
- Stap 2: Raadpleging van de betrokken bestuursorganen over de inhoud (reikwijdte en detailniveau) van het milieueffectrapport. Hiervoor is de Notitie Reikwijdte & Detailniveau opgesteld en in de periode maart-april 2008 voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r. en alle artikel 10 overlegpartners die ook zijn benaderd in het kader van het voorontwerp-bestemmingsplan. De notitie wordt door het college van gemeente Ommen vastgesteld.
- Stap 3: In deze stap is het onderzoek uitgevoerd en het plan-MER opgesteld. Hierbij is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van al bestaande informatiebronnen: provinciale waardekaarten, milieumeetnetten, internetsites (CBS, LEI), etc. In Juli 2008 was het planMER gereed. Daarna heeft de discussie in de gemeenteraad, over de invulling van de landbouwontwikkelingsgebieden, geleid tot een aanpassing van het planMER in juni 2009.

Nog uit te voeren stappen:

- Stap 4: het plan-MER wordt gelijk met het ontwerp-bestemmingsplan ter visie gelegd. In deze stap is ruimte voor inspraak en consultatie. Een speciaal aandachtspunt is toetsing van het plan-MER door de onafhankelijke Commissie voor de m.e.r. Deze toetsing is verplicht omdat het plan significante gevolgen kan hebben voor het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' (Natuurbeschermingswet 1998/Habitatrichtlijn).
- Stap 5: In deze stap voegt het plan-MER slechts één verplichting toe; een expliciete motivering van de rol van het plan-MER en de inspraakreacties bij het definitieve besluit waarmee het herziene bestemmingsplan van kracht wordt.

1.7

ADVIES CIE M.E.R. EN BESTUURSORGANEN OP DE NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

De Commissie m.e.r. heeft op verzoek van de gemeente Ommen haar advies uitgebracht op de reikwijdte en het detailniveau van het plan-MER. De volgende punten beschouwt de Commissie als hoofdpunten voor het plan-MER:

- De mogelijkheden om binnen een bestemmingsplan proactief in te spelen op de autonome ontwikkelingen, vooral de verwachte schaalvergroting binnen de veehouderij. Een beschouwing van de mogelijkheden staan beschreven in paragraaf 1.7 over het proactief bestemmingsplan..
- De huidige milieubelasting en de milieugebruiksruimte: betrek hierbij de autonome ontwikkeling. Deze autonome ontwikkeling is onderdeel van de referentiesituatie zoals beschreven in hoofdstuk 2.
- De alternatieven die mogelijk zijn binnen de beschikbare milieugebruiksruimte en de overige randvoorwaarden. In hoofdstuk 2 staan deze alternatieven beschreven.
- De emissie van ammoniak en de hieruit voortkomende depositie op kwetsbare natuur vanuit de gehele veehouderijsector. Het resultaat hiervan is beschreven in hoofdstuk 3.
- De maximaal mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In het geval significante negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten, dient een passende beoordeling in het plan-MER te worden opgenomen. Ook aan deze voorwaarde is voldaan in hoofdstuk 3, onderdeel natuur.

1.8

PROACTIEF BESTEMMINGSPLAN

In 2001 is een Europese richtlijn vastgesteld omtrent de plan-m.e.r.-plicht⁶. Artikel 8 van de Richtlijn is geïmplementeerd in artikel 7.26d van de Wet milieubeheer. Uit dit artikel volgt dat bij het opstellen van het bestemmingsplan rekening gehouden moet worden met de informatie uit het plan-MER. De ruimtelijke ordeningsregels uit artikel 10 van de (voormalige) WRO gelden voor het opnemen van (milieu)voorschriften in een bestemmingsplan waarvoor een plan-MER procedure is doorlopen. In dit artikel is geregeld dat er enkel bepalingen in een bestemmingsplan kunnen worden opgenomen, mits dit nodig is voor een goede ruimtelijke ordening. Het aspect ‘ten behoeve voor een goede ruimtelijke ordening’ dient goed gemotiveerd te worden in het plan. Dit houdt ook in dat er gemotiveerd van het plan-MER kan worden afgeweken in het bestemmingsplan. Alleen wanneer de noodzaak voor een goede ruimtelijke ordening is aangetoond, kunnen voorschriften in het plan worden opgenomen. In de Wet milieubeheer zijn geen andere bepalingen opgenomen die zorgen voor de doorwerking van het plan-MER

Het voorkomen van hinder voor mens en natuur (waaronder de bescherming van natuurwaarden) wordt gewaarborgd in verschillende wet- en regelgeving, zoals de Natuurbeschermingswet 1998, de Nota Ruimte, de streekplannen, de Spelregels EHS, de Wet ammoniak en veehouderij, Wet geurhinder veehouderij en de AMvB Huisvesting.

⁶ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's

Geboden ontwikkelingsruimte in het bestemmingsplan moet passen binnen deze wettelijke kaders en vooraf moet dus duidelijk zijn of de geboden ontwikkelingsruimte ook daadwerkelijk kan worden benut.

Dit plan-MER gaat in op de voorgenomen ontwikkelingsruimte in het voorontwerpbestemmingplan. De volgende vragen zijn hierbij aan de orde:

- Is het verantwoord om alle actieve veehouderijen ontwikkelingsruimte te bieden of is een ruimtelijke zonering van belang?
- Is het vestigen van nieuwe bedrijven uit de intensieve veehouderij of het herinrichten van bestaande locaties in ieder landbouwontwikkelingsgebied verantwoord?

1.9

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 beschrijft de referentiesituatie en de alternatieven waarvoor de effecten in kaart worden gebracht. Hoofdstuk 3 beschrijft per aspect en per alternatief de effecten en vergelijkt dit met de referentiesituatie. In hoofdstuk 4 staan de conclusies en aanbevelingen.

In de bijlagen is het kaartmateriaal, het beleidskader, richtlijnen voor landschappelijke inpassing in de landbouwontwikkelingsgebieden en de bouwblokinventarisatie opgenomen.

HOOFDSTUK

2 Alternatieven

Dit hoofdstuk geeft de huidige omvang van de intensieve veehouderij in de gemeente Ommen aan. Tevens maakt dit hoofdstuk duidelijk hoe de spreiding is binnen de gemeente t.o.v. kwetsbare functies. Paragraaf 2.2 beschrijft de huidige situatie en de mogelijke toekomstige ontwikkelingen voor de intensieve veehouderij als referentiesituatie. Op basis van deze trends zijn de alternatieven en de scenario's ontwikkeld in paragraaf 2.3. Voor het Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Ommen wordt uitgegaan van 3 alternatieven en twee scenario's.

2.1

INLEIDING

Voor de planologische sturing vanuit de gemeente zijn drie alternatieven en twee scenario's bepaald. Een uitgebreide uitleg is later in dit hoofdstuk terug te vinden, hier eerst een korte inleiding.

In de alternatiefontwikkeling staat de herverdeling van vergunde productierechten (uitgedrukt in Nederlandse grootte-eenheid (NGE)) van veehouderijen met varkens en pluimvee, centraal. De productierechten van stoppende bedrijven⁷ worden herverdeeld over de "blijvers". Dit zijn de overige bedrijven met voldoende milieugebruiksruimte op basis van de Wet Geurhinder Veehouderij en de Natuurbeschermingswet 1998. Voor wat betreft de Natuurbeschermingswet is in overeenstemming met de aanbevelingen in het rapport Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000, een verkenning van oplossingsrichtingen (Taskforce onder voorzitterschap van de heer C. Trojan; 30 juni 2008), rekening gehouden met:

- Het belang van de achtergronddepositie van ammoniak op Natura 2000.
- De lokalisering van gevoelige habitattypen in een Natura 2000-gebied.
- De mogelijkheid van salderen binnen het plangebied.
- Een nuancering van de kritische depositiewaarden voor ammoniak op Natura 2000.

⁷ Deze zogenaamde "stoppers" zijn kleiner dan 70 NGE in kwetsbare gebieden of kleiner dan 40 NGE in de rest van het plangebied.

De productierechten worden herverdeeld binnen het plangebied met de volgende vier alternatieven:

Alternatief	Beschrijving
Verspreiding	De productierechten van stoppers worden gelijkmatig herverdeeld over de blijvers in het plangebied.
Clustering LOG's (met nieuwvestiging)	De productierechten van stoppers worden gelijkmatig herverdeeld over 8 nieuwe bedrijven in de LOG's.
Clustering LOG's (zonder nieuwvestiging)	De productierechten van stoppers worden gelijkmatig herverdeeld over 16 bestaande bedrijven met voldoende milieugebruiksruimte.
Handhaven vergunde rechten	De vergunde milieusituatie in 2007 wordt "bevroren". De stoppers stoppen en de blijvers hebben geen milieugebruiksruimte en kunnen daardoor niet de vrijgekomen productierechten benutten.

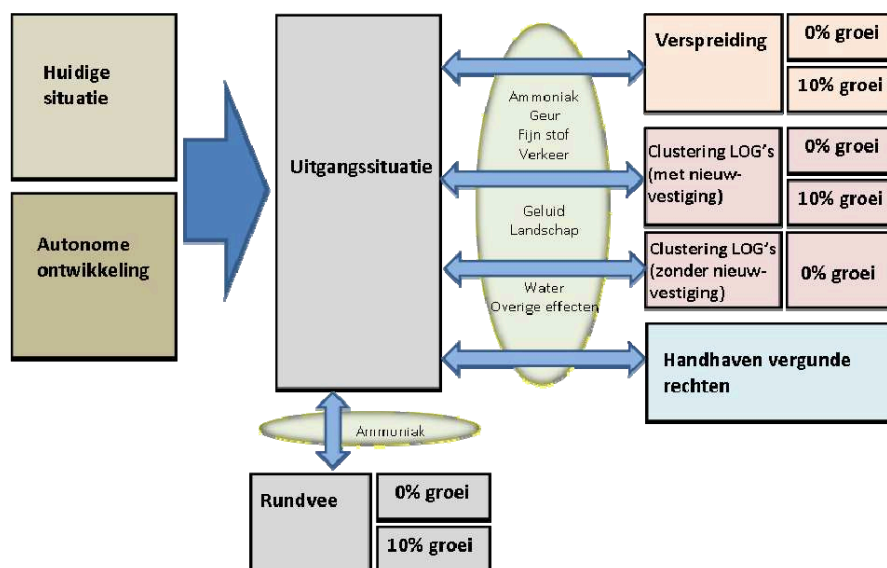
Voor de alternatieven *verspreiding* en *clustering LOG's (met nieuwvestiging)* is een scenario doorgerekend waarin de vergunde productierechten van veehouderijen met varkens en pluimvee met 10% toenemen. Voor het alternatief clustering LOG's (zonder nieuwvestiging) is nulgroei het uitgangspunt.

Effecten van de alternatieven worden vergeleken met de referentiesituatie. In deze referentiesituatie is de emissie van rundveebedrijven meegenomen. Voor het aspect ammoniak is het emissieaandeel vanuit rundveehouderijen gespecificeerd en doorgerekend voor een autonome groei tot 2020 van alle rundveehouderijen met 10% aan NGE.

De referentiesituatie en de verschillende alternatieven worden in figuur 2.1 weergegeven en in de volgende paragrafen toegelicht.

Figuur 2.1

Overzicht referentiesituatie en alternatieven

2.2 REFERENTIESITUATIE

De referentiesituatie (of nulalternatief) is de situatie waarmee de alternatieven vergeleken worden. De referentiesituatie is de vergunde situatie in november 2007 voor 402 bedrijfslocaties met een milieuvergunning voor het houden van vee. Voor al deze locaties wordt aangenomen dat ze in 2013 voldoen aan de AMvB-Huisvesting⁸. Als planhorizon wordt 2020 aangehouden.

2.2.1 HUIDIGE SITUATIE

Op basis van een inventarisatie van de vergunde rechten van veehouderijen (peildatum november 2007) en de integrale zoneringsintensieve veehouderij uit het reconstructieplan Salland Twente, is in deze paragraaf een korte typering opgenomen van de ruimtelijke spreiding van de veehouderijlocaties in Ommen. Vervolgens is op basis hiervan de beschikbare geurruimte in beeld gebracht.

Ruimtelijke spreiding intensieve veehouderijen

Per november 2007 zijn er in Ommen 402 locaties (inrichtingen) met een milieuvergunning voor het houden van vee (bron: gemeente Ommen). In bijlage 2 is de ruimtelijke spreiding van de veehouderijen weergegeven naar type en omvang (NGE's) en t.o.v. de LOG's en het Natura 2000-gebied.

WAT IS NGE?

De Nederlandse grootte-eenheid (NGE) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bss, opbrengsten minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. De NGE per technische productie-eenheid (ha, dier) wordt berekend door de bss van de productie-eenheden te delen door een bepaalde deelfactor, die per jaar kan verschillen. De NGE wordt zowel gebruikt om de absolute bedrijfsomvang van agrarische bedrijven of sectoren weer te geven (uitgedrukt in NGE) als om de specialisatiegraad van bedrijven te bepalen (volgens de NEG-typering). De bss en NGE worden om de twee jaar herzien.

De normen krijgen de naam van het jaar waarvan het prijsniveau is gebruikt. De laatste berekening van normen is gebeurd op prijsniveau 2002. Die normen zijn voor het eerst gebruikt in de Landbouwtelling van 2005. Een NGE staat bij prijsniveau 2002 (Landbouwtellingen 2005 en 2006) voor 1.400 euro aan saldo. (bron: www.lei.wur.nl)

Ruimtelijke spreiding per reconstructiezone

In tabel 2.1 is de ruimtelijke spreiding van deze locaties weergegeven per reconstructiezone.

Tabel 2.1

Ruimtelijke spreiding van alle veehouderijen, per reconstructiezone

Agrarische locaties	Aantal locaties	Gemiddelde omvang in NGE per locatie
Extensiveringsgebied	31	60
LOG's	91	109
Verwevingsgebied	274	83
Bebouwde kom	6	79
Totaal aan bedrijven en NGE's	402	34.989

⁸ Van minister Cramer krijgt de sector uitstel tot 2013 (bron: persbericht ANP). Op 1 januari 2010 moet de veehouderijsector wel in een plan van aanpak laten zien hoe de sector aan de strengere normen voor de uitstoot van ammoniak gaan voldoen.

Van deze agrarische locaties hebben 166 locaties een tak met intensieve veehouderij voor varkens en pluimvee (iv/vpv). Daarnaast hebben 24 rundveebedrijven een tak met intensieve veehouderij in de vorm van mestkalveren. Het NGE-aandeel mestkalveren is 10% van het aantal NGE's aan intensieve veehouderijen. Echter de trendmatige ontwikkeling van mestkalveren is grillig en niet in alternatieven of scenario's te vervatten. Tenslotte behoort het bedrijf met pelsdieren ook tot de intensieve veehouderij. Echter in Ommen betreft dit één bedrijf dat niet is te vergelijken met varkens- en pluimveebedrijven, denk hierbij aan de ruimtelijke uitstraling en de staltechnieken.

Voor deze planstudie zijn de 166 bedrijven met varkens en pluimvee uitgangspunt.

In tabel 2.2 is de ruimtelijke spreiding van de 'iv/vpv-locaties' weergegeven.

Tabel 2.2

Ruimtelijke spreiding alle IV-locaties met varkens en pluimvee per reconstructiezone

Locaties met een tak intensieve veehouderij (iv/vpv)	Aantal locaties	Gemiddelde omvang in NGE
Extensiveringsgebied	9	20
LOG's	45	79
Verwevingsgebied	108	51
Bebouwde kom	4	5
Totaal aan bedrijven en NGE's	166	9.308

Van de 166 bedrijven hebben 42 bedrijven een 'iv/vpv-tak' die gelijk staat aan één of meer volwaardige arbeidskrachten (iv/vpv-tal is $\geq$ aan 70 NGE). In tabel 2.3 is de ruimtelijke spreiding van deze IV-locaties (lees bedrijven met iv/vpv-tak) met redelijke omvang weergegeven.

Tabel 2.3

Ruimtelijke spreiding IV-locaties (varkens of pluimvee) met een redelijke omvang per reconstructiezone

Locaties met een tak intensieve veehouderij (iv/vpv)	Aantal locaties	Gemiddelde omvang in NGE
Extensiveringsgebied	1	74
Verwevingsgebied	27	143
LOG's	14	206
Totaal	42	6.827

Ruimtelijke spreiding nabij kernen, Natura 2000 en WAV-gebied

Het aantal IV-locaties met een knelpunt i.v.m. de ligging in de directe omgeving van een kern is relatief beperkt. Er zijn 8 IV-locaties binnen een zone van 400 meter van een kern gelegen, waarvan 3 grotere IV-locaties (iv/vpv-tal is $\geq$ aan 70 NGE). Het aantal locaties met een knelpunt op het gebied van stank bij lintbebouwing en woningen in het buitengebied is groter. Ook zijn er locaties die nabij toekomstige uitbreidingslocaties (woningbouw) zijn gelegen.

Er zijn 14 locaties die binnen een zone van 250 meter van de zeer kwetsbare voor verzuring gevoelige natuurgebieden (Wav-gebieden) liggen, waarvan 4 grotere locaties (iv/vpv-tak is $\geq$ aan 70 NGE).

Binnen 3 kilometer van het Natura 2000-gebied liggen 58 IV-locaties waarvan 22 bedrijven met een iv/vpv-tak groter dan 70 NGE.

Aandeel rundveehouderij

In de huidige situatie is het rundveeaandeel voor ammoniak gespecificeerd in Hoofdstuk 3. Dit is van belang voor het beschrijven van de effecten op natuur. De ruimtelijke spreiding van rundveebedrijven staat op kaart in bijlage 2 en blijft constant in de verschillende alternatieven. De alternatieven zijn gebaseerd op modelmatige ontwikkelingen in de intensieve veehouderij.

Beschikbare geurruimte

In bijlage 4 is een kaart opgenomen met de indicatieve ruimte ten aanzien van geurhinder op basis van de aanwezige geurgevoelige objecten en de vaste waarden (3 en 14 ou) uit de Wet geurhinder veehouderij. De kaart laat zien waar er op basis van de regelgeving ten aanzien de maximale geurbelasting wel of geen ruimte is voor de uitbreiding van de geuremissie. Het gaat dan om geurruimte die van belang is voor de individuele beoordeling van vergunningsaanvragen. Bij het bepalen van de indicatieve ruimte aan geurhinder is de cumulatie niet meegenomen. Dat is wel het geval bij het bepalen van de indicatieve achtergrondbelasting voor de effectbeschrijving van geur (zie hoofdstuk 3).

De meeste geurruimte is vanzelfsprekend te vinden in en nabij de bestaande bos en natuurgebieden. In deze gebieden is het aantal voor geurhinder gevoelige objecten, minimaal. Rond Ommen, de verschillende kernen, buurtschappen en recreatieterreinen is geen ruimte voor extra geurhinder. In de landbouwontwikkelingsgebieden en in het overige deel van het buitengebied van Ommen zijn een beperkt aantal zoekgebieden te begrenzen met minimaal 100.000 OU aan geurruimte. In deze gebieden is nog geurruimte voor de uitbreiding van geuremissie.

Nieuwvestiging van een intensieve veehouderij (of omschakeling van niet-intensief naar intensief) gaat per definitie gepaard met een uitbreiding van de geuremissie. Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij (meer dierplaatsen) kan gepaard gaan met de uitbreiding van de vergunde geuremissie, maar dat is niet noodzakelijkerwijze het geval. Door toepassing van moderne stalsystemen of luchtwassers is het ook mogelijk om binnen het vergunde emissieniveau uit te breiden.

2.2.2**AUTONOME ONTWIKKELING**

Aangezien het bestemmingsplan buitengebied een looptijd heeft van minstens tien jaar, is het voor dit plan-MER van belang te bepalen hoe de intensieve veehouderij zich autonoom zal ontwikkelen. Met de huidige situatie wordt deze autonome ontwikkeling gebruikt als referentie. Uitgangspunt hierbij is dat de voorgenomen bedrijfvergrotingen of één van de alternatieven, niet passen binnen het vigerende bestemmingsplan en dus niet worden gerealiseerd. Voor de autonome ontwikkeling (AO) wordt in dit geval uitgegaan van huidige activiteiten en al genomen besluiten over nieuwe activiteiten. De planhorizon van het voorontwerp-bestemmingsplan is 2019. De vaststelling staat gepland voor 2009.

Landelijke trends

De landelijke trends zijn te vinden op de LEI-site

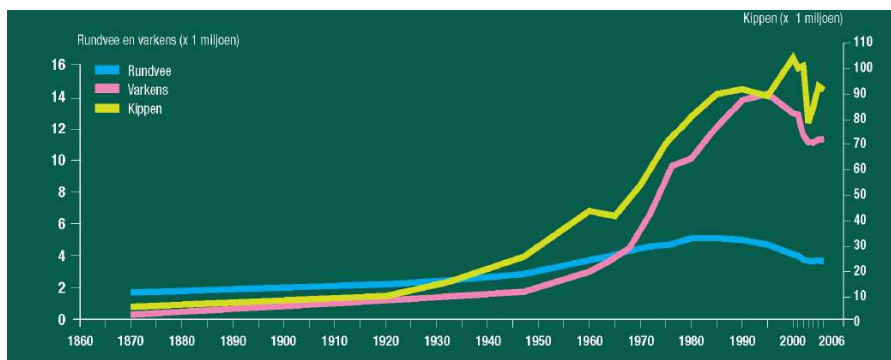
(<http://www.lei.wur.nl/NL/statistieken/Land+en+tuinbouwcijfers>):

- T.a.v. varkens valt op te maken dat – na een toename tot medio jaren negentig en een afname in de jaren erna – er sinds drie jaar min of meer een stabilisatie is van het aantal.

- Bij pluimvee is de laatste drie jaar het aantal dieren aanmerkelijk lager dan in de jaren ervoor, maar over lange tijd kent de curve een grillig verloop. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de vogelpestuitbraak.
- Bij rundvee is een afname te zien vanaf 1984 (superheffing). Het aantal runderen is sinds drie jaar min of meer stabiel.

Figuur 2.2

Landelijke trend dieraantallen over enkele decennia

Naast deze landelijke trends is reeds vastgesteld beleid tevens van toepassing voor de autonome ontwikkeling. In bijlage 1 is het beleidskader beschreven. Relevant vanuit het landelijke beleid hierin is voor de autonome ontwikkeling in de gemeente Ommen:

- Het besluit dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Dit valt onder AMvB-Huisvesting en betekent concreet dat voor 2010 alle bedrijven moeten voldoen aan de ammoniakereisen voor bepaalde dierverblijven.

Trends provincie Overijssel

Uit de ontwikkeling van de varkenshouderij in Overijssel blijkt een trend van schaalvergroting en een terugloop van het aantal bedrijven. De marktontwikkelingen zijn hiervan de drijvende kracht. Met provinciaal beleid kan deze trend niet worden beïnvloed. Er vormt zich een sector die bestaat uit een relatief klein aantal grootschalige bedrijven. De Reconstructiecommissie Salland-Twente constateert dat de trend van schaalvergroting zich doorzet in lijn met de verwachtingen. In de periode 1990-2005 nam het aantal varkensbedrijven met 65% af en het aantal varkens nam af met 15% (zie tabel 2.4).

Tabel 2.4

Ontwikkeling varkenshouderij in Overijssel
(bron: CBS; 2007)

Jaar	1990	1995	2000	2005	Vershil t.o.v. 1990
Varkens totaal (incl. biggen)	1.800.813	1.839.831	1.726.409	1.531.034	-15%
Aantal bedrijven met varkens (alle)	5.316	4.209	2.783	1.861	-65%

Dit beeld wordt bevestigd door de aard van de aanvragen die bij de gemeenten voorliggen. Er is geen sprake van een toestroom van ondernemers van buiten Overijssel die naar Overijssel komen. Op basis hiervan gaat de Reconstructiecommissie er voorlopig van uit dat de omvang van de intensieve veehouderij in Overijssel voorlopig niet noemenswaardig wijzigt. (bron: Brief Reconstructiecommissie Salland Twente; 20 september 2007).

Naast Rijksbeleid is er ook provinciaal beleid in ontwikkeling wat invloed kan hebben op de intensieve veehouderijen in de gemeente Ommen. Dit betreft:

- Het op te stellen Natura 2000-beheerplan Vecht en Beneden-Regge. Na vaststelling van dit plan geldt de rechtstreekse bescherming op basis van de Natuurbeschermingswet 1998. Dit kan van grote invloed zijn op de intensieve veehouderijen in de directe nabijheid van het natuurgebied. De provincie wil de beheerplannen afronden voordat de minister de Natura 2000-gebieden definitief aanwijst.
- De definitieve aanwijzing van de zeer kwetsbare gebieden in het kader van de Wet Ammoniak en Veehouderij (WAV, zie ook bijlage 1). Een verschil met de ontwerp-aanwijzing kan van invloed zijn op het aantal bedrijven dat beperkt wordt in haar ontwikkelingen.

Trends gemeente Ommen

De trends van schaalvergroting en stoppende agrariërs zijn ook in Ommen zichtbaar. Toch is het op gemeentelijke schaal moeilijk te voorspellen wat er precies gaat gebeuren tot 2020. De algemene trends zullen zijn:

- Een sterk doorzettende schaalvergroting die binnen de intensieve veehouderij gepaard gaat met een sterke afname van het aantal bedrijven in Ommen.
- De sectoren varkenshouderij en pluimveehouderij zullen hun uiterste best moeten doen om hun marktaandeel te behouden, dit kan alleen door schaalvergroting.
- De kalverhouderij kan verder toenemen. Deze ontwikkeling is echter sterk afhankelijk van de hervorming van de Europese landbouwsubsidies. Omdat het aandeel kalveren klein is, 10% van het aantal NGE aan intensieve veehouderij in Ommen, wordt aangenomen dat het nge-aandeel kalverhouderij niet verandert.

Beleidsconclusies

In bijlage 1 is het beleidskader beschreven, op basis hiervan zijn de volgende conclusies te trekken over de intensieve veehouderij:

De volgende constatering is hierbij te maken:

- Een zeer beperkt aantal intensieve veehouderijen met toekomst perspectief (≥ 70 NGE) ligt in het extensiveringsgebied. Het aantal bedrijven dat in aanmerking komt voor de verplaatsingsregeling (Reconstructieplan Salland Twente) is daardoor beperkt. Vooralsnog heeft één (pluimvee)bedrijf zich aangemeld voor de verplaatsingsregeling en is daarmee een potentiële verplaatser. De kleinere bedrijven stoppen op termijn door marktwerking en komen daardoor ook niet in aanmerking voor verplaatsingssubsidie (investerend vermogen is te gering).
- Van de 42 IV-bedrijven met redelijke omvang (≥ 70 NGE) liggen 22 bedrijven binnen een straal van 3 kilometer van het Natura 2000-gebied. Door het uitplaatsen of samenvoegen van deze locaties in de LOG's van Ommen is t.a.v. het ammoniakbeleid op het zwaar overbelaste Natura 2000-gebied, winst te boeken.

Bestaande locaties in de LOG's zijn nu al gemiddeld groter dan in de andere zones en hebben autonoom de meeste ontwikkelingsruimte (zie Reconstructieplan).

- De meeste locaties met intensieve veehouderij zijn gelegen in de verwevingsgebieden waarvan 25% een redelijke omvang heeft. De behoefte aan verplaatsing naar een LOG of samenvoeging van locaties in een LOG zal vooral bij deze groep aan de orde (kunnen) zijn. Deze behoefte neemt zeker toe als deze locaties geen uitbreidingsmogelijkheden meer hebben door de Wet geurhinder veehouderij (kernen, burgerwoningen in het buitengebied) en/of natuurwetgeving (ammoniak; Natura 2000-gebieden).

Aandeel rundvee (10% groei)

In het kader van de voortoets op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is in dit planMER ook gekeken naar de autonome groei van de rundveesector. Alle rundveebedrijven, met milieugebruiksruimte, krijgen 10% groeiruimte. Geen milieugebruiksruimte hebben de rundveehouderijen in een WAV-gebied met meer dan 200 melkkoeien en/of een tak met intensieve veehouderij en de bedrijven die vanuit de Wet Geurhinder Veehouderij (WGV) op slot zitten.

De groei van 10% is bepaald op basis van de vergunningverleningpraktijk van de gemeente Ommen. Uitbreidende rundveehouderijen in Ommen zorgen voor een groei van ongeveer 20%. Daarnaast zorgen potentiële stoppers door de gewijzigde milieuwetgeving voor een afname van 5-10%. Op basis hiervan is besloten uit te gaan van een mogelijke groei van 10%. Dat betekent dat voor ammoniak het aandeel van de rundveehouderijen is gespecificeerd in de referentiesituatie voor nulgroei en voor 10% groei van deze bedrijven.

2.3

ALTERNATIEVEN

Er zijn drie alternatieven en twee scenario's in deze planstudie uitgewerkt met een planhorizon tot 2020. De scenario's en alternatieven verhouden zich als volgt tot elkaar:

Figuur 2.3

Overzicht alternatieven en scenario's

Alternatieven	Verspreiden		Clustering LOG's (met nieuwvestiging)		Clustering LOG's (zonder nieuwvestiging)	Handhaven vergunde rechten
	0% groei	10% groei	0% groei	10% groei	0% groei	0% groei
Scenario's						

De alternatieven houden rekening met de ontwikkeling van de 166 agrarische bedrijven met een intensieve veehouderij tak met pluimvee of varkens (iv/vpv-tak). Hierbij wordt geen rekening gehouden met de kalverhouderij vanwege het geringe aandeel van 10% aan NGE-intensief. Voor de ammoniakdepositie op het Natura 2000-gebied, is het aandeel afkomstig uit de rundveesector, gespecificeerd en doorgerekend op 10% groei van deze sector. De resultaten zijn beschreven in hoofdstuk 3.

Bij de alternatiefontwikkeling wordt ervan uitgegaan dat een aantal van de 166 bedrijven in de nabije toekomst stopt omdat de intensieve tak (varkens of pluimvee) te klein is en/of de uitbreidingsmogelijkheden te gering zijn om een bepaalde economische omvang te bereiken. De "stoppers" zijn als volgt gedefinieerd (bron: "Fijn stof uit stallen"; A. Bleeker/E. Gies/A. Kraai; ECN 2008):

- Agrarische bedrijven met een tak intensieve veehouderij met varkens of pluimvee kleiner dan 40 Nge.
- Agrarische bedrijven met een tak intensieve veehouderij met varkens of pluimvee kleiner dan 70 Nge, gelegen:
  - Binnen 400 m van een woonkern (i.v.m. Wet geurhinder veehouderij).
  - Binnen 500 m van een Natura 2000-gebied (i.v.m. Natuurbeschermingswet 1998).
  - Binnen 250 m rond zeer kwetsbare verzuringsgevoelige natuurgebieden (i.v.m. ammoniakregelgeving, Wet Ammoniak en Veehouderij).

De vrijkomende productierechten worden in deze studie herverdeeld over bestaande locaties of nieuw te vestigen bedrijven. In het alternatief 'verspreiden' zijn dat de bestaande agrarische bedrijfslocaties met milieugebruiksruimte en voor het alternatief 'clustering

LOG's' zijn dat de locaties voor nieuwvestiging zoals bepaald in de ontwikkelvisie voor de LOG's. Voor het alternatief 'handhaven vergunde rechten' vindt geen herverdeling plaats. De alternatieven worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.

Voor het bepalen van de milieugebruiksruimte gaan de alternatieven uit van de AMvB-huisvesting voor alle veehouderijbedrijven. Hierbij zijn maximale emissiewaarden voor ammoniak gehanteerd uit het Besluit ammoniakemissie en veehouderij. Waar nodig zijn ook de bijbehorende geuremissies aangepast aan emissiearme huisvesting.

Cumulatie van effecten

Alle veehouderijen zonder varkens of pluimvee maken geen onderdeel uit van de alternatieven, maar worden wel in de berekeningen meegenomen voor geur en ammoniak vanwege het cumulatieve effect. Aangenomen wordt dat al deze bedrijven voldoen aan de AMvB-Huisvesting. Bij de berekeningen van de depositie van ammoniak zijn enkel bedrijven in de gemeente Ommen meegenomen. Bij de berekening van de achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder zijn ook bedrijven uit de omliggende gemeente meegenomen binnen een straal van 1 tot 3 kilometer vanaf de gemeentegrens en rond de landbouwontwikkelingsgebieden.

2.3.1

SCENARIO'S: NULGROEI EN 10 % GROEI

Er blijven nogal wat onzekerheden bestaan over de toekomstige ontwikkeling van de IV-sector. Zowel nulgroei als enige groei van het aantal NGE's in het buitengebied van Ommen is aannemelijk op basis van de hiervoor beschreven huidige situatie en autonome ontwikkeling. Daarom wordt in deze studie gewerkt met twee scenario's voor IV-ontwikkeling: nulgroei en 10% groei.

Nulgroei

Hierbij wordt uitgegaan van een nulgroei van het aantal NGE's in Ommen tot 2020. Het totaal aantal NGE's uit een IV-tak varkens of pluimvee bedraagt 9.308 NGE. Door de stoppers komt 1.287 NGE vrij voor herverdeling over de groeiers. Dit is circa 14% van het aantal NGE's in Ommen uit een IV-tak met varkens of pluimvee.

10% groei

Het is niet uitgesloten dat de intensieve veehouderij tot 2020 gaat toe- of afnemen. Voor het te nemen besluit is een onderzoek naar maximale milieugebruiksruimte voor een realistisch alternatief van belang. In dit plan-MER worden de effecten onderzocht van de verschillende alternatieven met 10% groei van de intensieve veehouderij in de gemeente Ommen als uitgangspunt.

Deze groei is gebaseerd op een praktische inschatting van verwachte ontwikkelingen door betrokken ambtenaren van provincie en gemeente. Mogelijke argumenten zijn:

- De marktontwikkelingen pakken gunstig uit voor de IV-sector, denk aan opkomst van nieuwe wereldmarkten.
- Het vestigingsklimaat voor de IV-sector in de gemeente is relatief gunstig.
- De IV-sector vindt substantiële oplossingen voor het mestprobleem (nitraat- en fosfaatoverschot).

- Door het toepassen van bovenwettelijke maatregelen (zie bijlage 1: IPPC en AMvB-Huisvesting) wordt de stalemissie met 70% gereduceerd t.o.v. de conventionele staltechnieken.
- Ruimte voor bedrijven uit buurgemeenten omdat de LOG's intergemeentelijk zijn.
- De compartimentering voor de handel in productierechten conform de Meststoffenwet komt te vervallen (zie toelichting hieronder). Volgens de Reconstructiecommissie zal overigens de omvang van de intensieve veehouderij in Overijssel niet noemenswaardig wijzigen.

VERVALLEN COMPARTIMENTERING PRODUCTIERECHTEN

Veehouders die willen uitbreiden hebben daarvoor productierechten nodig. Deze konden zij tot 1 januari 2008 alleen verwerven binnen een bepaalde regio, die is vastgelegd in de Meststoffenwet. Overijssel vormde samen met Gelderland het concentratiegebied Oost, waarbinnen dergelijke dierrechten worden verhandeld. Het concentratiegebied Oost functioneerde als compartiment, productierechten van andere compartimenten (concentratiegebied Zuid en het niet-concentratiegebied (rest van Nederland)) waren niet toe te passen in concentratiegebied Oost. Deze compartimentering is per 1 januari 2008 vervallen.

2.3.2

ALTERNATIEF VERSPREIDING: NULGROEI EN 10% GROEI

In dit alternatief wordt het Reconstructieplan niet vertaald naar een ontwikkelvisie voor de LOG's. De uitgangspunten van het reconstructieplan Salland Twente worden verder wel zoveel mogelijk overgenomen. De productieruimte van de stoppers komt in zijn geheel terecht bij bedrijven met voldoende uitbreidingsmogelijkheden ten aanzien van geurhinder en ammoniak in de gemeente Ommen. Hierbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Bedrijven die gelegen zijn in de eerder genoemde kernrandzones, Wav- of Natura 2000-zones groeien niet; zij behouden de huidige omvang.
- Alle bedrijven groeien even sterk (in nge) en in het nulgroei scenario groeien dezelfde bedrijven als in het 10% groei scenario.
- Alleen bedrijven met een uitbreidingsruimte van meer dan 70 nge (t.a.v. geurhinder en ammoniak) groeien.

In totaal hebben (slechts) 22 bedrijven voldoende uitbreidingsruimte. Deze ruimte is echter, vanuit milieugebruik, te gering om de vrijgekomen productieruimte in zijn geheel op te vangen. Daarom wordt aan deze potentiële groeiers 9 bedrijven toegevoegd uit de groep van de stoppers met 20 tot 40 nge aan intensieve tak.

Deze 31 bedrijven zijn de bedrijven die in de referentiesituatie groeien. In totaal komt in het alternatief verspreiding met nulgroei 1287 nge vrij voor herverdeling.

Het totale aantal nge's uit een intensieve veehouderij tak met varkens en pluimvee bedraagt 9.308. In het scenario met 10% groei krijgt deze IV-tak 10% aan nge erbij. Hierdoor wordt 2.218 nge verdeeld over 31 bedrijven met milieugebruiksruimte (71,5 nge per bedrijf). In het 0% groeiscenario wordt 1287 nge verdeeld over dezelfde 31 bedrijven met milieugebruiksruimte (41,5 nge per bedrijf).

Tabel 2.5

Herverdeling van nge's voor het alternatief verspreiden bij 0% en 10% groeiscenario's

Scenario's:	Herverdeling	
	Nulgroei	10% groei
31 bedrijven	1.287 nge	2.218 nge
Per bedrijf	41,5 nge	71,5 nge

Voor beide scenario's worden binnen dit alternatief de effecten in beeld gebracht.

2.3.3

ALTERNATIEF CLUSTERING LOG'S: NULGROEI EN 10% GROEI (MET NIEUWVESTIGING)

Dit alternatief gaat uit van de ontwikkelruimte voor IV-bedrijven zoals vastgelegd in de ontwikkelvisie voor de vier LOG's⁹, voordat deze is vastgesteld door de raad.

Doordat kleinere en minder kansrijke veehouderijen met kippen of varkens stoppen, komen productierechten (NGE) vrij. Deze rechten worden herverdeeld over de 8 nieuwe bedrijven in de vier LOG's zoals bepaald in de ontwikkelvisie.

In totaal gaat het om 1530 NGE¹⁰. Hiermee worden 8 nieuwe bedrijfslocaties gerealiseerd in de LOG's. Deze locaties zijn het uitgangspunt in beide scenario's: nulgroei en 10% groei. De omvang van de locaties is verschillend. In het nulgroei scenario hebben de bedrijven een omvang van 191 NGE. Dit is vergelijkbaar met een gesloten varkensbedrijf met 286 zeugen. In het scenario met 10 % groei, ofwel 931 NGE in totaal, is de omvang per bedrijf 308 NGE. Dit is vergelijkbaar met een gesloten varkenshouderij met 460 zeugen.

De vrijgekomen productieruimte is als volgt verdeeld over de LOG's:

Tabel 2.6

Productieruimte in de LOG's

LOG	Aantal nieuwe bedrijven	NGE's per bedrijf	
		Scenario: Nulgroei	Scenario: 10% groei
Maanweg	2	191	308
Beerzerveld	1	191	308
Arrierveld	2	191	308
Vinkenbuurt	3	191	308

Binnen dit alternatief worden voor beide scenario's de effecten in beeld gebracht.

2.3.4

ALTERNATIEF CLUSTERING LOG'S: NULGROEI (ZONDER NIEUWVESTIGING)

Dit alternatief gaat uit van de ontwikkelruimte voor IV-bedrijven zoals vastgesteld door de raad op 4 september 2008. Daarbij is met amendement bepaald dat binnen 500 meter van andere bouwblokken geen nieuw- of hervestiging mag plaatsvinden.

De vrijgekomen productierechten (1530 NGE) worden in dit alternatief herverdeeld over 16 bestaande varkens- en pluimveebedrijven, gemengde bedrijven en rundveebedrijven met een tak "intensieve veehouderij". Deze bedrijven bevinden zich in de LOG's en hebben voldoende milieugebruiksruimte.

⁹ Definitief Ontwerp Landbouwontwikkelingsgebieden, Ontwikkelvisie (ARCADIS; 25 maart 2008)

¹⁰ Dit is meer dan het aantal nge dat vrij komt bij het alternatief verspreiding (zie paragraaf 2.3.2). In het alternatief verspreiden stoppen immers 9 bedrijven minder waardoor er ook minder aan nge vrij komt.

In totaal wordt 1379 NGE aan vrijkomende productierechten herverdeeld in een scenario met nulgroei. Dit is de eerder berekende vrijkomende productieruimte van de stoppers (1530 nge) verminderd met de nge's uit varkens of pluimvee van de bedrijven in de LOG's die in de andere clusteringsscenario's stoppen, maar nu juist gaan groeien (151 nge). De 16 eerder genoemde locaties in de LOG's groeien met 86 NGE per bedrijf. Dit is qua omvang vergelijkbaar met het aantal NGE's van een gesloten varkensbedrijf met 129 zeugen.

De vrijgekomen productieruimte is als volgt verdeeld over de LOG's:

Tabel 2.7

Productieruimte in de LOG's

LOG	Aantal groeiende bedrijven	NGE's per bedrijf Scenario: Nulgroei
Maanweg	1	86
Beerzerveld	1	86
Arrierveld	2	86
Vinkenbuurt	12	86

2.3.5

ALTERNATIEF HANDHAVEN VERGUNDE RECHTEN

Het alternatief "handhaven vergunde rechten" gaat uit van de vergunde situatie in november 2007. Het emissieplafond, berekend op basis van de vergunde situatie, en de bestaande bouwblokken (vigerend bestemmingsplan) zijn de uitgangspunten voor dit alternatief.

Er zijn dus geen uitbreidingsmogelijkheden omdat de bedrijven zowel ruimtelijk als vanuit de vergunde milieusituatie, op slot zitten. Hierdoor stoppen de stoppers en groeien de blijvers met milieugebruiksruimte, niet. Er vindt dus geen herverdeling van productierechten plaats en de vrijgekomen productierechten gaan naar bedrijven buiten de gemeente Ommen.

HOOFDSTUK

3

Effecten per thema

Hoofdstuk 3 beschrijft de effecten van de planologische alternatieven verspreiden, clustering LOG's (met en zonder nieuwvestiging) en handhaven vergunde rechten, met voor de eerste twee alternatieven de twee scenario's nulgroei en 10% groei van de intensieve veehouderij. De thema's natuur, geur, fijn stof, verkeer, geluid, landschap en water komen aan bod.

3.1**NATUUR**

Het herziene bestemmingsplan buitengebied maakt twee ontwikkelingen mogelijk waarbij een kans bestaat op het optreden van significant negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge en op een aantal Natura 2000-gebieden buiten de gemeentegrenzen. Het betreft:

- Toename aan stikstofdepositie.
- Toename van de recreatieve druk op Vecht en Beneden-Regge.

Eerst wordt de eventuele toename van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in perspectief geplaatst vanuit de bestaande achtergronddepositie, de kritische depositiewaarden en de voor vermessing en verzuring gevoelige habitats en soorten in het natuurgebied. Vervolgens is het beleidskader beschreven, de methode van effectbepaling en de effecten per alternatief voor de stikstofdepositie. Het effect van de recreatieve druk op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge staat beschreven in de laatste subparagraaf.

Een belangrijk kader bij het beoordelen van de toelaatbaarheid van extra stikstofdepositie vormt het beheerplan voor elk Natura 2000-gebied. Op basis van dit beheerplan worden normen opgelegd aan veehouderijen ten aanzien van onder meer de ammoniakemissie. De gemeente wordt betrokken bij het opstellen van de beheerplannen.

Voor het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge is een concept-beheerplan beschikbaar van 8 april 2009. Dit concept biedt echter nog onvoldoende informatie en geen aanknopingspunten om te betrekken in de voorliggende passende beoordeling. Dit concept-beheerplan is daarom niet meegenomen in deze rapportage. Dat geldt ook voor de beheerplannen van de overige Natura 2000-gebieden.

3.1.1**STIKSTOFDEPOSITIE OP NATURA 2000 IN PERSPECTIEF**

De luchtkwaliteit en dan vooral de stikstofdepositie is kritisch voor het overgrote deel van de te beschermen habitattypen in Nederland. Voor ongeveer 80% van de habitattypen in Nederland wordt de 'critical load' op dit moment overschreden door de werkelijke depositie

(bron: ministerie van LNV, 2005). In Overijssel wordt zelfs in ruim 90% van het areaal met natuurdoeltypen de kritische depositiewaarde overschreden.

Vergeleken met de kritische depositiewaarden bedraagt de gemiddelde landelijke overschrijding 1138 mol N/ha/jr. De gemiddelde N-depositie op de natuurdoeltypen in de Overijsselse EHS bedraagt zelfs 2436 mol N/ha/jr.

Dit betekent aantasting van bestaande waarden en vermindering van ontwikkelingskansen. Met name op de hogere zandgronden worden de critical loads in grote delen van de Natura 2000-gebieden in ruime mate overschreden. Dit betekent aantasting van bestaande waarden en vermindering van ontwikkelingskansen. Kwantitatief is de stikstofdepositie op de Nederlandse natuur voor 50% afkomstig van de Nederlandse landbouw, voornamelijk NHx.

Het Nederlandse verkeer (vnl. NOx) draagt voor 9% bij, de overige Nederlandse bronnen voor 7%. Bijdragen uit België, Duitsland en de rest van Europa zijn resp. 8, 8 en 12%. (Bron: MNP, 2006).

CRITICAL LOAD

De term 'critical load' wordt in de milieuwetenschap gedefinieerd als: 'een kwantitatieve schatting op basis van de best beschikbare kennis van de belasting door één of meer verontreinigingen waar beneden geen significante schadelijke effecten optreden bij specifieke gevoelige elementen van het milieu' (Langan & Hornung, 1992). Vanaf de jaren negentig is er veel gepubliceerd over effecten van verontreinigingen op bodem en vegetaties, vooral over stikstofoxiden en zware metalen. De problematiek is erg complex en eenduidige doses-effect relaties zijn niet aan te geven (bron: Smit, 1984). De gemiddelde kritische depositie voor natuurgebieden in Nederland bedraagt 1600 mol = 22,4 kg N/ha/jaar (bron: RIVM, 2002).

Een aanbeveling uit het rapport "Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000" (taskforce o.v.v. de heer Trojan; 30 juni 2008) is dat het gebruik van kritische depositiewaarden aanzienlijk moet worden genuanceerd. Volgens de taskforce zijn deze waarden niet meer dan een nuttig wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van milieubelasting op natuurgebieden. Deze waarden kunnen niet strikt worden toegepast bij het beantwoorden van de vraag of een vergunning voor uitbreiding kan worden verleend.

Voor het bestemmingsplanbesluit zijn alle Natura 2000-gebieden binnen 10 kilometer vanaf het plangebied relevant. In Afbeelding 3.1 zijn de relevante gebieden aangegeven.

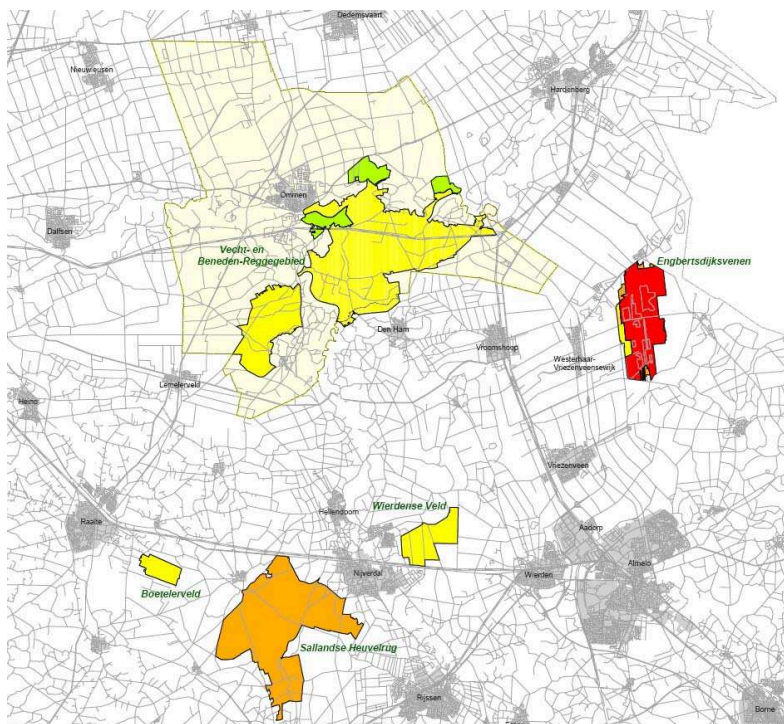
Afbeelding 3.1

Relevante Natura 2000-gebieden

Legenda

Natura2000 gebieden

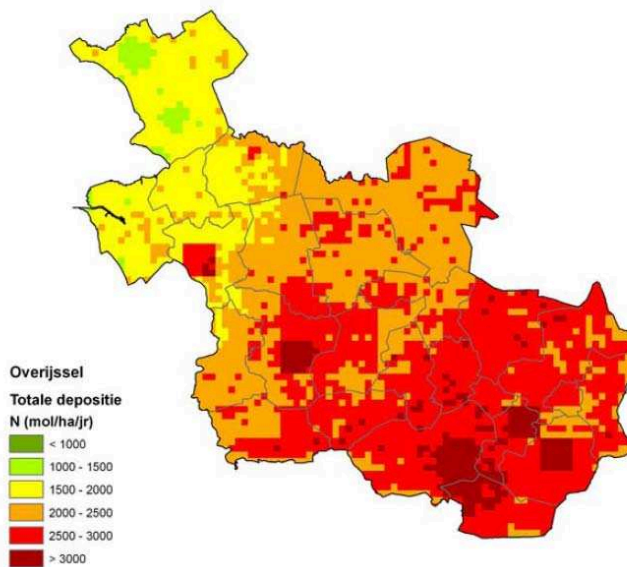
- Habitatrictlijn
- Habitatrictlijn en Beschermd Natuurmonument
- Habitatrictlijn en Vogelrichtlijn
- Habitatrictlijn, Vogelrichtlijn en Beschermd Natuurmonument

In kaartvorm is de kritische depositie als volgt weer te geven:

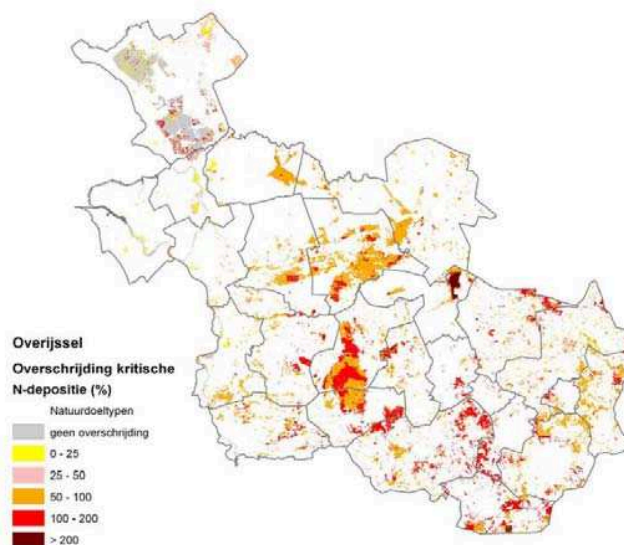
Figuur 3.1

Totale depositie N (mol/ha/jr)

Figuur 3.2

Overschrijding kritische N-depositie in procenten

Van alle genoemde habitats en soorten is de gevoeligheid voor vermessing en verzuring bekend. De gevoeligheid voor recreatieve verstoring van de te beschermen habitats kan het best worden beoordeeld aan de hand van de verstoringgevoeligheid van de voor deze habitats in dit gebied karakteristieke vogelsoorten. Alleen voor vogels zijn namelijk bruikbare dosis-effectrelaties bekend inzake recreatieve verstoring (van der Zande, 1984 & Krijgsveld, 2004).

Vecht en Beneden-Regge

Het Habitatrichtlijngebied Vecht- en Beneden-Regge kwalificeert zich als Natura 2000-gebied op grond van de aanwezigheid van de volgende te beschermen habitats en soorten.

Tabel 3.1

Voorkomende habitats en soorten op basis waarvan Vecht- en Beneden-Regge zich kwalificeert als Natura 2000-gebied

H2310 Stuifzanden met struikhei	H7150 pioniervegetaties met snavelbiezen
H2330 Zandverstuivingen	H9190 Oude eikenbossen
H3160 Zure vennen 1a	H91E0 Vochtige alluviale bossen
H4010 Vochtige heiden	
H4030 Droge heiden	H1134 Bittervoorn
H5130 Jeneverbesstruwelen	H1145 Grote modderkruiper
H6120 Stroomdalgraslanden	H1149 Kleine modderkruiper
H6230 Heischrale graslanden	H1163 Rivierdonderpad
H6430 Ruigten en zomen	H1166 Kamsalamander
H7140 Overgangs- en trilvenen	H1318 Meervleermuis

De gevoeligheid van deze habitats en soorten voor vermessing, verzuring en verstoring is weergegeven in Tabel 3.2:

Tabel 3.2

Gevoeligheid van habitats en soorten voor verzuring, vermessing en verstoring¹¹

	Staat van instandhouding NL	Relatieve bijdrage NL	Verzuring	Vermesting	Verstoring
Stuifzandheiden met struikhei	--	+	N	■	g
Zandverstuivingen	--	+	N	■	g
Zure vennen	-	++	N	g	g
Vochtige heiden	-	+	N	■	g
Droge heiden	--	+	N	■	g
Jeneverbesstruwelen	-	++	g	g	g
*Stroomdalgraslanden	--	++	■	g	g
*Heischrale graslanden	--	+	---	g	g
Ruigten en zomen		++	■	N	g
Overgangs- en trilvenen	--	-	g	g	g
Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	+	g	g	g
Oude eikenbossen	-	-	N	N	g
*Vochtige alluviale bossen	-	+	g	g	g
Bittervoorn	-	-	g	g	---
Grote modderkruiper	-	+	g	■	---
Kamsalamander	-	+	g	g	---
Kleine modderkruiper	+	+	g	■	---
Meervleermuis	-	-	N	■	g
Rivierdonderpad	-	-	■	g	---
* rood: prioritair habitat			Legenda: ■ zeer gevoelig g gevoelig N niet gevoelig --- onbekend		

De kritische stikstofdepositie voor het gebied Vecht- en Beneden-Regge is in Tabel 3.3 per habitat weergegeven volgens de meest recente bron (van Dobben, 2008).

Tabel 3.3

Overzicht van kritische depositiewaarde per habitattypen (mol/ha/jr)

Habitattypen	kritische depositiewaarde (mol/ha/jr)
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	1100
H2330 Zandverstuivingen	740
H3160 Zure vennen	410
H4010 Vochtige heiden	1300
H4030 Droge heiden	1100
H5130 Jeneverbesstruwelen	2180
H6120 Stroomdalgraslanden	1250
H6230 Heischrale graslanden	830
H6430 Ruigten en zomen	1100
H7140 Overgangs- en trilvenen	1200
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	1600
H9190 Oude eikenbossen	1100
H91E0 Vochtige alluviale bossen	1860

¹¹ Bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicator

De meest kritische depositiewaarde voor het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge betreft dus 410 mol/ha/jaar voor het habitattype *Zure vennen*.

In Tabel 3.4 is weergegeven hoe de achtergronddepositie zich de komende jaren zal ontwikkelen als gevolg van beleid en wetgeving (bron: Alterra-rapport 1490, 2007). Uit deze tabel blijkt dat ook na uitvoering van alle geplande maatregelen (o.a. reconstructie) in 2010 de achtergronddepositie voor het meest gevoelige habitat (H3160 zure vennen) nog altijd minimaal 16,6 kg (1183 mol) te hoog zal zijn. Dit nog steeds veel te hoge depositieniveau knelt des te meer gezien het feit dat voor de meeste vermestingsgevoelige habitats een verbeteringsopgave is geformuleerd, zowel qua oppervlakte als kwaliteit (bron; Gebiedendocument, ministerie van LNV).

Tabel 3.4

Gevolgen N-depositie voor Natura 2000 (bron: Alterra-rapport 1490, 2007)

	Kritische depositiewaarde in kg N/ha/jr	Achtergronddepositie 2003 in kg N/ha/jr	Achtergronddepositie 2010 in kg N/ha/jr	Overschrijding 2010 in kg N/ha/jr
Vecht en Beneden-Regge	5,7 (410 mol)	34,3 (2450 mol)	22,3 (1593 mol)	16,6 (1183 mol)

De ligging van de meest stikstofgevoelige habitats (heide, stuifzand, heide- en stroomdalgraslanden, alluviale bossen) zijn weergegeven op de depositiekaart in bijlage 3. Hierbij dient bedacht te worden dat op de hier aanwezige zandgronden vrijwel alle natuurtypen stikstofgevoelig zijn doch het grote areaal naald- en gemengd bos is geen te beschermen habitat in het kader van de Natuurbeschermingswet. De verspreiding van de te beschermen soorten komt grotendeels overeen met de gevoelige deelgebieden.

Overige Natura 2000-gebieden

In de onderstaande tabel zijn vier andere Natura 2000-gebieden aangegeven binnen 10 kilometer buiten het plangebied Ommen. Per gebied is het meest stikstofgevoelige habitattype vermeld.

Tabel 3.5

Gevoelige Natura 2000-gebieden buiten Ommen (bron: Alterra-rapport 1490, 2007 en 1654, 2008)

Gebied	Afstand tot gemeentegrens Ommen	Meest stikstofgevoelige habitat	Kritische depositiewaarde in kg N/ha/jr	Overschrijding 2010 in kg N/ha/jr
Boetelerveld	6,5 km	H3130 zwakgebufferde vennen	5,7 (410 mol)	22,8 (1629 mol)
Sallandse Heuvelrug	6,8 km	H7110B Actieve hoogvenen	5 (400 mol)	18,6 (1329 mol)
Wierdense veld	8,4 km	H7110A Actieve hoogvenen	5 (400 mol)	17,3 (1236 mol)
Enbertdijkvenen	3,2 km	H7110A Actieve hoogvenen	5 (400 mol)	16,4 (1171 mol)

De verzuringgevoeligheid van de Natura 2000-gebieden buiten Ommen is vrijwel vergelijkbaar met het gebied Vecht- en Beneden-Regge.

3.1.2

BELEIDSKADER

Van belang voor de toetsing van de toegestane ammoniakemissies zijn:

- Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet 1998).
- Spelregels EHS.

- Wet Ammoniak en Veehouderij (Wav).
- AMvB-Huisvesting.

Deze wet- en regelgeving is nader uitgewerkt in bijlage 1. Onderstaand is kort de essentie weergegeven.

NATUURBESCHERMINGS- WET 1998 Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998:

- Verankert de Europese gebiedsbescherming van Natura 2000, bestaande uit Speciale Beschermingzones (sbz's) op grond van de Europese Vogel- en Habitatrictlijn, in de Nederlandse wetgeving. Daarnaast vallen de reeds bestaande (Staats)natuurmonumenten onder deze wet.
- Vormt de wettelijke basis voor de aanwijzingsbesluiten met instandhoudingsdoelstellingen.
- Legt de rol van bevoegd gezag voor verlening van Nb-wetvergunningen bij de provincies (in dit geval Gedeputeerde Staten van Overijssel).

Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten, die – gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit van het gebied kunnen verslechteren of een verstoring effect kunnen hebben¹². Voor vergunningverlening is dan een habitattoets nodig. Hiervoor worden een aantal stappen doorlopen.

De eerste stap betreft de oriëntatiefase waarin sprake is van een voortoets. Centraal staat dan de vraag of er een kans op een significant negatief effect is. Indien dit het geval is dient aan de hand van een passende beoordeling dit effect te worden bepaald. Om voor vergunningverlening in aanmerking te komen dient vervolgens in de tweede stap voldaan te worden aan de zogenaamde ADC-criteria:

- Zijn er geen Alternatieven?
- Is er sprake van een Dwingende reden van groot openbaar belang?
- Zijn er Compenserende maatregelen voorzien?

In de oriëntatiefase kan ook geconstateerd worden dat er wel een negatief effect wordt verwacht maar zeker geen significant effect. In dat geval kan voor vergunningverlening volstaan worden met een zogenaamde *verslechterings- en verstoringstoets*. In deze minder diepgaande toets dient dan te worden onderbouwd dat sprake is van een aanvaardbaar of zelfs verwaarloosbaar effect.

In het kader van de Natuurbeschermingswet dienen zowel interne effecten (binnen Natura 2000) als externe effecten (buiten Natura 2000) van het voornemen op de te beschermen soorten en habitats te worden onderzocht. Van belang daarbij is de zogenaamde gunstige staat van instandhouding. Onder een gunstige staat van instandhouding van een kwalificerende soort voor de speciale beschermingszone wordt verstaan dat:

¹² Volgens de EU-handleiding treedt "verslechtering" op, wanneer de door de habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer er een dalende lijn optreedt met betrekking tot de specifieke betekenis van een gebied voor de instandhouding van de habitat of de daarmee "geassocieerde typische soorten" op lange termijn. Van "verstoring" is volgens de EU-handleiding sprake, wanneer uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de soort het gevaar loopt niet langer een levensvatbare component van de natuurlijke habitat te blijven.

- Uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven.
- Het natuurlijke verspreidingsgebied van het betreffende soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden.
- Er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Voor Natura 2000-gebieden gelden verder de volgende verplichtingen:

- De overheid dient ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert. Tevens mag er geen verstoring optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.
- Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied. Bevoegde nationale instanties geven slechts toestemming voor het plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. In dergelijke gevallen moeten tevens inspraakmogelijkheden zijn geboden.
- Als een plan of project om dwingende reden van groot openbaar belang toch moet worden gerealiseerd terwijl het negatief beoordeeld is moeten alle nodige compenserende maatregelen worden genomen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologisch netwerk (Natura 2000) bewaard blijft.

De Nb-wet 1998 schrijft voor dat elke lidstaat beschermde natuurgebieden aanwijst, de Natura 2000-gebieden. Het Vecht- en Beneden-Reggegebied is zo'n Natura 2000-gebied en ligt midden in de gemeente Ommen. Per natuurgebied wordt in nog op te stellen beheerplannen vastgesteld welke ammoniakbelasting toelaatbaar is. Zolang het Beheerplan voor een Natura 2000-gebied nog niet is vastgesteld, gelden de kritische depositieniveaus zoals die door het ministerie van LNV per Natura 2000-gebied zijn vastgelegd.

SPELREGELS EHS

Buiten het Natura 2000-gebied maakt een aanzienlijk areaal bos- en natuurgebied onderdeel uit van de EHS. Het beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Ruimtelijke ingrepen in de EHS met significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied zijn in beginsel niet toegestaan. Zo'n project kan alleen doorgaan, als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Een initiatiefnemer is in dit geval verplicht om de negatieve effecten te mitigeren. Dit houdt in dat het optreden van negatieve effecten wordt voorkomen of beperkt door aanvullende maatregelen te treffen. Bij overblijvende negatieve effecten is compensatie de laatste stap om de optredende schade te herstellen¹³.

WET AMMONIAK VEEHOUDERIJ

Met de Wav worden natuurgebieden die gevoelig zijn voor verzuring beschermd tegen de uitstoot van ammoniak door veehouderijen. Op basis van de Wav en naar aanleiding van de Europese IPPC-richtlijn is door het Ministerie van VROM de *Beleidslijn IPPC-omgevingstoets ammoniak en veehouderij* ontwikkeld. Deze beleidslijn is bedoeld als handreiking voor het uitvoeren van de omgevingstoetsing die op grond van de IPPC richtlijn ten aanzien van de

¹³ Ministerie van LNV (2007) Spelregels EHS

ammoniakemissie dient te worden uitgevoerd. Met behulp van deze richtlijn kan het bevoegd gezag beslissen of en in welke mate, vanwege lokale milieumomstandigheden, strengere emissie-eisen in de milieuvergunning moeten worden opgenomen dan de eisen die volgen uit Best Beschikbare Technieken (BBT, op basis van de Europese IPPC-richtlijn).

AMVB-HUISVESTING

De AMvB Huisvesting geeft invulling aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland en bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn. Bedrijven moeten wellicht in 2013 voldoen aan de AMvB Huisvesting¹⁴. Hierdoor worden veel (kleine) intensieve veehouderijen verplicht om te investeren in staltechnieken die voldoen aan de strenge normen rond de uitstoot van ammoniak.

3.1.3

METHODIEK

De verwachte depositie van ammoniak is bepaald voor de drie alternatieven en bijbehorende groeiscenario's. In de berekeningen zijn alle veehouderijen in de gemeente Ommen meegenomen. De resultaten zijn weergegeven in kaartbeelden (zie bijlage 3) en tabellen, evenals de verschillen tussen de alternatieven en bijbehorende scenario's ten opzichte van de referentiesituatie.

De depositie van ammoniak is berekend met behulp van het Operationele Prioritaire Stoffen model¹⁵. Op basis van de emissies van NH₃ uit stallen (kg Nh₃/jr) is de depositie van stikstof (mol/ha/jr) bepaald op 100*100m gridcellen en doorvertaald naar de depositie op de relevante Natura 2000-gebieden. De berekeningen zijn uitgevoerd voor alle in de gemeente Ommen gelegen veehouderijen samen.

Aan de aldus bepaalde depositie van ammoniak uit stalemissies is vervolgens een achtergrondwaarde van 2000 mol/ha/jr toegevoegd om de totale depositie te benaderen. Dit is de verwachte achtergrondbelasting in 2010¹⁶.

Niet alleen de intensieve veehouderijen, maar ook de rundveehouderijen (inclusief vleesvee en vleeskalveren) dragen bij aan de ammoniakemissie. Het aandeel ammoniakdepositie op Natura 2000, veroorzaakt door Ommense rundveehouderijbedrijven, is daarom ook berekend met het OPS-Pro model. Hierbij is tevens een scenario met 10% groei doorgerekend.

¹⁴ Van minister Cramer krijgt de sector uitstel tot 2013 (bron: persbericht ANP). Op 1 januari 2010 moeten de boeren wel in een plan laten zien hoe ze aan de strengere normen voor de uitstoot van ammoniak gaan voldoen.

¹⁵ OPS-Pro 4.1, MNP/RIVM (juli 2007) Voor de berekening van de depositie van ammoniak van individuele bedrijven wordt op voorschrift van het Toetsingskader Ammoniak en Natura 2000 gebruik gemaakt van het programma Agro-Stacks (KEMA/LNV). Dit programma is echter niet geschikt om de depositie vanuit grote aantallen bronnen te berekenen. In dit planMER zijn alle veehouderijbedrijven in de gemeente Ommen als bron meegenomen, daarom is hier gebruik gemaakt van de OPS-Pro model.

¹⁶ Bron: Milieu- en NatuurCompendium

3.1.4

RESULTATEN AMMONIAKDEPOSITIE (INCLUSIEF RUNDVEEHOUDERIJ)

Referentiesituatie (inclusief aandeel rundveehouderijsector)**Ammoniakdepositie op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge**

Rundvee blijkt in de huidige situatie meer dan de helft van de depositie van ammoniak op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge te veroorzaken. Daarbij kan gesteld worden dat rundveebedrijven over het algemeen dicht bij het Natura 2000-gebied liggen dan intensieve veehouderijen. De huidige situatie voor ammoniak op basis van de rundveehouderijen in Ommen is weergegeven in bijlage 6. Tevens is in deze bijlage het verschil tussen de huidige situatie en de autonome ontwikkeling binnen de veehouderij opgenomen. De mestgevoelige delen zijn op kaart weergegeven.

Tabel 3.4 geeft getalsmatig de verschillen weer met een bandbreedte. De bandbreedte is bepaald door de agrarische bedrijfslocatie met de kleinste hoeveelheid aan depositie (minimaal) en door het bedrijf met de grootste hoeveelheid aan depositie (maximaal). Het gemiddelde is een ruimtelijk gemiddelde van de betreffende bedrijven die op basis van hun milieuvergunning ammoniakdepositie veroorzaken op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge.

Tabel 3.4

Depositie (mol/ha/ja) op gridcellen in of rakend aan het Natura 2000-gebied.

	Gehele gebied			Mestgevoelige delen		
	Minimaal	Maximaal	Gemiddeld	Minimaal	Maximaal	Gemiddeld
<i>Depositie intensieve veehouderij</i>						
Huidige situatie (jaar 2007)	38	2400	157	61	1710	153
Autonome ontwikkeling (jaar 2020)	30	2380	127	51	1240	120
<i>Depositie alleen door rundvee</i>						
Rundvee	19	2350	85	36	1200	77
Rundvee 10% groei	21	2585	93	40	1320	85
<i>Depositie intensieve veehouderij autonome ontwikkeling en rundvee met 10% groei</i>						
Autonome ontwikkeling met 10% groei rundvee	31	2615	135	54	1360	128

Ammoniakemissie veehouderij gemeente Ommen

In Tabel 3.5 is de ammoniakemissie per diergroep weergegeven in de huidige situatie en de autonome ontwikkeling met correctie op de AMvB-Huisvesting.

Tabel 3.5

Ammoniakemissie per diergroep in de referentiesituatie

Diergroep	Huidige Situatie		Autonome Ontwikkeling	
	Emissie Nh3 (kg/jr)	%	Emissie Nh3 (kg/jr)	%
Rundvee	229.648	41	229.118	53
Varkens	230.066	41	131.764	31
Kippen	83.599	15	54.077	13
Nertsen	4.640	1	4.640	1
Paarden	4.731	1	4.728	1
Schape	1.239	0	1.242	0
Geiten	1.463	0	1.464	0
Eenden	1.680	0	1.80	0
Konijnen	78	0	78	0
Totaal	557.144	100	428.791	100

Belangrijke aandachtspunten bij de emissieberekeningen per diergroep zijn:

- Bij rundvee komt 89% van de emissie uit melkrundvee, zoogkoeien en vrouwelijk jongvee en 11% uit vleesvee, stieren en overig rundvee.
- AMVB huisvesting van rundvee heeft slechts betrekking op melk- en kalfkoeien die permanent op stal gehouden worden. Voor Ommen gaat dit op voor twee bedrijven. Het verschil is 0,23% aan minder emissie.

Het verschil aan ammoniakemissie veehouderij in het nieuwe en oude bestemmingsplan op basis van bouwblokinventarisatie is beschreven in het eerste hoofdstuk, tweede paragraaf.

Conclusie

Uit het voorgaande blijkt dat ruim 80% van de ammoniakemissie wordt veroorzaakt door rundvee en varkens. Ook nadat alle bedrijven voldoen aan de AMvB-Huisvesting (= autonome ontwikkeling). De ammoniakemissie van rundvee is in de huidige situatie vergelijkbaar met de ammoniakemissie van varkens. In de autonome ontwikkeling is dat zelfs meer. Oorzaak is de AMvB-Huisvesting, deze geldt voornamelijk voor varkens en kippen.

Bij een autonome groei van de rundveehouderij met 10% zal de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Vecht en Benden Regge en de EHS met 10 tot 100 mol/ha/jaar toenemen (zie bijlage 6).

Ammoniakdepositie op Natura 2000 Vecht en Beneden Regge

De referentiesituatie, zoals bovenstaand beschreven, is de situatie waarmee alle doorgerekende alternatieven vergeleken worden. In tabel 3.6 is de ammoniakdepositie in mol per hectare per jaar per alternatief en referentiesituatie weergegeven.

Tabel 3.6

Depositie (mol/ha/ja) op gridcellen in of rakend aan het Natura 2000-gebied, zie ook het kaartbeeld in bijlage 3.

	Gehele gebied			Mestgevoelige delen		
	Minimaal	Maximaal	Gemiddeld	Minimaal	Maximaal	Gemiddeld
<i>Depositie intensieve veehouderij</i>						
Huidige situatie	38	2400	157	61	1710	153
Autonome ontwikkeling	30	2380	127	51	1240	120
<i>Alternatieven</i>						
Verspreiden nulgroei	29	2370	121	48	1230	114
Verspreiden 10% groei	30	2380	125	50	1240	118
Clusteren nulgroei (met nieuwvestiging)	29	2370	120	48	1230	113
Clusteren 10% groei (met nieuwvestiging)	30	2370	123	49	1230	116
Clusteren nulgroei (zonder nieuwvestiging)	29	2370	119	48	1230	111
Handhaven vergunde rechten	28	2370	115	46	1230	108

In bijlage 3 zijn de verschillen in ammoniakdepositie op kaart terug te vinden.

Zichtbaar is dat bij alle alternatieven een afname van de stikstofdepositie plaatsvindt in het grootste deel van het Natura 2000-gebied, te herkennen aan de overwegend groene kleur op de kaart. In alle alternatieven vindt de afname van de stikstofdepositie vooral plaats in de meest vermessingsgevoelige habitats die overwegend langs de randen van het Natura 2000-

gebied liggen (waar volgens alle scenario's bedrijven zullen verdwijnen). De afname bedraagt maximaal 10% van de overschrijding van de kritische depositie in 2010.

De geringe omvang van deze verbetering komt voort uit de veel te hoge achtergronddepositie die slechts zeer beperkt wordt beïnvloed door de ontwikkelingen binnen de gemeente Ommen. Het schuiven met veehouderijen op gebiedsniveau levert dus maar een beperkte bijdrage aan de kwaliteitsverbetering van Natura 2000. Technische maatregelen op bedrijfsniveau zijn mogelijk effectiever.

De verschillen tussen de alternatieven zijn als volgt:

Alternatief spreiding

In dit alternatief vindt ook bij 0% groei een kleine toename van de stikstofdepositie plaats in het meest zuidelijke deel van het deelgebied Archemer- en Lemelerberg. Dit zou een significant negatief effect veroorzaken ter plaatse van de (zeer) vermessingsgevoelige habitats ter plaatse. Bij 10% vindt in het hele deelgebied Archemer- en Lemelerberg een kleine toename (max. 10 mol/ha/jaar) van de depositie plaats. In de praktijk zal een dergelijke overschrijding zich overigens niet voordoen aangezien geen Natuurbeschermingswetvergunning zal worden verleend aan de bedrijfsuitbreiding die deze overschrijding veroorzaakt.

Alternatief Clustering LOG's (met nieuwvestiging)

Relatief grote winst wordt geboekt bij het alternatief clustering LOG's met nulgroei. De vrijkomende milieuruimte wordt in dit scenario in de LOG's benut, overwegend op grote afstand van Natura 2000. Ook in dit alternatief vindt echter een toename van de depositie plaats in het meest zuidelijke deel van het deelgebied Archemer- en Lemelerberg. In het scenario met 10% groei is deze toename relatief groot.

Alternatief Clustering LOG's (zonder nieuwvestiging)

In dit alternatief wordt in het gehele Natura 2000-gebied een afname van de stikstofdepositie gerealiseerd. De verbetering bedraagt maximaal 100 mol/ha/jaar doch bevindt zich grotendeels in de categorie 1 – 10 mol/ha/jaar hetgeen op een verwachte overschrijding in 2010 van 514 mol/ha/jaar niet zoveel is. Indien de achtergronddepositie in 2010 minder groot blijkt als gevolg van aangescherpt beleid en regelgeving is de gerealiseerde afname in het plangebied procentueel groter.

Alternatief Handhaven vergunde rechten

Ook in dit alternatief wordt in het gehele Natura 2000-gebied een afname van de stikstofdepositie gerealiseerd waarbij overwegend sprake is van een afname in de categorie 10 – 100 mol/ha/jaar. Dit alternatief scoort dus het best.

Conclusie

Op gebiedsniveau kan dus gesteld worden dat, indien het LOG - Maanweg wordt geschrapt, de uitvoering van het bestemmingsplan buitengebied per saldo zal leiden tot een lichte afname van de stikstofdepositie op Natura 2000. Op bedrijfsniveau bestaat echter de theoretische mogelijkheid dat de uitbreidingsmogelijkheden voor veehouderijbedrijven die

het bestemmingsplan bij recht toestaat lokaal kunnen leiden tot een toename van de stikstofdepositie op Natura 2000. In dat geval kunnen significant negatieve effecten niet worden uitgesloten. In de praktijk zal een dergelijke overschrijding zich echter nooit voordoen aangezien geen Natuurbeschermingswetvergunning zal worden verleend aan de bedrijfsuitbreiding die deze overschrijding veroorzaakt.

Ammoniakdepositie op de overige Natura 2000-gebieden

In de onderstaande tabel is aangegeven wat de bijdrage is van de veehouderij in Ommen aan de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden buiten Ommen en hoe deze depositie zal gaan veranderen in de autonome situatie en bij het alternatief Verspreiden met 10% groei. Dit is de zogenaamde *worst-case*-scenario op basis van de depositieberekeningen op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge.

Tabel 3.3

Stikstofdepositie vanuit gemeente Ommen op Natura 2000-gebieden buiten de gemeentegrens.

Gebied	Afstand tot gemeentegrens Ommen	Kritische depositiewaarde in kg N/ha/jr	Huidige depositie vanuit Ommen	Depositie bij autonome ontwikkeling	Depositie bij worst-case scenario
Boetelerveld	6,5 km	5,7 (410 mol)	10 mol/ha/jr	8 mol/ha/jr	8 mol/ha/jr
Sallandse Heuvelrug	6,8 km	5 (400 mol)	11 mol/ha/jr	8 mol/ha/jr	8 mol/ha/jr
Wierdense veld	8,4 km	5 (400 mol)	10 mol/ha/jr	7 mol/ha/jr	8 mol/ha/jr *
Enbertdijkvenen	3,2 km	5 (400 mol)	19 mol/ha/jr	15 mol/ha/jr	16 mol/ha/jr *

* clusteren met 10% groei

Uit Tabel 3.3 blijkt dat bij het worst-case scenario in de Natura 2000-gebieden Wierdense veld en Enbertdijkvenen sprake zal zijn een depositie die 1 mol/ha/jr hoger zal zijn dan bij de autonome ontwikkeling. Bedacht dient te worden dat de depositieberekeningen over dergelijke grote afstanden minder nauwkeurig zijn en dat bij elke afzonderlijke bedrijfsontwikkeling verzekerd moet worden dat op geen van de bovengenoemde Natura 2000-gebieden sprake zal zijn van extra stikstofdepositie. Door middel van maatregelen zal in voorkomende gevallen de extra stikstofdepositie voorkomen moeten worden. De worst-case scenario zal in dat geval zich niet voordoen. Significant negatieve effecten op bovengenoemde gebieden vinden daarom niet plaats.

Ammoniakdepositie op de EHS

De scenariostudies laten zien dat in vrijwel de gehele EHS en bij alle scenario's sprake zal zijn van een afname van de stikstofdepositie van 10 – 100 mol/ha/jaar. De verbetering is zelfs groter dan binnen Natura 2000, vanwege de vele bedrijven die volgens de gehanteerde methodiek zullen stoppen en die vrijwel alle buiten Natura 2000 liggen maar veelal in of nabij de EHS. Evenals bij Natura 2000 ontstaat er een probleem rondom het zuidelijke deelgebied Lemelerveld waar bij twee scenario's (spreiding en clustering met nieuwvestiging) sprake zal zijn van een toename van de depositie op de EHS.

3.1.5

EXTRA RECREATIEDRUK OP NATURA 2000 VECHT- EN BENEDEN REGGE

Verstoring van natuurwaarden door recreanten is een veelbesproken maar slecht onderzocht thema. Het best onderzocht is nog het vluchtgedrag van vogels als gevolg van menselijke verstoring. Dit verstoringsonderzoek aan vogels heeft zich in belangrijke mate geconcentreerd op gedragsveranderingen (alertheid/vluchten), veranderingen in verspreidingen en energiehuishouding. Bevindingen uit dit type onderzoek zijn slechts zelden goed door te vertalen naar effecten op broedsucces of overleving. Effecten op populatieniveau zijn dan ook nauwelijks aan te tonen. Hier bevindt zich dan ook een belangrijke lacune in het verstoringsonderzoek (bron: Krijgsveld, K.L. (2004): "Verstoringsgevoeligheid van vogels, Literatuurstudie naar de reactie van vogels op recreatie", Bureau Waardenburg / Vogelbescherming Nederland).

In hetzelfde verstoringsonderzoek wordt geconcludeerd dat in gebieden waar een bepaalde verstoringbron geen werkelijke dreiging vormt en daarnaast ook voorspelbaar is, het mogelijk is dat vogels steeds minder reageren op de verstoringbron. Het type verstoring is daarbij bepalend voor de verstoringafstand:

- Voorspelbaarheid: voorspelbare gebeurtenissen of gedrag leiden tot minder verstoring en kortere verstoringafstanden.
- Gedrag verstoorder: richting (langs versus naderend), gedrag (rustig doorgaand versus alternerend stilhoudend en roepen), vervoer (lopend met hond versus fiets, roeiboot versus motorboot) van verstoorder beïnvloeden de verstoringafstand.
- Duur en frequentie: Continue verstoring heeft ernstiger gevolgen dan infrequente verstoring. Bij verstoring zijn onverstoorde perioden waarin de vogels kunnen compenseren voor verloren tijd essentieel.

Indicatief in dit verband is ook een onderzoek naar verstoring van bosvogels door recreanten in een aantal recreatiegebieden (van der Zande, 1984). Daarbij zijn de dichtheden bepaald van verschillende vogelsoorten voor en na een (sterke) toename van de recreatie-intensiteit. In het genoemde onderzoek is gebleken dat pas wanneer het maximale bezoek op één moment groter is dan 25 bezoekers per hectare op de vijfde drukste dag van het jaar, een duidelijke afname meetbaar is in broedvogeldichtheden. Dergelijk waarden zijn zeer hoog en worden in natuurgebieden alleen nabij parkeerplaatsen of horecavoorzieningen gehaald.

In het plangebied zal bovendien geen sprake zijn van een plotselinge toename van de recreantendichtheid maar slechts van een zeer geleidelijke (niet waarneembare?) toename van deze dichtheid.

Referentiesituatie

Recreatie in natuurgebieden is van grote maatschappelijke betekenis. De recreant komt voor rust, ruimte en groen; het positieve effect van toegankelijke natuurgebieden op de volksgezondheid is in meerdere onderzoeken aangetoond. De recreanten doen ter plaatse en in de directe omgeving grote bestedingen ten behoeve van verblijf en vermaak. Ook binnen de gemeente Ommen is de recreatieve sector en in het bijzonder de verblijfsrecreatie van grote (economische) betekenis. Het aanbod in Ommen is zeer divers en gaat van kleinschalige natuurcampings tot grootschalige gezinsscampings met veel voorzieningen, vermaak en comfort. Er zijn 34 kampeerterreinen, ruim 1.000 recreatiewoningen (het grootste deel op recreatieterreinen), 16 hotels en pensions, waaronder begrepen faciliteiten voor bed- en breakfast en 12 groepsaccommodaties. Gezamenlijk nemen de

kampeerterreinen momenteel ruim 200 ha in beslag. Het totale aantal standplaatsen bedraagt 3.715. (bron: Toeristisch-recreatief beleids- en actieplan voor de gemeente Ommen; Route IV; april 2004). De totale verblijfsrecreatieve capaciteit (hotels, pensions, recreatiewoningen, kampeerterreinen, etc.) binnen de gemeente bedraagt 11.000 personen .

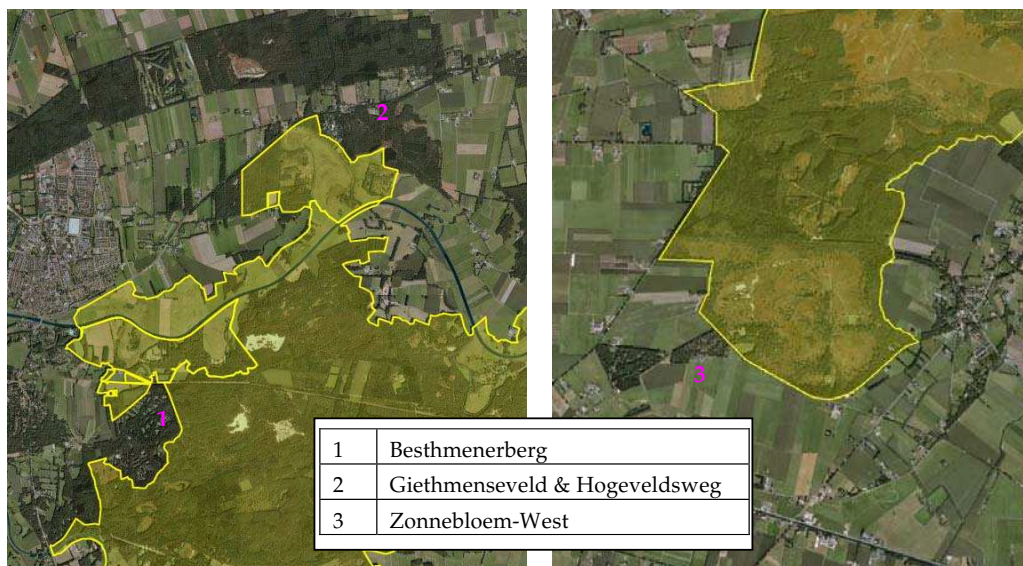
Een groot deel van de recreatiewoningen betreft tweede woningen, die in veel gevallen ook beschikbaar zijn voor verhuur. Drie terreinen met recreatiewoningen zijn volledig "uitgeponed" en worden niet meer bedrijfsmatig geëxploiteerd. De standplaatsen op de kampeerterreinen zijn voor tweederde toeristische of seizoensplaatsen. De meeste kampeeren recreatiewoningenterreinen zijn ten zuiden van de Vecht gelegen. Veel van de aanwezige recreanten bezoeken de omliggende natuurgebieden. Het recreatieve gebruik binnen deze natuurgebieden is gezondeerd; de meest kwetsbare delen zijn niet toegankelijk en in het overige gebied worden de recreanten via een uitgekend padenstelsel geleid langs de minder kwetsbare delen. Toezicht en handhaving vergroten de effectiviteit van de recreatieve zonering.

Ontwikkelingen

Het voorontwerp-bestemmingsplan geeft invulling aan een planologische restcapaciteit van circa 150 recreatieplaatsen. Hierdoor kunnen recreatiehuisjes gebouwd worden conform het geldende plan. Deze restcapaciteit bevindt zich op de recreatieterreinen Besthmenerberg , Giethmenseveld , Hogevelsdweg en Zonnebloem-West (zie figuur). Op het totale aantal recreatieplaatsen van 11.000 in gemeente Ommen is de toename 1,4 %. Deze extra recreanten zullen zich voegen in de bestaande recreantenstromen langs bestaande routes. Het is niet gezegd dat dit ook leidt tot 1,4 % extra bezoekers van Natura 2000 doch bij wijze van worst-case zal hier wel van worden uitgegaan.

Afbeelding 3.2

Ligging recreatieterreinen met restcapaciteit t.o.v. Natura 2000 (geel vlak)

Effecten

Algemeen

Gesteld kan worden dat recreatie-Invloeden op de natuur vaak klein zijn in vergelijking tot andere omgevingsinvloeden (bron: Busser, 2002). De achteruitgang van natuurwaarden in Nederland in de afgelopen vijftig jaar is grotendeels herleidbaar tot de intensivering van het agrarisch grondgebruik in die periode (bron: Van der Aa, 2006). De eveneens forse intensivering en gebiedsuitbreiding van de recreatieve sector in die periode heeft op deze achteruitgang van natuurwaarden nauwelijks invloed gehad. Van de 60 soorten broedvogels op de Rode lijst van bedreigde soorten zijn er slechts zes soorten waar recreatieve verstoring mede een rol heeft gespeeld bij de plaatsing op deze lijst. Het betreft kale grondbroeders (sterns, plevieren) die op de druk belopen Nederlandse stranden te weinig rust vinden om te broeden. Rode lijstsoorten van bossen, heide en agrarisch gebied (waar het in Ommen om gaat) hebben vooral te leiden van habitatverlies door vermessing, verdroging, verzuring of predatie. Dit neemt niet weg dat recreatieve verstoring een bedreigde soort wellicht een laatste duwtje kan geven richting uitsterven, dus dit thema dient getoetst te worden.

Gevolgen voor Natura 2000

Op basis van bovengenoemde studie van Bureau Waardenburg / Vogelbescherming Nederland, die alle relevante kennis op dit terrein nu toe samenvatten, kan het volgende geconcludeerd worden met betrekking tot eventuele extra verstoringseffecten als gevolg van 1,5 % extra recreanten binnen het grondgebied van de gemeente Ommen:

- Wandelaars en fietsers op bestaande paden gedragen zich als voorspelbare, ongevaarlijke en tijdelijke verstoringsbronnen binnen natuurgebieden en hebben daarom een beperkt verstrend effect.
- het recreatieve gedrag van de recreanten binnen de gemeente Ommen heeft grotendeels betrekking op wandelen en fietsen; zoals hiervoor is aangegeven hebben deze activiteiten een beperkt verstrend effect indien men op de paden blijft en honden aangelijnd blijven. Dergelijk voorwaarden gelden nu reeds binnen de natuurgebieden in Ommen.

In het concept-beheerplan voor het Natura 2000-gebied vecht en Beneden-Regge van 8 april 2009 zijn alle vormen van extensieve recreatie (wandelen, fietsen, paardrijden, vissen) ondergebracht in *categorie 2*. Het betreft bestaande gebruiksvormen die alleen onder nader te stellen voorwaarden of na het treffen van maatregelen doorgang kunnen blijven vinden. Het concept-beheerplan geeft aan dat gemeente en terreinbeherende organisaties momenteel een recreatieplan voor het gebied opstellen met als doel door middel van maatregelen als zonerings de effecten van recreatie zoveel mogelijk te beperken. De maatregelen die hieruit voortvloeien gelden als randvoorwaarde bij het vergunningsvrij blijven van deze activiteiten.

Mede gezien de effectieve recreatieve zonerings en het feit dat verstoringsgevoelige natuurwaarden snel wennen aan voorspelbaar recreatiegedrag kan worden gesteld dat de ecologische gevolgen van 1,4 % extra recreatieplaatsen die het bestemmingsplan mogelijk maakt zeer gering tot verwaarloosbaar klein zijn. Het beheerplan voor dit Natura 2000-gebied zal bovendien voorwaarden formuleren op basis waarvan extensieve recreatie een vergunningsvrije activiteit blijft. Het eventuele bezoek aan Natura 2000 van de 1,5 % extra recreanten zal zich binnen deze voorwaarden moeten afspelen. Significante effecten kunnen geheel worden uitgesloten.

Stikstofdepositie door recreatieverkeer

Ten aanzien van de verkeersproductie van de 150 extra recreatieplaatsen die het bestemmingsplan mogelijk maakt zijn de volgende kengetallen voor verkeersgeneratie voor verblijfsrecreatie (bron: CROW) relevant:

- Bungalowparken per 10 bungalows/55 slaapplekken (Buitengebied): 23,2 motorvoertuigenbewegingen per weekdag.
- Campings per 10 standplaatsen/50 slaapplekken (Buitengebied): 3,6 motorvoertuigen per weekdag.

Voor deze effectstudie wordt allereerst uitgegaan van de worst-case: alle 150 extra recreatieplaatsen worden benut op een bungalowpark, midden in Natura 2000. In dat geval genereren deze recreatieplaatsen 70 extra verkeersbewegingen per dag.

De stikstofdepositie als gevolg van deze extra verkeersproductie kan worden bepaald met de emissiefactoren uit de Handreiking CARI 6.0 en het Nationaal Model (KEMA-Stacks, release 2006, 31 mei 2006) wordt de depositie van stikstof. Met dit model is berekend dat bij 70 extra verkeersbewegingen per dag, direct naast de weg sprake zal zijn van een extra depositie van 1 mol N/ha/jr. Op 400 meter vanaf de weg is deze depositie gedaald tot 0,05 mol/ha/jr.

In deze worst-case is dus al sprake van een vrijwel verwaarloosbare toename. In de werkelijkheid is de extra depositie op Natura 2000 zelfs nihil. De 150 extra recreatie plaatsen zullen namelijk verdeeld worden over 3 terreinen die allen buiten Natura 2000 liggen (zie afbeelding 3.3). Slechts bij één terrein (Besthmenerberg) zal er via de Beerzerweg sprake zijn van extra verkeersbewegingen door Natura 2000. Op twee plaatsen nadert deze weg verzuringsgevoelige habitats (H6120 Stroomdalgraslanden) tot op 50 meter. De extra depositie op deze afstand zal maximaal enkele tienden van mollen per hectare per jaar bedragen maar aannemelijker is dat de stikstofemissie van het verkeer wordt onderscherpt door de tussengelegen bosstrook van 50 tot 100 meter breed. Extra stikstofdepositie op gevoelige habitats binnen het Natura 2000-gebied als gevolg van het extra recreatieverkeer van 150 extra recreatieplaatsen kan dus geheel worden uitgesloten.

Afbeelding 3.3

Ligging recreatieterrein met ontsluiting door Natura 2000

	Uitbreiding met 50 recreatieplaatsen
	Beerzerweg: ontsluitingsroute recreatieterrein
	Verzuringsgevoelig habitat nabij de Beerzerweg

3.1.6

CONCLUSIES

- Bij alle alternatieven vindt een afname van de stikstofdepositie plaats in het grootste deel van het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge. Clustering met nieuwvestiging heeft daarbij een iets positiever effect dan verspreiding. Bij Clustering zonder nieuwvestiging en bij handhaven vergunde rechten geldt deze verbetering voor het hele Natura 2000-gebied. Bij het laatste alternatief is het positieve effect het grootst.
- Bij de alternatieven Spreiding en Clustering met nieuwvestiging vindt een toename van de stikstof-depositie plaats in het meest zuidelijke deel van het deelgebied Archemer- en Lemelerberg. Clustering is daarbij iets negatiever dan verspreiding. In de praktijk zal een dergelijk overschrijding zich echter niet voordoen aangezien geen milieuvergunning zal worden verleend aan elke bedrijfsuitbreiding die deze overschrijding veroorzaakt.
- De afname bedraagt maximaal 20% van de overschrijding van de kritische depositie in 2010. De relatief geringe omvang van deze verbetering komt voort uit de veel te hoge achtergronddepositie, die slechts beperkt wordt beïnvloed door de ontwikkelingen binnen de gemeente Ommen. Het schuiven met veehouderijen op gebiedsniveau levert dus maar een beperkte bijdrage aan de kwaliteitsverbetering van Natura 2000 en de EHS.
- De milieuwinst die geboekt wordt door reconstructie van de intensieve veehouderij wordt in theorie teniet gedaan door de autonome groei met 10% van de rundveehouderijen: de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied en de EHS neemt met 10 tot 100 mol/ha/jaar toe. In de praktijk zal een dergelijke toename van de depositie zich niet voordoen aangezien geen Natuurbeschermingswetvergunning zal worden verleend aan elke bedrijfsuitbreiding die deze overschrijding veroorzaakt.
- De Natura 2000-gebieden in een zone van 10 kilometer buiten de gemeente Ommen zullen alleen bij het scenario Verspreiden + 10% groei (=worst-case scenario) te maken krijgen met een extra depositie van 1 mol/ha/jr. Ook in dit geval geldt echter dat in de praktijk een dergelijke toename van de depositie zich niet zal voordoen aangezien geen Natuurbeschermingswetvergunning zal worden verleend aan elke bedrijfsuitbreiding die deze overschrijding veroorzaakt.
- De uitbreiding van de recreatieve capaciteit met 150 recreatieplaatsen betekent ten opzichte van de huidige situatie een toename van slechts 1,5 %. Gezien de effectieve recreatieve zonering van het Natura 2000-gebied en de EHS en het feit dat verstoringsgevoelige natuurwaarden snel wennen aan voorspelbaar recreatiegedrag kan elk significant effect op Natura 2000 en de EHS worden uitgesloten. De extra stikstofdepositie als gevolg van het extra recreatieverkeer is verwaarloosbaar klein.

3.2

GEUR

Geur is een belangrijk onderdeel van dit plan-MER. De focus ligt vooral bij de geurhindersituatie die kan optreden bij de verschillende alternatieven en bijhorende scenario's, ten opzichte van de referentiesituatie. Het verschil tussen HS/AO en de alternatieven komt in paragraaf 3.2.3 onder het kopje *alternatieven* aan bod.

3.2.1

BELEIDSKADER

Van belang voor de toetsing van mogelijke geurhindersituaties is de Wet Geurhinder Veehouderij (Wgv).

WET GEURHINDER VEEHOUDERIJ

Deze wet vormt het toetsingskader voor de milieuvergunning bij geurhinder vanwege dierenverblijven. De Wgv veehouderij geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object.

Voor de verschillende stalsystemen gelden specifieke geuremissiefactoren. Toetsing vindt plaats aan de hand van normen voor concentratiegebieden: 3 ou/m³ binnen de bebouwde kom en 14 ou/m³ buiten de bebouwde kom. Of als de geuremissiefactor niet bekend is voor het betreffende dier: 100 meter binnen de bebouwde kom en 50 meter buiten de bebouwde kom. De gemeente Ommen heeft geen eigen geurbeleid geformuleerd waarmee wordt afgeweken van deze standaardnormen.

3.2.2

METHODIEK

Met het gemeentelijke vergunningenbestand als "input" is voor de alternatieven en bijbehorende groeiscenario's de verwachte achtergrondbelasting bepaald. Hiervoor is het verspreidingsmodel V-Stacks gebied¹⁷ en een door ARCADIS ontwikkelde GIS-applicatie gebruikt. Vervolgens is de verwachte milieukwaliteit voor individuele objecten bepaald op basis van de relatie tussen achtergrondbelasting en geurhinder (Handreiking Wet geurhinder veehouderij).

Bij de bepaling van de geurbelasting in een gebied kan onderscheid gemaakt worden tussen de voorgrondbelasting en de achtergrondbelasting. De voorgrondbelasting is de belasting die wordt veroorzaakt door een individueel bedrijf. De achtergrondbelasting is de belasting die wordt veroorzaakt door alle bedrijven in de omgeving van een object. De voorgrondbelasting op een object wordt begrensd door de normen van de Wet geurhinder veehouderij; als een bedrijf een vergunning aanvraagt mag de geurhinder veroorzaakt door het bedrijf op een object de geurnorm niet overschrijden.

Als er in een gebied meerdere bedrijven uitbreiden (of er al sprake is van meerdere grote bedrijven c.q. overbelasting) kan het zijn dat het cumulatieve effect van de individuele uitbreidingen zodanig is dat er sprake is van een ontoelaatbare achteruitgang van de milieukwaliteit. Het cumulatieve effect is in deze studie bepaald door de achtergrondbelasting op objecten te berekenen.

3.2.3

RESULTATEN

Referentiesituatie

Zie voor een overzicht van de referentiesituatie de kaarten in bijlage 4. Hierin is tevens het verschil te vinden tussen de huidige situatie en de autonome ontwikkeling.

Alternatieven

De algemene situatie voor geurhinder wordt in Ommen beter in alle alternatieven ten opzichte van de huidige situatie. Dit gaat niet ten koste van enkele situaties waarin de situatie voor geur veel slechter wordt. Er ontstaan geen nieuwe overbelaste situaties!

¹⁷ V-Stacks gebied hoort bij de Wet geurhinder en veehouderij en is bedoeld om de achtergrondbelasting aan geur te berekenen ter onderbouwing van een gemeentelijke verordening. Dit model is voor gemeenten van belang en niet voor individuele veehouderijen.

Het maximale verschil tussen het alternatief 'verspreiden met 10% groei' en de referentiesituatie is 8 OU voor een geurgevoelig object. Voor het alternatief clustering LOG's met 10% groei is 6 OU het maximale verschil voor een geurgevoelig object. Ruimtelijk zijn de verschillen op kaart gezet in bijlage 4.

In tabel 3.7 is het resultaat van de beoordeling van het leefklimaat voor geurhinder gekwantificeerd. Hiervoor is de achtergrondbelasting geclassificeerd: zeer goed, goed, redelijk, etc. Voor zowel binnen als buiten de bebouwde kom zijn het aantal geurgevoelige objecten geclassificeerd per alternatief en scenario.

Tabel 3.7

Aantal geurgevoelige objecten per alternatief en scenario

Klasse	HS	HS/AO	Alternatieven en bijbehorende scenario's					Handhaven vergunde rechten
			Verspreiden 0% groei	Verspreiden 10% groei	Clustering met nieuwvestiging		Clustering 0% groei, zonder nieuw vestiging	
					0% groei	10% groei		
<i>Buiten de bebouwde kom</i>								
Zeer goed	707	750	774	746	785	738	775	842
Goed	389	372	361	369	367	391	372	324
Redelijk goed	111	93	84	102	69	92	72	56
Matig	25	19	18	19	15	14	18	15
Tamelijk slecht	7	10	7	8	8	9	6	7
Slecht	7	2	2	2	2	2	3	2
Zeer slecht	2	2	2	2	2	2	2	2
Extreem slecht	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>totaal</i>	1249	1249	1249	1249	1249	1249	1249	1249
<i>Binnen bebouwde kom</i>								
Zeer goed	3812	4027	4162	3966	4405	4319	4446	4449
Goed	816	640	521	708	279	365	238	235
redelijk	56	17	1	10	0	0	0	0
<i>totaal</i>	4684	4684	4684	4684	4684	4684	4684	4684

NB: HS is huidige situatie, HS/AO is referentiesituatie

Buiten de bebouwde kom treedt een kleine verschuiving op naar minder belaste situaties in de autonome ontwikkeling (verschil tussen huidige situatie en de huidige situatie inclusief autonome ontwikkeling). Deze trend wordt versterkt in alle drie alternatieven, vooral door het alternatief 'handhaven vergunde rechten'. De trend wordt weer afgezwakt door de alternatieven met het scenario 10% groei.

Binnen de bebouwde kom zijn alle situaties redelijk goed of beter. In de autonome ontwikkeling wordt de situatie alleen maar beter door de AMvB Huisvesting. Deze trend wordt vooral versterkt door het alternatief 'handhaven vergunde rechten'.

Conclusie

De algemene situatie wordt in alle alternatieven beter ten opzichte van de referentiesituatie. Het alternatief handhaven vergunde rechten scoort voor het aspect geur het best. De verschillen tussen de referentiesituatie en de alternatieven zijn echter minimaal.

3.3

VERKEER

Voor de mogelijke ontwikkelingen in het buitengebied van Ommen, in het bijzonder de LOG's, is infrastructuur een wezenlijke factor. Inplaatsing van nieuwe en uitbreiding van bestaande bedrijven zal een extra belasting van de wegen tot gevolg hebben. Het is de vraag of de bestaande wegen deze toename van verkeer op kunnen vangen.

Naast de verkeersafwikkeling van en naar de bedrijven is er in het kader van dit plan-MER ook gekeken naar de verkeersveiligheid op de bestaande wegen. Het vrachtverkeer van en naar de bedrijven kan zorgen voor de nodige overlast.

Verkeersafwikkeling

Over het algemeen kan worden gesteld dat de toename van het aantal vervoersbewegingen als gevolg van nieuwe en uitbreiding van bestaande bedrijven voor de capaciteit van de wegen niet direct een probleem zal vormen.

De capaciteit van de lokale wegen in Ommen met een verblijfsfunctie varieert van enkele honderden tot ca. 2000 voertuigbewegingen per dag. Uitbreiding van bestaande bedrijven geeft geen significant effect op de verkeersafwikkeling omdat het om zeer geringe aantallen gaat en omdat de lokale wegen voldoende capaciteit hebben.

Nieuwe bedrijven in de LOG's door nieuwvestiging kan wel een effect hebben op de verkeersafwikkeling. Daarom is het alternatief "Clustering door LOG's (met nieuwvestiging)" nader bekeken. Uitgangspunt voor de berekening vormt het toekomstgerichte 'gesloten' varkensbedrijf. Een gesloten varkensbedrijf met 750 zeugen produceert circa 6 vrachtwagenbewegingen en circa 5 personenautoverplaatsingen per werkdag en per bedrijf. De aanvoer van voer, de afvoer van mest, aan- en afvoer van dieren en afvoer van kadavers is hierbij verspreid over de week (5 werkdagen) en verspreid over het jaar. De veronderstelde vrachtwagenbewegingen zijn gebaseerd op:

- Voer: 5500 ton > 1 vracht is 32 ton, dus 170 vrachten per jaar.
- Mest: 8000 m³ > 1 vracht is 37 m³, dus 215 vrachten per jaar.
- Dieren: zeugenaanvoer 15 x per jaar, zeugenaafvoer 28 x per jaar, slachtrijpe varkens 43 x per jaar, circa 130 vrachten per jaar.
- Destructie: 260x per jaar.

Per jaar en per bedrijf zijn dit circa 775 vrachten. Per werkdag is dit (naar boven) afgerond op 3 vrachtauto's per bedrijf; dit resulteert in 6 vrachtwagenbewegingen per werkdag per bedrijf.

Voor het alternatief clusteren LOG's (met nieuwvestiging) worden de productierechten herverdeeld over een gesloten bedrijf met 286 (nulgroeiscenario) of 460 zeugen (10% groeiscenario). Voor de verkeersafwikkeling wordt uitgegaan van een lineair verband. De verandering in verkeersbewegingen zijn uitgewerkt in tabel 3.8.

Tabel 3.8

Veranderingen in verkeersbewegingen door nieuwvestiging in de LOG's.

LOG	Scenario: Nulgroei		10% groei			
	Bedrijven 286 zeugen gesloten	Vrachtwagenbewegingen/dag	Personenwagenbewegingen/dag	Bedrijven 460 zeugen gesloten	Vrachtwagenbewegingen/dag	Personenwagenbewegingen/dag
Lemele	2	4,4	3,0	2	7,0	4,8
Beerzerveld	1	2,2	1,5	1	3,5	2,4
Arrierveld	2	4,3	3,0	2	7,0	4,8
Vinkenbuurt	3	6,5	4,5	3	10,5	7,2
Totaal	8	17,3	12,0	8	28,0	19,2

De toename van het aantal verkeersbewegingen (vrachtwagens en personenwagens), t.o.v. de referentiesituatie, veroorzaakt geen extra problemen op de lokale wegen in de LOG's. Het betreft immers een zeer geringe toename. Dit geldt ook voor de bedrijven in het plangebied buiten de LOG's.

De verkeersafwikkeling is voor de genoemde alternatieven en bijbehorende scenario's niet onderscheidend omdat het om zeer geringe aantallen gaat en omdat de lokale wegen voldoende capaciteit hebben.

Verkeersveiligheid

De nieuwe en uitbreiding van bestaande bedrijven zorgen voor een geringe toename van het verkeer maar dit betreft wel vooral vrachtverkeer. Het grootste probleem met vrachtwagens zijn de te verwachten potentiële conflicten met andere weggebruikers, in het bijzonder het langzaam verkeer (o.a. schoolgaande jeugd). Dit speelt vooral op de lokale wegen waar de wegbreedte relatief smal is en er geen aparte voorzieningen zijn voor langzaam verkeer. De verschillende alternatieven met bijbehorende scenario's zijn niet onderscheidend indien op de verschillende wegvakken maatregelen worden getroffen. Bij een clustering van bedrijven zal het aantal maatregelen beperkt zijn tot een aantal wegen terwijl bij een verspreiding van de bedrijven de kans groot is dat ook voor meer wegvakken maatregelen nodig zijn. Voor verkeersveiligheid zijn maatregelen nodig voor de wegen met potentiële conflictpunten. Dit zijn vooral de lokale wegen waar het fietsverkeer en het overige verkeer niet is gescheiden en waar het aantal vrachtwagenbewegingen toeneemt.

In het uitvoeringsplan van de ontwikkelvisie voor de LOG's18 is een aantal maatregelen genoemd zoals het verbreden van de weg of het opwaarderen door het aanbrengen van grasbetontegels aan weerszijden van de weg en het aanleggen van passantenhavens.

¹⁸ ARCADIS (2008) Landbouwontwikkelingsgebieden, ontwikkelvisie

3.4 **GELUID**

Door toename van intensieve veehouderij in de LOG's en op bestaande locaties in verwervingsgebieden zullen de geluidemissies toenemen. Dit is het gevolg van toename van bedrijfsactiviteiten. De grootste toename van stationaire bronnen wordt verwacht door ventilatie. Ventilatoren bevinden zich aan de buitenzijde van de stallen. De meeste geluidproducerende activiteiten bij intensieve veehouderijen vinden verder in pandig plaats. Ook de toename van vrachtverkeer of geluid bij het laden en lossen van dieren of goederen kan een toenemende bron voor geluidemissies vormen.

De ligging van de locaties waar er sprake is van nieuwvestiging of uitbreiding van intensieve veehouderijen ten opzichte van de bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen en woningen is in belangrijke mate bepalend voor eventuele geluidhinder.

Geluidsemisatie kan dus bepaald worden op basis van twee factoren:

- Verkeersbewegingen van en naar de intensieve veehouderijen.
- Productie op de bedrijven.

Het eerste aspect kwam al aan bod bij het onderwerp verkeer. Daar is geconcludeerd dat de toename van het aantal vervoersbewegingen als gevolg van nieuwe en uitbreiding van bestaande bedrijven, voor de theoretische capaciteit van de wegen niet direct een probleem zal vormen. Vanwege het beperkte aantal vrachtwagenbewegingen per dag wordt de geluidsbelasting vanwege aan- en afrijdend vrachtverkeer beperkt geacht en niet onderscheidend voor de alternatieven.

Geluidsemisatie door productie op bedrijven wordt in deze paragraaf beschreven.

3.4.1 **BELEIDSKADER**

WET GELUIDHINDER

In de Wet Geluidhinder is bepaald wat geluidgevoelige objecten en terreinen zijn. Woningen, scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen vallen onder geluidgevoelige objecten en zorginstellingen en woonwagendstandplaatsen zijn voorbeelden van geluidgevoelige terreinen.

PROVINCIAAL BELEID

Stiltegebieden zijn milieubeschermingsgebieden waarin het aspect stilte bijzondere bescherming nodig heeft, aangezien het anders verloren dreigt te gaan. De provincies wijzen stiltegebieden aan via het provinciaal milieubeleidsplan. Voor de LOG's in Ommen zijn er geen relevante stiltegebieden.

GEMEENTELIJK BELEID

De gemeente Ommen heeft het landelijke beleid in concept uitgewerkt. Hierin is bepaald dat wanneer een geluidgevoelig object op minder van 50 meter afstand van een geluidsbron ligt, zoals een intensieve veehouderij, akoestisch onderzoek noodzakelijk is. Indien deze afstand tussen de 50 en 100 meter is, is een indicatief onderzoek verplicht. Indien de afstand groter is dan 100 meter is onderzoek niet noodzakelijk.

Dit sluit aan bij de richtlijnen van het VNG-handboek *Bedrijven en Milieuzonering* (2007) waarin staat dat voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (wonen) is. Het gemeentelijke geluidbeleid wordt vastgesteld nadat de ontwikkelvisie voor de landbouwontwikkelingsgebieden is vastgesteld.

3.4.2**METHODIEK**

Met een GIS-analyse is per alternatief en per veehouderij het aantal geluidgevoelige objecten berekent op basis van algemeen beschikbare gegevens. Geluidgevoelige objecten zijn bebouwde kom, geluidsgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.

De GIS-analyse is gebaseerd op punten en niet op bouwblokken. Dat betekent dat de afstand van gevel tot gevel in dit geval niet is meegenomen, terwijl dat wel de afstand is die wettelijk telt. Er is ook geen rekening gehouden met de grootte van bedrijven. De berekening is daardoor onnauwkeurig. Het volgende is ook van belang voor het beoordelen van de resultaten:

- Objecten behorend bij een (andere) veehouderij worden "gezien" als bedrijfswoning en daarmee niet geluidgevoel zoals bedoeld in de Wet Geluidhinder.
- Sommige objecten (vooral binnen een afstand van 50 meter) zijn bij nader inzien toch een bedrijfswoning maar in deze studie wel meegenomen als geluidgevoelig object.
- Sommige objecten zijn zelf voormalig veehouderijen (onbekend of deze objecten voor geluid van belang zijn).
- Er wordt geen rekening gehouden met de omvang van bedrijven.
- Uit het VNG-handboek *Bedrijven en Milieuzonering* blijkt dat de hinderafstand voor geur groter is dan voor geluid. Als er met betrekking tot het aspect geur nog uitbreidings- of vestigingsmogelijkheden zijn, geldt dit waarschijnlijk ook voor het aspect geluid. Veehouderijen met een stankgevoelig object in de buurt (bijvoorbeeld een burgerwoning), zit meestal "op slot" op grond van de Wet Geurhinder Veehouderij. Dit houdt in dat de groeiers en de bedrijven die zich op een nieuwe locatie in de LOG's vestigen, enkel bedrijven kunnen zijn zonder burgerwoningen binnen de 100 tot 150 meter (VNG-handboek en het gemeentelijke beleid). Wel kan bij deze bedrijven sprake zijn van een relevante geluidsbelasting ter plaatse van nabijgelegen agrarische bedrijfswoningen.
- De stoppers zijn vaak bedrijven die (nagenoeg) op slot zitten qua geurhinder.

3.4.3

RESULTATEN

Referentiesituatie

- In of in de nabijheid van de LOG's zijn geen geluidgevoelige gebouwen zoals scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen aanwezig, die beïnvloed zouden kunnen worden door toename van intensieve veehouderijen. Ook geluidsgevoelige terreinen, te weten terreinen die behoren bij zorginstellingen en woonwagendstandplaatsen, liggen niet in of nabij de LOG's.
- Wel zijn er in het gehele buitengebied woningen gelegen. Het betreft burgerwoningen en agrarische bedrijfswoningen. Bij een aantal woningen kan sprake zijn van geluidhinder.
- In het buitengebied van Ommen en binnen een straal van 150 meter rond de intensieve veehouderijen met varkens en kippen, liggen 440 geluidsgevoelige objecten. Binnen een straal van 100 en 50 meter liggen resp. 175 en 27 geluidsgevoelige objecten.

Alternatieven

Op basis van een berekening kan gesteld worden dat het aantal objecten in de buurt van geluidsbronnen verminderd. Dit wordt vooral zichtbaar indien het aantal bedrijven in de nabijheid van 'stoppers' wordt berekend. Tabel 3.9 geeft een overzicht.

Tabel 3.9

Geluidgevoelige objecten in de gemeente Ommen

	Uitgangs-situatie	Verspreiding 10% groei	Clustering LOG's 10% groei	Handhaven vergunde situatie
Objecten in de buurt van veehouderijen:	440	310	304	304
Objecten in de buurt van stoppers:		130	136	136

NB: het precieze aantal kan afwijken.

De meeste stoppers zijn gemende bedrijven met varkens of pluimvee van een bepaalde omvang. Het overige vee blijft op stal in de verschillende alternatieven. Dit betekent dat binnen het alternatief Verspreiding met 10% groei, 13 van de 97 stoppers daadwerkelijk geen vee overhoudt. Voor het alternatief clustering LOG's met 10% groei stoppen er 17 van de 106 bedrijven helemaal. Ook voor 0% groei gelden getallen in deze orde van grootte.

De alternatieven clustering LOG's (met en zonder nieuwvestiging) en Handhaven vergunde rechten verschillen niet. Deze alternatieven gaan namelijk uit van dezelfde stoppers. Daarnaast komt in een straal van 150 meter rond de 8 nieuwe locaties in de LOG's, geen geluidgevoelige objecten voor.

Conclusie

Gezien de vele aannames waarop de alternatieven zijn gebaseerd en de onzekerheden rond de uitgevoerde GIS-analyse kan niet worden geconcludeerd of de situatie ten aanzien van geluidsemisatie verbetert. Wel kan de conclusies worden getrokken dat de alternatieven niet onderscheidend zijn voor het aspect geluid.

3.5

FIJN STOF

De luchtkwaliteit is een belangrijk politiek en maatschappelijk onderwerp in Nederland. Te hoge concentraties schadelijke stoffen zijn slecht voor de volksgezondheid. Er zijn strenge Europese normen waaraan de luchtkwaliteit moet voldoen. De richtlijnen waarin deze normen zijn opgenomen, zijn vertaald in Nederlandse wetten en regels.

Toen de normen er in 2001 kwamen was al duidelijk dat ze op een groot aantal plaatsen overschreden zouden worden. Het gaat vooral om fijn stof (PM_{10})¹⁹ en stikstofdioxide (NO_2). Een belangrijke bron is het verkeer van auto's en vrachtwagens. In de nabijheid van wegen is de luchtkwaliteit dan ook vaak ongunstig.

De hoge uitstoot van het verkeer zorgt er samen met de andere vervuilende bronnen (industrie en landbouwbedrijven) voor dat de normen nabij wegen en straten op een flink aantal plaatsen worden overschreden.

Voor de gemeente Ommen spelen vooral verkeer en stalemissies een rol. Ten aanzien van verkeer is in paragraaf 3.3 geconstateerd dat de toename van het aantal vervoersbewegingen als gevolg van nieuwe en uitbreiding van bestaande bedrijven voor de theoretische capaciteit van de wegen niet direct een probleem zal vormen. Vanwege het beperkte aantal vrachtwagenbewegingen per dag wordt de invloed van het verkeer op de luchtkwaliteit beperkt geacht, niet onderscheidend geacht voor de alternatieven en worden geen knelpunten verwacht. Daarom wordt in deze paragraaf alleen ingegaan op de relatie tussen fijn stof en stalemissies.

3.5.1

BELEIDSKADER

Van toepassing voor toetsing van fijn stof is de Wet Luchtkwaliteit (2007).

WET LUCHTKWALITEIT

De Wet Luchtkwaliteit is onderdeel van de Wet Milieubeheer en implementeert de Europese richtlijnen over luchtkwaliteit. Deze wet geeft grenswaarden voor concentraties in de buitenlucht van de stoffen stikstofdioxide (NO_2), fijn stof (PM_{10}), zwaveldioxide (SO_2), lood (Pb), benzeen (C_6H_6) en koolmonoxide (CO). In Nederland is fijn stof één van de twee maatgevende luchtverontreinigende stoffen (de andere is stikstofdioxide).

¹⁹ PM_{10} voor deeltjes met een doorsnee tot 10 micrometer of van $PM_{2,5}$ voor deeltjes met een doorsnee tot 2,5 micrometer. Over het algemeen geldt dat hoe kleiner de deeltjes zijn, hoe dieper ze in de luchtwegen kunnen doordringen.

De Wet Luchtkwaliteit geeft aan dat de gestelde grenswaarden in acht moeten worden genomen. Daar waar al een overschrijding van de grenswaarden plaatsvindt, mag geen verdere verslechtering optreden. Er is een nieuw toetsingskader, met handleiding, voor fijn stof in ontwikkeling. Het ziet ernaar uit dat het toetsingskader vergelijkbaar zal zijn aan het toetsingskader van ammoniak en geur.

Waarschijnlijk komt hierover in 2008 meer duidelijkheid binnen de categorie veehouderijen. Voor projecten die niet in betekenende mate bijdragen geldt momenteel een grens van 1% voor de concentratie fijnstof (PM₁₀) of stikstofdioxide (NO₂) in de buitenlucht. Hiermee wordt bedoeld 1% van de grenswaarde voor het jaargemiddelde concentratie fijn stof of stikstofdioxide. Dit betekent dat feitelijk een toename van 0,4 µg/M³ toelaatbaar is. Zie verder bijlage 1.

NATIONAAL SAMENWERKINGS- PROGRAMMA LUCHTKWALITEIT

De overheid kiest voor een brede aanpak van de problemen waarin Nederland op tijd voldoet aan de normen, terwijl gelijktijdig belangrijke projecten kunnen doorgaan. Er komt een Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), dat is verankerd in de Wet Luchtkwaliteit 2007. Hierin werkt de landelijke overheid (onder regie van het Ministerie van VROM) samen met provincies en gemeenten. Het is nog niet duidelijk of de Europese Commissie akkoord gaat met deze aanpak.

Als inbreng voor het NSL-programma wordt, voor de gebieden waar de normen voor luchtkwaliteit niet worden gehaald, gebiedsgerichte programma's opgesteld. Provincie Overijssel heeft samen met de gemeenten Deventer en Zwolle, het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (RSL) Overijssel opgesteld voor de periode 2008-2015 (d.d. april 2008).

De overschrijdingen van de luchtkwaliteitsnormen in Overijssel worden veroorzaakt door het verkeer en de intensieve veehouderij.

Op grond van de huidige kennis en inzichten zijn er in Overijssel 41 pluimveehouderijen in 15 gemeenten waar de grenswaarden voor fijn stof wordt overschreden. Het juiste aantal overschrijdingen worden nu nader verkent door het ministerie van VROM. Als de juiste saneringsopgave in bekend is, is ook duidelijk welke maatregelen getroffen dienen te worden en wat de kosten hiervan zijn.

Voor de groep prioritaire bedrijven (pluimveehouderij met een grote overschrijding van de grenswaarde) zal in 2008/2009 een plan van aanpak worden opgesteld.

Voor het aspect luchtkwaliteit is dit plan-MER, na een algemene beschouwing, gericht op de intensieve landbouw als bron voor fijn stof.

Voor het aspect luchtkwaliteit is dit plan-MER, na een algemene beschouwing, vooral gericht op de landbouw als bron voor fijn stof.

3.5.2

METHODIEK

Voor het NSL-programma is de saneringsopgave voor schonere lucht op een eenduidige en uniforme wijze in kaart gebracht. Met een saneringstool is voor elke gemeente in ons land, tot op het niveau van de afzonderlijke (drukste) straten, berekend of de grenswaarden voor PM₁₀ en NO₂ worden overschreden in het jaar 2006, 2010, 2015 en 2020. In dit plan-MER wordt uitgegaan van standaard varkensstallen en herverdeling van bestaande locaties.

In opdracht van het Rijk heeft het Energie Centrum Nederland (ECN) het aantal overschrijdingen van de norm van fijn stof, als gevolg van intensieve veehouderijen, in kaart gebracht. Daarbij is gebruik gemaakt van specifieke gegevens, vooral milieuvergunningen, voor het in kaart brengen van de specifieke lokale situatie. In deze studie is alleen gekeken naar de fijn stof emissie uit diervverblijven. Ook in deze methode is, net als bij de berekening van geluid, uitgegaan van een puntemissie voor het bepalen van de representatieve concentratie. Daarmee betreft het een worst-case benadering. In de berekeningen is een mogelijke groei van de melkveestapel (onder andere door de verwachte afschaffing van het melkquotum) niet meegenomen aangezien melkveebedrijven naar verwachting niet tot extra overschrijdingen van de fijn stof norm zullen leiden. Wel wordt een hogere fijn stofemissie verwacht doordat de EU stalaanpassingen verplicht ten behoeve van dierwelzijn bij pluimveehouderijen. In het onderzoek is wel gerekend met een bandbreedte. De bandbreedte in het aantal knelpunten heeft behalve de omschakeling naar schaarrelstallen te maken met onzekerheid in emissiefactoren en, variaties in de achtergrondconcentratie en de exacte bepaling van de toetsafstand.

Het resultaat van deze studie voor de provincie Overijssel en de gemeente Ommen staat beschreven in de volgende paragraaf na een algemene beschouwing van de luchtkwaliteit onderzocht door Alterra¹⁹.

3.5.3

RESULTATEN

Referentiesituatie

De totale emissie van fijn stof in Nederland bedroeg in het jaar 2000 ca. 50 Kton PM₁₀. Hiervan was ca. 10 Kton (20%) afkomstig uit de landbouw. Van de fijn stof emissie uit de landbouw is het overgrote deel afkomstig van pluimvee- en varkensstallen (geschatte bijdrage circa 9 Kton)²⁰.

De achtergrondconcentratie van luchtverontreinigde stoffen in de gemeente is laag: circa 15 µg/m³ voor stikstofdioxide (jaargemiddelde), 22 µg/m³ voor fijn stof (jaargemiddelde) en 4 overschrijdingen van de grenswaarde voor het 24-uurgemiddelde van fijn stof. Beide liggen ruim onder de jaargemiddelde norm van 40 µg/m³ (bron²¹).

Hierdoor worden de normen voor het jaargemiddelde concentratie in gemeente Ommen worden niet overschreden en het aantal overschrijdingen van het 24-uurgemiddelde blijft onder de grens van 35 per jaar.

Voor Overijssel zijn 41 normoverschrijdingen binnen 15 gemeenten aangetoond. Na de omschakeling, vanwege dierenwelzijneisen, zal naar verwachting het aantal met 4 toenemen. Er liggen 4 knelpunten in Ommen veroorzaakt door evenveel pluimveehouderijen. Alle knelpunten dienen in het voorjaar van 2011 opgelost te zijn. (bron²²)

²⁰ Charadon W.J. en Van der Hoek K.W. (2002) Alterra-rapport 682, ISSN 1566-7197, Alterra.

²¹ Nationaal Luchtkwaliteitsplan 2004 van het ministerie van VROM uit februari 2005.

²² Regionaal Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit Overijssel (April 2008 Pro-Overijssel & gemeenten Zwolle + Deventer).

Door groei van de veestapel kan alsnog de PM_{10} emissie en het aantal knelpunten stijgen. In principe wordt hier echter op getoetst bij vergunningverlening.

Alternatieven

In het alternatief Clustering LOG's is nieuwvestiging van een aantal varkensbedrijven in de LOG's mogelijk. In het alternatief Clustering LOG's zonder nieuwvestiging neemt het aantal bedrijven af, maar groeien 16 bestaande bedrijven. In de alternatieven Clustering LOG's en Verspreiding is uitbreiding van pluimveehouderijen mogelijk. Hierdoor lijkt Clustering LOG's minder goed te scoren op fijn stof dan Verspreiding. Concentratie van veehouderijen kan immers de kans op het aantal overschrijdingen van de normen voor fijn stof verhogen. Echter deze kans valt weg omdat bij een overschrijding van de norm geen vergunning wordt verleend.

Ook bij uitbreiding van bedrijven geldt dat voor elk individueel geval in het vergunningentraject toetsing van fijn stof plaats dient te vinden.

Conclusie

De knelpuntbedrijven in Ommen, voortkomende uit het nader onderzoek van VROM, zijn bestaande knelpunten waarvoor technische oplossingen voorhanden zijn en eventueel een rijkssubsidieregeling. Nieuwe knelpunten worden voorkomen omdat er geen Wet-milieubeheervergunning wordt afgegeven als de norm voor fijn stof wordt overschreden. Een toe- of afname van het aantal knelpuntsituaties voor fijn stof wordt niet verwacht in Ommen. Hiervoor gelden de volgende argumenten:

- Een aanvraag voor een nieuwe stal of een uitbreiding van een bestaande stal moet altijd voldoen aan de grenswaarden (Wet Luchtkwaliteit). Bij normoverschrijding wordt geen vrijstelling verleend of gebruik gemaakt van de wijzigingsbevoegdheid in het kader van het nieuwe bestemmingsplan.
- Provincie Overijssel en het Rijk maken dit jaar afspraken over het saneren van de bestaande knelpunten voor fijn stof en het voorkomen van nieuwe overschrijdingen. Deze afspraken worden vastgelegd in het RSL-programma.

De alternatieven zijn daarmee niet onderscheiden door fijn stof.

3.6

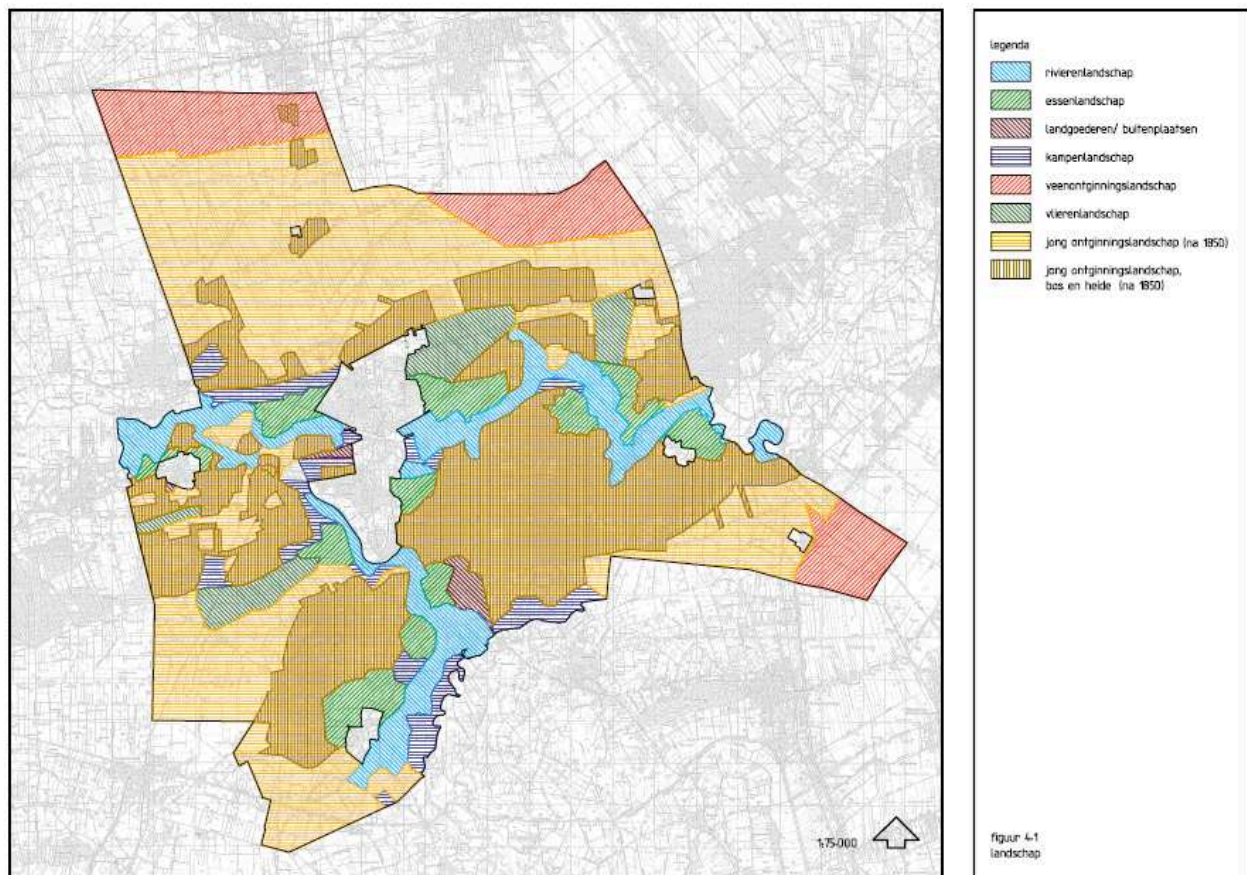
LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

LANDSCHAP

Landschap

De gemeente Ommen kent drie landschapstypen:

1. Rivierenlandschap.
2. Essen- en kampenlandschap (waaronder landgoederen).
3. Ontginningenlandschap.
  - a. Veenontginningslandschap.
  - b. Vlierenlandschap.
  - c. Veldontginningslandschap.

Voor de visie op de landbouwontwikkelingsgebieden zijn de landschapkenmerken vertaald naar richtlijnen voor nieuwvestiging en uitbreiding van veehouderijbedrijven. Deze richtlijnen staan beschreven in bijlage 5.

De kenmerken van de drie landschapstypen staan hieronder beschreven.

Rivierenlandschap

Het oorspronkelijke dorp Ommen ligt op het punt waar de beide rivieren Vecht en Regge samenkomen en als de Vecht uiteindelijk bij Zwartsluis uitmonden in de IJssel. Deze rivierdalen en de hogere rivierduinen die langs deze rivieren zijn afgezet vormen een landschapstype op zich.

De Vecht en de Regge zijn in belangrijke mate structuurbepalend voor het Ommense landschap. Bodem, reliëf en waterhuishouding in een brede zone hangen samen met deze rivieren. De ligging van de grotere kernen langs de Vecht (Dalfsen, Ommen, Hardenberg) heeft er toe geleid dat de hoofdinfrastructuur in deze regio (N34, spoorlijn) van oudsher ook evenwijdig langs deze rivier loopt.

Opvallend is het visuele contrast tussen het zeer open rivierdal (vooral langs de Vecht) en de besloten, beboste rivierduinen daarlangs. Bebouwing en beplanting zijn schaars in de rivierdalen en er zijn slechts weinig bruggen over de rivieren.

In het open rivierdal valt het microreliëf sterk op, in de vorm van oude meanders en stroomruggen zoals die zijn gevormd door het stromende water.

Vanwege de status van beschermd natuurgebied van grote delen van het rivierdal zijn deze geomorfologische kenmerken goed bewaard gebleven en niet verdwenen door ruilverkaveling, egalisering etc. Het rivierenlandschap is vanwege de afwisseling en gaafheid van grote recreatieve waarde. Verblijfrecreatieve complexen zijn hier opvallend en plaatselijk storend aanwezig.

Essen- en kampenlandschap

Dit landschapstype is in de middeleeuwen ontstaan aan weerszijden van de Regge en de Vecht onder invloed van het agrarische grondgebruik. Plaatselijk zijn nog de hoger gelegen essen herkenbaar die zijn ontstaan door eeuwenlange ophoging van de akkers met heideplaggen. De bebouwing ligt overwegend gespreid, soms rond de essen. De wegen lopen veelal evenwijdig aan de Vecht en de Regge of staan loodrecht op deze rivieren. Een deel van deze wegen wordt geflankeerd door beplantingen. Verder wordt het beplantingsbeeld gevormd door erfbeplantingen en de resterende beplantingen op perceelsgrenzen. Vooral deze laatste categorie is de afgelopen decennia kwetsbaar gebleken tegenover agrarische intensivering en schaalvergroting. Ter plaatse van de landgoederen, havezaathes en buitenplaatsen (Het Laar, Eerde, Junne, Vilsteren, Beerze, Archem) zijn de beplantingspatronen beter bewaard gebleven en vaak nauw verweven met de parkachtige aanleg van deze gebieden.

Bijzonder is verder de goed bewaard gebleven grote open ruimte van de Archemer- en Lemelersch. Vooral bij deze laatste es ontstaat door het sterke reliëf een bijzonder, geaccidenteerd landschapsbeeld.

Ontginningslandschap

De heide- en veenontginningen en zijn ontstaan uit de vroegere gemeenschappelijke “woeste gronden”. Dit landschapstype beslaat een groot deel van het plangebied en bestaat zowel uit agrarische gebieden als uit grote boscomplexen. De bosgebieden liggen veelal langs de rivieren op de droge, schrale rivierduinen.

Deze door de wind afgezette grofzandige gronden waren onvoldoende vruchtbaar voor agrarisch gebruik en waren eeuwenlang alleen bruikbaar als gemeenschappelijke heidegrond waar schaapskudden de schaarse mineralen bij elkaar graasden. Na het overbodig worden van de schaapskuddes bleken deze gronden voldoende geschikt voor houtteelt en ook aantrekkelijk voor de aanleg van landgoederen.

De agrarische gebieden liggen op enige afstand van de rivier doch zelfs hier, op vele kilometers van de Vecht is de richting van het wegenpatroon (en daarmee van de andere patronen) direct te herleiden tot de rivierloop. De agrarische gebieden zijn rationeel verkaveld door een wijdmazig wegenpatroon met verspreide bebouwing en met langgerekte percelen. Ook de stuwwal van de Lemelerberg is structuurbepalend voor de landschappelijke patronen in de omgeving. Opvallend is het sterke reliëf van deze in de voorlaatste ijstijd door het landijs afgezette stuwwal. Door het open heidegebied boven op de stuwwal zijn plaatselijk uitzichten over het omliggende lager gelegen agrarische landschap mogelijk.

Het vlierenlandschap is een bijzonder type; op de kaart van 1850 zijn deze gebieden als graslandgebieden herkenbaar temidden van uitgestrekte heidevelden. In het huidige

CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

landschap vallen deze gebieden nog steeds op; nu als grotendeels open agrarische ruimtes temidden van uitgebreide bosgebieden.

Historisch-geografische patronen en bebouwing

Aan het verkavelingspatroon en het patroon van wegen, waterlopen, bebouwingslinten en beplantingen kan de ontginningsgeschiedenis van het plangebied worden afgelezen. De huidige patronen dateren deels nog uit de ontginningsfase; op veel plaatsen zijn de oorspronkelijke patronen nog goed bewaard gebleven. Daardoor vertegenwoordigen deze patronen een grote historisch-geografische waarde. Plaatselijk zijn deze patronen echter als gevolg van ruilverkaveling en voortgaande schaalvergroting van het agrarische landschap slechts gedeeltelijk bewaard gebleven.

Verspreid over het plangebied zijn verder vele gebouwen aanwezig met een grote cultuurhistorische waarde. Een deel van deze gebouwen heeft de status van monument.

Archeologie

Het grootste deel van het plangebied heeft een lage archeologische verwachtingswaarde. Op een aantal plaatsen is de verwachting echter middelhoog of hoog. In het Junner Koeland liggen elementen van de oudste bewoning en een grafveld met 23 grafheuvels.

3.6.1

BELEIDSKADER

NOTA BELVEDÈRE

De rijksnota Belvédère (1999) geeft een visie op de wijze waarop met cultuurhistorische kwaliteiten van het fysieke milieu in de toekomstige ruimtelijke inrichting van Nederland kan worden omgegaan. Volgens het plan Belvoir omschrijft de nota Belvédère tal van maatregelen om de cultuurhistorie op een volwaardige manier en vanaf de eerste planfase als wegingsfactor bij ruimtelijke ordeningsplannen te betrekken.

Eén van de belangrijkste instrumenten uit de nota Belvédère is het gebiedsgericht beleid. Het rijk heeft gebieden en steden, die in cultuurhistorisch opzicht belangrijk zijn, aangewezen als Belvédèregebieden of -steden. Het rijk vraagt van de provincie om in deze gebieden een actief beleid te voeren en deze gebieden zo nodig extra te beschermen. Het gebied *Vecht en Regge* is een van deze Belvédère-gebieden.

VERDRAG VAN MALTA

In 1992 is het Verdrag van Malta tot stand gekomen en in 1998 door Nederland geratificeerd. Doelstelling van het verdrag is de bescherming en het behoud van archeologische waarden. Als gevolg van dit verdrag wordt in het kader van de ruimtelijke ordening het behoud van het archeologisch erfgoed meegewogen zoals alle andere belangen die bij de voorbereiding van het plan een rol spelen.

In het verdrag van Malta wordt gesteld dat de archeologie van wezenlijk belang is voor de geschiedschrijving van de mensheid. Het verdrag is erop gericht deze waarden voor de toekomst te behouden.

De gehanteerde uitgangspunten zijn:

- Archeologische waarden zoveel mogelijk in de bodem bewaren (behoud in situ).
- In ruimtelijke ordening (planvorming) al rekening houden met archeologische waarden.
- De bodemverstoorder betaalt archeologisch vooronderzoek en mogelijke opgravingen.

3.6.2

METHODIEK

De waardering van de onderscheiden landschapstypen kan worden beschreven in termen van samenhang, herkenbaarheid en identiteit. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de samenhang tussen:

- Grondgebruik en landschapsbeeld (koppeling van water-, wegen-, beplantings- en bebouwingspatronen).
- Bodem, reliëf en grondgebruik (grasland in de leemrijke rivierdalen, akkerbouw of bos op de hogere zandige delen).

Waar deze samenhang visueel ook herkenbaar is draagt deze bij aan de herkenbaarheid en identiteit van het gebied. De herkenbaarheid en identiteit worden verder bepaald door:

- De gaafheid en herkenbaarheid van oude landschapspatronen als afspiegeling van de ontstaansgeschiedenis (herkenbaarheid en gaafheid van met name kavelrichtingen, essencomplexen en samenhangende water-, wegen-, beplantings- en bebouwingspatronen).

Ten slotte is ook de grote afwisseling van landschapstypen in een klein gebied en de internationale zeldzaamheid van deze landschapstypen van belang voor de waardering.

De gevolgen voor de samenhang en herkenbaarheid van het landschap worden kwalitatief beschreven. Verder wordt beschreven in hoeverre de cultuurhistorische lijnen en patronen in het landschap herkenbaar blijven - dan wel worden. Tenslotte wordt aangegeven of en in welke mate het historische bodemarchief wordt geschaad. In de onderstaande tabel zijn de te beschrijven effecten weergegeven.

Tabel 3.10

Toetsingscriteria aspecten
Landschap, cultuurhistorie en
archeologie

Aspect	Te beschrijven effecten/criteria
Landschap en cultuurhistorie	Wijziging samenhang en herkenbaarheid van het landschap (openheid, verstening). Effecten op kenmerkende patronen en elementen.
Archeologie	Aantasting archeologische waarden.

3.6.3

RESULTATEN***Referentiesituatie***

Ten behoeve van de uitvoering van het Reconstructieplan Salland Twente zijn door de gemeente Ommen ruimtelijke visies opgesteld voor de landbouwontwikkelingsgebieden. Landschappelijke relevante planelementen uit deze visies zijn:

- De maximale omvang van een bouwblok voor nieuwsvestiging wordt gesteld op 1,5 hectare (tot 2 hectare in nadere gedefinieerde uitzonderingsgevallen).
- Het huidige karakter en de samenhang van de LOG's dienen behouden te blijven, ook na de inplaatsing van agrarische bedrijven. Dit leidt er toe dat het aantal inplaatsers per LOG beperkt kan worden tot een maximaal aantal bedrijven. Voor de LOG's Maanweg en Arrierveld zijn dat 2 bedrijven, voor Vinkenbuurt 3 en voor Beerzeveld 1 bedrijf.
- Nieuwvestiging en hervestiging van intensieve veehouderijen vindt in principe zo veel mogelijk plaats op bestaande bouwblokken.
- De ontwikkeling van een nieuw bouwblok binnen 100 meter van bestaande bouwblokken en 100 meter van bestaande burgerwoningen wordt niet toegestaan.
- Qua beeldkwaliteit dient voldaan te worden aan de gemeentelijke welstandsnota.

Binnen deze voorwaarden zijn voor alle LOG's ruimtelijke visies opgesteld die in detail in gaan op vorm, en richting van bouwblokken, vorm, afmetingen, kleur en materiaalgebruik van gebouwen en landschappelijke inpassing door middel van beplanting. Verder zijn visiekaarten opgesteld voor de vestigingsmogelijkheden per LOG, waarbij in elke LOG deelgebied van vestiging zijn uitgesloten vanwege aantasting van de landschappelijke openheid.

Voor de visiekaarten en nadere landschappelijke voorwaarden wordt verwezen naar de ontwikkelvisie voor de LOG's²³.

Alternatieven

Openheid en verstening van het landschap

Voor zowel de alternatieven spreiding als clustering geldt dat het aantal bedrijven dat stopt groter is dan het aantal bedrijven dat zich nieuw vestigt of hervestigt. Er vanuit gaande dat bij de stoppende bedrijven de overbodige bebouwingsmassa in de vorm van schuren, stallen etc. wordt gesloopt en eventueel wordt vervangen door een of meerdere burgerwoningen, zal er in alle gevallen sprake zijn van een afname van het bebouwingsvolume in het buitengebied. Verstening en aantasting van de openheid nemen daardoor in beginsel af. Daarnaast mag er vanuit gegaan worden dat de te slopen schuren en stallen veelal niet landschappelijk zijn ingepast terwijl de terugkerende burgerwoningen naar verwachting wel worden ingepast in de vorm van een (grote) tuin of zelfs extra erfbeplanting. Op dit punt kan nog aanvullend gemeentelijk beleid worden ingezet.

Bij het alternatief verspreiding komt de beschikbaar gekomen milieuruimte terecht bij bestaande bedrijven. Verspreid in het buitengebied neemt de bebouwingsmassa dus weer toe en de openheid af. De landschappelijke winst blijft echter zichtbaar; het te verdwijnen bebouwingsvolume is groter dan het nieuwe bebouwingsvolume. Het verschil tussen 0%-groei en 10% -groei is overigens erg klein; in beide gevallen zal het gaan om vrijwel hetzelfde bebouwingsvolume.

---

²³ ARCADIS (2008) Landbouwontwikkelingsgebieden, ontwikkelvisie

Afhankelijk van de eisen die worden gesteld aan landschappelijke inpassing kan de verstening van het landschap op de uitbreidingslocaties beperkt blijven, temeer daar hier al sprake is van bestaande bedrijfsbebouwing.

Bij het alternatief clustering (met nieuwvestiging) wordt de ruimte die ontstaat door stoppende bedrijven geheel benut voor nieuwvestiging in de LOG's. Maximaal zal het gaan om 8 bedrijven op een bouwperceel van 1,5 hectare. Het gaat hier weliswaar om geheel nieuwe bedrijfscomplexen doch aangezien in alle LOG's de beschikbare locaties voor nieuwvestiging zodanig zijn gekozen dat de aantasting van de openheid beperkt blijft, zal het landschappelijke effect in dit opzicht gering zijn. Hetzelfde geldt voor de verstening van het landschap; ondanks het toe te voegen gebouwenvolume zal het visuele versteningseffect gering zijn doordat eisen worden gesteld aan de landschappelijke inpassing. Geheel nieuwe complexen hebben echter een groter visueel effect dan uitbreiding van bestaande complexen zodat het alternatief clustering minder positief scoort dan het alternatief verspreiden.

Bij het alternatief clustering zonder nieuwvestiging wordt de productruimte herverdeeld over 16 bestaande bedrijven. Hierdoor wordt voorkomen dat nieuwe complexen moeten worden gebouwd. Wel zullen de groeiende bestaande bedrijven uitbreiden. De landschappelijke winst blijft echter zichtbaar; het te verdwijnen bebouwingsvolume is groter dan het nieuwe bebouwingsvolume. Hierdoor neemt de openheid van het landschap toe en de verstening af. Beide aspecten worden daarom positief beoordeeld.

Bij het alternatief handhaven vergunde rechten zullen de stoppers wel stoppen en de blijvers met milieugebruiksruimte niet groeien. De afname van de verstening door de sloop van overbodige stallen en schuren vindt dus wel plaats en de uitbreiding van bestaande bedrijven of nieuwvestiging in de LOG's niet. Per saldo heeft dit alternatief dus het meest positieve effect.

Tabel 3.11

Landschap, cultuurhistorie en archeologie in alle varianten

	Verspreiden		Clustering met nieuwvestiging		Clustering zonder nieuwvestiging	Handhaven vergunde rechten
	0% groei	10% groei	0% groei	10% groei	0% groei	Bevriezen
Aantasting openheid	0/+	0/+	-/0	-/0	+	+
Verstening landschap	+	+	-/0	-/0	+	+
Aantasting patronen	0	0	0	0	0	0
Aantasting archeologie	0	0	0	0	0	0

Aantasting patronen

Het saneren van overbodige stallen en schuren bij stoppende bedrijven heeft geen gevolgen voor de historische patronen in het landschap; de kavel-, beplantings-, wegen- en waterpatronen blijven ongewijzigd.

Bij het alternatief verspreiden worden bestaande bedrijven uitgebreid; deze uitbreiding zal in beginsel plaatsvinden binnen bestaande bouwpercelen en daardoor de historische patronen in het landschap niet beïnvloeden. Indien uitbreiding van het bouwperceel noodzakelijk blijkt kunnen eisen gesteld worden ten aanzien van het ontzien van deze landschapspatronen. Het verschil tussen 0%-groei en 10% -groei is verwaarloosbaar klein.

Bij het alternatief clustering met nieuwvestiging zijn in de LOG-visie eisen vastgelegd ten aanzien van de inpassing in bestaande landschapspatronen, waardoor ook hier de aantasting van deze landschapspatronen zeer gering tot afwezig zal zijn. Het verschil tussen 0%-groei en 10% -groei is verwaarloosbaar klein.

Bij het alternatief clustering zonder nieuwvestiging is er geen effect op de bestaande historische landschapspatronen.

Bij het alternatief handhaven vergunde rechten is er geen effect op de bestaande historische landschapspatronen.

Archeologie

Ten aanzien van uitbreiding van bestaande bedrijven in het alternatief verspreiden is er een kleine kans op aantasting van archeologische waarden ter plaatse. In het bestemmingsplan is een aanlegvergunningstelsel opgenomen voor alle gebieden met een middelhoge of hogere verwachtingswaarde, inclusief de verplichting tot archeologisch onderzoek. Daardoor is de kans op aantasting van archeologische waarden zoveel mogelijk beperkt, binnen de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Uitbreiding van bestaande bedrijven wijkt qua mogelijke archeologische effecten feitelijk niet af van de autonome ontwikkeling waartin de grootste ruimtelijke dynamiek (anders dan uitbreiding stallen) eveneens plaatsvindt op en rond bestaande agrarische bouwpercelen.

In het alternatief clustering (zowel met als zonder nieuwvestiging) zijn er geen risico's voor archeologische waarden. De nieuwvestigingslocaties in de LOG's zijn zodanig gekozen dat deze allen gelegen zijn ter plaatse van gebieden met een lage archeologische verwachtingswaarde (bron: www.kich.nl). Aantasting van archeologische waarden is hier dus niet aannemelijk.

Bij het alternatief Handhaven vergunde rechten is er geen effect op archeologische waarden.

Conclusie

In het alternatief Verspreiden neemt de verstening van het landschap af en wordt de openheid van het landschap iets versterkt. Bij het alternatief Handhaven vergunde rechten zijn deze positieve effecten nog iets sterker doordat wel sloop van overbodige stallen plaatsvindt en vrijwel geen nieuwbouw.

Bij het alternatief Clustering LOG's (met nieuwvestiging) is er ten aanzien van beide criteria sprake van een geringe verslechtering ten opzichte van de huidige situatie.

Bij het alternatief Clustering LOG's (zonder nieuwvestiging) is er ten aanzien van beide criteria sprake van een verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Bij geen van de alternatieven is sprake van aantasting van historische landschapspatronen of archeologische waarden.

3.7 WATER

Ruimteclaim waterbeheerders

De ruimteclaim van waterbeheerders in de rivierdalen wordt nog verder ingevuld. In dit plan-MER wordt aangenomen dat deze claim niet wordt beïnvloed door het ruimtelijk ordeningsbeleid voor de intensieve veehouderijen. Dit geldt ook voor de ruimteclaim buiten de rivierdalen.

Voor de aanpak van wateroverlast buiten de grote rivieren wordt door de waterbeheerders primair gezocht naar mogelijkheden om water langer vast te houden door slootverbreeding en de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Aangenomen wordt dat deze maatregelen ook niet in strijd zijn met het ruimtelijk ordeningsbeleid voor de intensieve veehouderijen.

Verdrogingsbestrijding

Verdrogingsbestrijding speelt in en om het buitengebied van Ommen een rol. De waterschappen willen actief maatregelen nemen om de verdroging tegen te gaan. Gedacht wordt aan het verhogen van de winterpeilen tot aan het niveau van de zomerpeilen en op termijn toelaten van de rivierdynamiek. De lager gelegen gronden worden natter en daardoor minder geschikt voor hedendaagse landbouw.

Door het vestigen van nieuwe bedrijven in de LOG's en het uitbreiden van bestaande bedrijven in zowel de LOG's als het verwevingsgebied, zal er verhard oppervlak bijkomen. Dit kan enige indicatie geven van verdroging, namelijk als het water niet in de bodem terecht komt. Echter, hemelwaterafvoer kan ook oppervlakkig afvloeien naar de omliggende bodem en daar infiltreren. Welke omvang het verharde oppervlak exact krijgt hangt af van:

- De verschijningsvorm van het gebouw.
- Omvang en type verharding.
- Voor voorzieningen rond stallen, zoals een sleufsilos, voedersilos, bijvoerkoeven en mestopslagloods.
- Een extra toevoerweg naar het bouwblok.

Alternatieven

Volgens de ontwikkelvisie²⁴ voor de landbouwontwikkelingsgebieden (=alternatief clusteren LOG's) krijgen de bouwblokken voor nieuwe bedrijven een maximale bouwblockgrootte van 1,5 ha. In een worst case-scenario (met geen enkele zijwaartse infiltratie en 100% verharding) zal dan de jaarlijkse verminderde infiltratie bij 800 mm neerslag per jaar maximaal 12.000 m³ per bouwblock zijn²⁵. Bij het nulgroei-scenario zal deze infiltratie niet wijzigen. Bij 10% groei zal er 13 hectare verhard oppervlak bijkomen en vermindert de infiltratie met 106.666 m³.

Voor het alternatief verspreiden is de toename van het verharde oppervlak niet in kaart te brengen.

²⁴ ARCADIS (2008) Landbouwontwikkelingsgebieden, ontwikkelvisie
²⁵ Uitgangspunt is 16.000M³ voor 2 ha bouwblock met verhard oppervlak.

De toename aan verhard oppervlak heeft echter geen effect op de verdroogde gebieden omdat daar geen bedrijven met milieugebruiksruimte zijn gelokaliseerd. De alternatieven zijn daarom voor verdroging van natuurgebieden, niet onderscheidend.

Voor nieuwe agrarische bedrijven geldt ten slotte dat per locatie een watertoets wordt doorlopen. In veel gevallen zal dan sprake zijn van een waterneutraal bedrijf.

Drinkwaterwinning

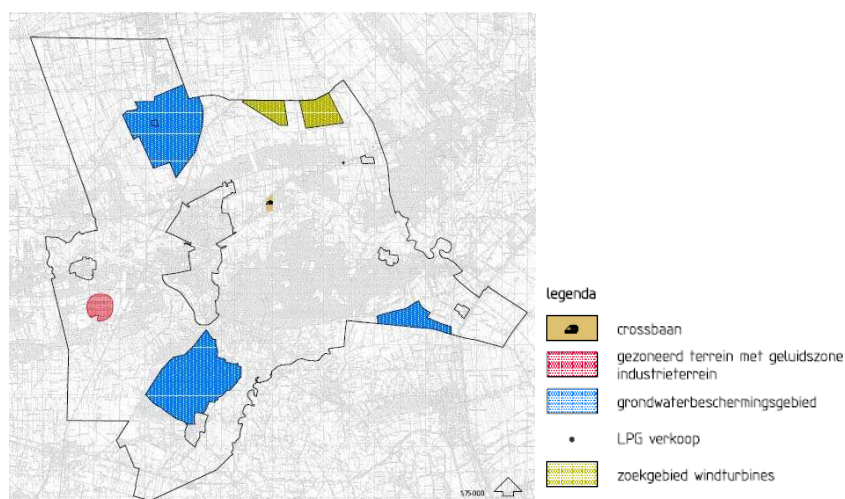
Binnen de grenzen van de gemeente Ommen liggen bij Witharen en Archem drinkwaterwingebieden van de Waterleiding Maatschappij Overijssel (Vitens). Het betreffen daarbij alle categorieën beschermingsgebieden rond de onttrekking:

- "Waterwingebied": het gebied waar de onttrekkingsput staat.
- "Grondwaterbeschermingsgebied": een zone rondom de onttrekkingsput waar het grondwater wettelijk is beschermd en vervuiling van het grondwater wordt voorkomen.
- "Intrekgebied": het gebied rondom de put waar het water vandaan komt.

Daarnaast ligt er ook deels binnen de gemeentegrens, ten oosten van Den Ham, een waterwingebied. Het grondwaterbeschermingsgebied en intrekgebied van deze onttrekking vallen nog gedeeltelijk binnen de gemeente Ommen.

Figuur 3.3

Grondwaterbeschermingsgebieden (bron: Streekplan Overijssel 2000+)

Alternatieven

Omdat er geen overlap is tussen de LOG's en de grondwaterbeschermingsgebieden wordt aangenomen dat er geen effecten zijn van het ruimtelijk ordeningsbeleid voor de intensieve veehouderijen op het grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening.

Binnen het alternatief verspreiden ligt wel een aantal "groeiers" in de grondwaterbeschermingsgebieden. Echter het aantal stoppers in de grondwaterbeschermingsgebieden is groter en compenseert ruimschoots het effect van de groeiers.

WATERTOETS

Over het voorontwerp-bestemmingsplan Buitengebied is vooroverleg ex art. 10 BRO gevoerd met de waterschappen. De waterschappen zijn ook vertegenwoordigd in de klankbordgroep van dit bestemmingsplan. Vanuit dit gremium hebben de waterschappen aangegeven, op een ondergeschikt onderdeel na, in te kunnen stemmen met het plan.

3.8**OVERIGE EFFECTEN INTENSIEVE VEEHOUDERIJ**

Dit plan-MER richt zich op de meest relevante aspecten zoals in dit hoofdstuk beschreven. Overige effecten gerelateerd aan de verkeersproductie, gekoppeld aan de ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven uit de intensieve veehouderij, zijn verwaarloosbaar. Hierbij wordt gedacht aan de toe- of afname van stikstofdioxiden, stikstofoxiden, zwaveldioxide, lood, benzeen, koolmonoxide, etc.

Uiteraard zijn er wel lokale effecten, maar deze zijn aan de orde bij individuele vergunningtrajecten, al dan niet met een besluit-MER.

3.9**LEEMTEN IN KENNIS EN AANZET EVALUATIEPROGRAMMA**

De belangrijkste leemte in kennis is de toekomstige ontwikkeling van de intensieve veehouderij en de daarbij horende emissiereductie. Dat geldt voor de sector als geheel, maar ook voor de situatie in de gemeente Ommen. Hiermee is in dit plan-MER rekening gehouden door, vanuit de ruimtelijke aspecten en de 10% groei van het aantal varkens, kippen en rundvee, een voldoende grote bandbreedte te beschouwen. Uit de registratie van milieuvergunninggegevens kan de gemeente trends ontlenen over de IV-ontwikkelingen op haar grondgebied.

Een belangrijke beleidsontwikkeling die in het verschiet ligt betreft de normstelling t.a.v. Natura 2000-gebieden. De minister van LNV stelt een handreiking op voor de behandeling van vergunningaanvragen van veehouderijbedrijven in en nabij Natura 2000-gebieden (persbericht Ministerie van LNV; 30 juni 2008). Daarnaast wordt per natuurgebied, in nog op te stellen beheerplannen, vastgesteld welke ammoniakbelasting toelaatbaar is. Op basis hiervan worden normen opgelegd aan veehouderijen vanwege de ammoniakdepositie die deze veroorzaakt. De gemeente wordt betrokken bij het opstellen van de beheerplannen.

Over fijn-stof problemen, veroorzaakt door de veehouderij, is nog weinig bekend. Voor de vergunningverlening nabij gevoelige functies wordt de gemeente aangeraden de ontwikkelingen in kennis en wet- en regelgeving over dit onderwerp goed te blijven volgen.

HOOFDSTUK

4

Vergelijking van de alternatieven

Tot slot worden in dit laatste hoofdstuk conclusies en aanbevelingen geformuleerd door de alternatieven te vergelijken voor alle aspecten.

4.1

RESUMÉ EFFECTEN

De verschillen tussen scenario's en alternatieven voor de ontwikkeling van de intensieve veehouderij in de gemeente Ommen, zijn relatief beperkt. Dit levert een matrix op met veel overeenkomende scores tussen alternatieven. Ook de verschillen tussen de scenario's (nulgroei en 10% groei) per alternatief zijn beperkt.

Figuur 4.1

Overzichtstabel met effectenscores volgens drie alternatieven en twee scenario's voor het bestemmingsplan beleid voor gemeente Ommen

Aspecten	Verspreiden		Clustering LOG's met nieuwvestiging		Clustering LOG's zonder nieuwvestiging	Handhaven vergunde rechten
	0%	10%	0%	10%	0%	
Natuur algemeen	0/+	0/+	0/+	0/+	+	+
Natuur Archemer en Lemelerberg	0/-	0/-	0/-	0/-	+	+
Geur	0/+	0	0/+	0/+	0/+	+
Verkeer	0	0	0	0	0	0
Geluid	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
Fijn stof	0	0	0	0	0	0
Landschap	0/+	0/+	0/-	0/-	0/+	0/+
Water	0	0	0	0	0	0

+ = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief

Uit de modellering van de alternatieven en scenario's (nulgroei en 10% groei) blijkt dat de verschillen minimaal zijn voor de aspecten Natuur en Geur. Op basis van een kwalitatieve beoordeling zijn de aspecten verkeer, geluid, fijn stof en water niet onderscheidend en is het aspect landschap licht onderscheidend.

De meeste milieuwinst boekt het alternatief "Handhaven vergunde situatie". Vervolgens boekt het alternatief "clustering LOG's" meer milieuwinst dan het alternatief "verspreiden".

Voor Natuur en Geur is het alternatief Clustering LOG's net iets gunstiger dan het alternatief Verspreiden. Het verschil is echter niet uit te drukken in bovenstaande scores. De verschillen worden echter wel geduid in het vorige hoofdstuk en met de conclusies in de volgende paragraaf.

4.2

CONCLUSIES PER ASPECT

Door de effecten te vergelijken van de alternatieven Verspreiden, Clustering LOG's en Handhaven vergunde situatie - inclusief de scenario's nulgroei en 10% groei voor de eerste twee alternatieven - kunnen per aspect de volgende conclusies worden getrokken:

Natuur

1. Bij alle alternatieven vindt een afname van de stikstofdepositie plaats in het grootste deel van het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge. Clustering met nieuwvestiging heeft daarbij een iets positiever effect dan verspreiding. Bij Clustering zonder nieuwvestiging en bij handhaven vergunde rechten geldt deze verbetering voor het hele Natura 2000-gebied. Bij het laatste alternatief is het positieve effect het grootst

2. Bij de alternatieven Spreiding en Clustering met nieuwvestiging vindt een toename van de stikstof-depositie plaats in het meest zuidelijke deel van het deelgebied Archemer- en Lemelerberg. Clustering is daarbij iets negatiever dan verspreiding. In de praktijk zal een dergelijk overschrijding zich echter niet voordoen aangezien geen milieuvergunning zal worden verleend aan elke bedrijfsuitbreiding die deze overschrijding veroorzaakt.

3. De vermindering van stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge (zie voorgaande conclusies) door de alternatieven/scenario's bedraagt maximaal 20% van de overschrijding van de kritische depositie in 2010. Deze geringe invloed komt door de veel te hoge achtergronddepositie. De achtergronddepositie wordt slechts zeer beperkt beïnvloed door de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij binnen de gemeente Ommen. Daarnaast is het depositieaandeel vanuit rundveehouderijen groot. In de autonome ontwikkeling wordt dit aandeel alleen maar groter omdat de AMvB-Huisvesting slechts beperkt werkt voor de rundveehouderijen. Het schuiven met intensieve veehouderijen op gebiedsniveau levert dus maar een beperkte bijdrage aan de kwaliteitsverbetering van Natura 2000. Dit geldt ook voor de EHS.

4. Het alternatief Verspreiden met 10% groei (=worst-case scenario) leidt in twee Natura 2000-gebieden buiten Ommen (Wierdense veld en Enbertdijksvenen) tot een depositie die 1 mol/ha/jr hoger zal zijn dan bij de autonome ontwikkeling. Bedacht dient te worden dat de depositieberekeningen over dergelijke grote afstanden minder nauwkeurig zijn en dat bij elke afzonderlijke bedrijfsontwikkeling verzekerd zal moeten worden dat op geen van de bovengenoemde Natura 2000-gebieden sprake zal zijn van extra stikstofdepositie.

5. De uitbreiding van de recreatieve capaciteit met 150 recreatieplaatsen betekent ten opzichte van de huidige situatie een toename van slechts 1,5 %. Gezien de effectieve recreatieve zonering voor het natuurgebied Vecht en Beneden Regge en de EHS en het feit dat verstoringsgevoelige natuurwaarden snel wennen aan voorspelbaar recreatiegedrag kan elk significant effect op Natura 2000 en de EHS worden uitgesloten.

Geur

6. De algemene situatie voor geurhinder wordt in Ommen beter in alle alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie. Dit gaat niet ten koste van enkele geurgevoelige objecten waar de situatie voor geur veel slechter wordt en er ontstaan geen nieuwe overbelaste

situaties. Het alternatief Handhaven vergunde rechten scoort voor het aspect geur het best. Het verschil tussen de referentiesituatie en de alternatieven/scenario's is echter minimaal.

Verkeer

7. Over het algemeen kan worden gesteld dat de toename van het aantal vervoersbewegingen als gevolg van nieuwe en uitbreiding van bestaande bedrijven voor de capaciteit van de wegen niet direct een probleem zal vormen. Voor verkeersveiligheid is het echter wel van belang dat de wegen met potentiële conflictpunten worden aangepakt. Dit zijn vooral de lokale wegen waar het fietsverkeer en het overige verkeer niet is gescheiden en waar het aantal vrachtwagenbewegingen toeneemt.

Geluid

8. Ondanks een aantal onzekerheden kan geconcludeerd worden dat de situatie ten aanzien van geluidsemisatie verbeterd. De alternatieven zijn hierin echter niet onderscheidend.

Fijn stof

9. Een toe- of afname van het aantal knelpuntsituaties voor fijn stof (PM_{10}) door de alternatieven wordt niet verwacht in Ommen. Hiervoor gelden de volgende argumenten:

- Een aanvraag voor een nieuwe stal of een uitbreiding van een bestaande stal moet altijd voldoen aan de grenswaarden (Wet Luchtkwaliteit). Bij normoverschrijding wordt geen binnenplanse vrijstelling verleend of gebruik gemaakt van de wijzigingsbevoegdheid in het kader van het nieuwe bestemmingsplan.
- Provincie Overijssel en het Rijk maken dit jaar afspraken over het saneren van de bestaande knelpunten voor fijn stof en het voorkomen van nieuwe overschrijdingen. Deze afspraken worden vastgelegd in het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit waaraan het rijk en de reconstructieprovincies zich committeren.

Landschap

10. In het alternatief Verspreiden neemt de verstening van het landschap af en wordt de openheid van het landschap iets versterkt. Bij het alternatief Handhaven vergunde rechten zijn deze positieve effecten nog iets sterker doordat wel sloop van overbodige stallen plaatsvindt en vrijwel geen nieuwbouw. Bij het alternatief Clustering LOG's met nieuwvestiging is er ten aanzien van beide criteria echter sprake van een geringe verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Bij het alternatief Clustering LOG's zonder nieuwvestiging is er juist sprake van een verbetering ten opzichte van de referentiesituatie.

11. Bij geen van de alternatieven is sprake van aantasting van historische landschapspatronen of archeologische waarden.

Water

12. Ruimteclaim van waterbeheerders voor de aanpak van wateroverlast (binnen rivierdalen maar ook via slootverbreding en aanleg natuurvriendelijke oevers) wordt niet beïnvloed door het ruimtelijke ordeningsbeleid voor de intensieve veehouderij omdat hier geen potentiële groeiers hun bedrijf hebben.

13. De eventuele toename aan verhard oppervlak door de verschillende alternatieven heeft geen effect op de verdroogde natuurgebieden. Immers de bedrijven nabij natuurgebieden zijn potentiële stoppers.

14. De alternatieven hebben geen negatief effect op de drinkwaterwinning. Binnen het alternatief clustering LOG's met nieuwvestiging is geen overlap van de beschermingsgebieden rond de onttrekking met de LOG's. Voor het alternatief verspreiden en clustering LOG's zonder nieuwvestiging geldt dat het aantal "stoppers" in de beschermingsgebieden ruimschoots het aantal groeiers in deze beschermingsgebieden compenseert.

4.3

AANBEVELINGEN

1. Vanuit het aspect natuur verdient het de voorkeur om in het bestemmingsplan buitengebied in de LOG's Vinkenbuurt, Arrierveld en Beerzerveld meer ruimte te bieden aan ontwikkelingen voor de intensieve veehouderij dan in het verwevingsgebied. Dit kan door in deze LOG's een ruimere bouwblok grootte toe te staan. Voorwaarde is wel dat bij daadwerkelijke hervestiging, uitbreiding of nieuwvestiging van een veehouderij de milieuvergunning voldoet aan de Natuurbeschermingswet.
2. Door de geboden ontwikkelingsruimte in het LOG Maanweg (zie ontwikkelvisie LOG's), neemt de stikstofdepositie op het zuidelijk deel van het Natura 2000-gebied toe indien nieuwvestiging hier wordt toegestaan. Een heroverweging van nieuwvestiging van intensieve veehouderijen in het LOG Maanweg, ligt hier voor de hand.
3. De gemeente kan met aanvullende gebiedsgerichte maatregelen milieuwinst boeken. Hierbij wordt vooral gedacht aan gerichte verplaatsingen van intensieve veehouderijen uit de gevoelige gebieden nabij woonkernen, het Natura 2000-gebied en de zeer kwetsbare verzuringgevoelige natuurgebieden naar de LOG's.
4. Gemeentelijk geurbeleid, waarbij wordt afgeweken van de standaardgeurnorm (Wet geurhinder Veehouderij) heeft beperkt invloed gezien de geringe effect-verschillen voor geur tussen de alternatieven.
5. Nieuwe agrarische complexen in de LOG's hebben een negatief effect op landschap. Ter compensatie hiervan kan worden gedacht aan een planologische regeling in het bestemmingsplan rond "ruimte voor ruimte"²⁶ of "groen voor rood"²⁷.

4.4

MONITORING EN EVALUATIE

Omdat vanuit milieu de ontwikkeling van de veehouderij vooral wordt bepaald door de stalemissies en omdat de 'emissie arme staltechnieken' volop in ontwikkeling zijn, is het zinvol te investeren in extra controle, handhaving en monitoring.

²⁶ Koppeling van recht om een nieuwe stal te mogen bouwen aan de plicht tot sloop van oude stallen (elders)

²⁷ Bijvoorbeeld een financiële bijdrage aan gebiedsfonds waarmee het landschap wordt verbeterd.

BIJLAGE 1

Beleidskader

De belangrijkste beleidskaders voor het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Ommen zijn in deze bijlage samengevat. De beleidskaders zijn vooral gericht op het ruimtelijk ordeningsbeleid van de intensieve veehouderij. Eerst wordt de wet- en regelgeving beschreven welke de beleidsruimte in het bestemmingsplan begrenzen. Daarna worden de beleidsambities en -afspraken voor duurzame ontwikkeling beschreven.

BELEIDSRUIMTE BESTEMMINGSPLAN OP BASIS VAN WET- EN REGELGEVING

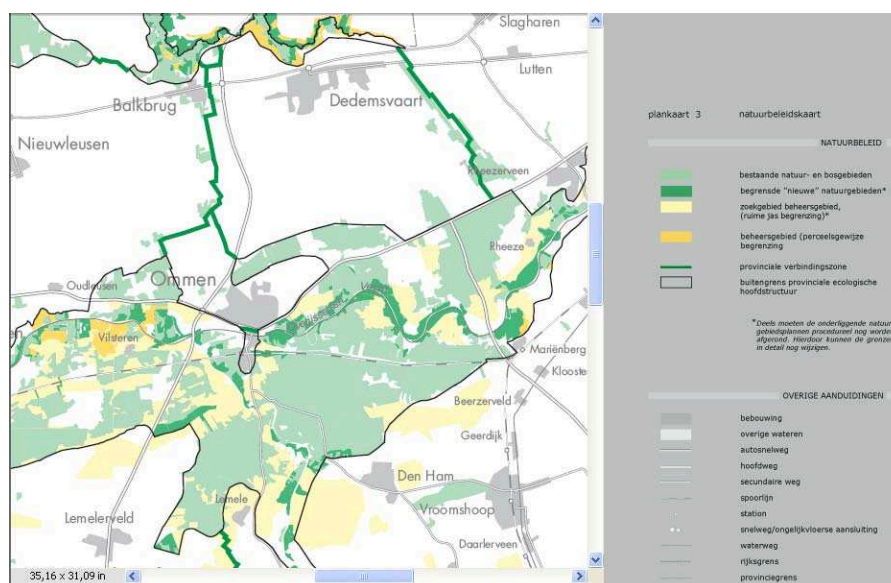
Deze paragraaf beschrijft de wet- en regelgeving bepalend voor de beleidsruimte in het bestemmingsplan voor met name het ruimtelijk ordeningsbeleid van agrarische bedrijven. De Natuurbeschermingswet, de Wet geurhinder veehouderij en de AMvB-Huisvesting zijn hierin het meest bepalend. In hoofdstuk 3 is per beleidsonderdeel de essentie opgenomen.

NATUURBESCHERMINGSWET 1998

Vanaf 1 oktober 2005 vindt de gebiedsbescherming in Nederland plaats via de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. De provinciale ecologische hoofdstructuur en drie beschermende natuurmonumenten in de gemeente Ommen (zie Figuur b.1) worden op grond van deze Natuurbeschermingswet beschermd.

Figuur b.1

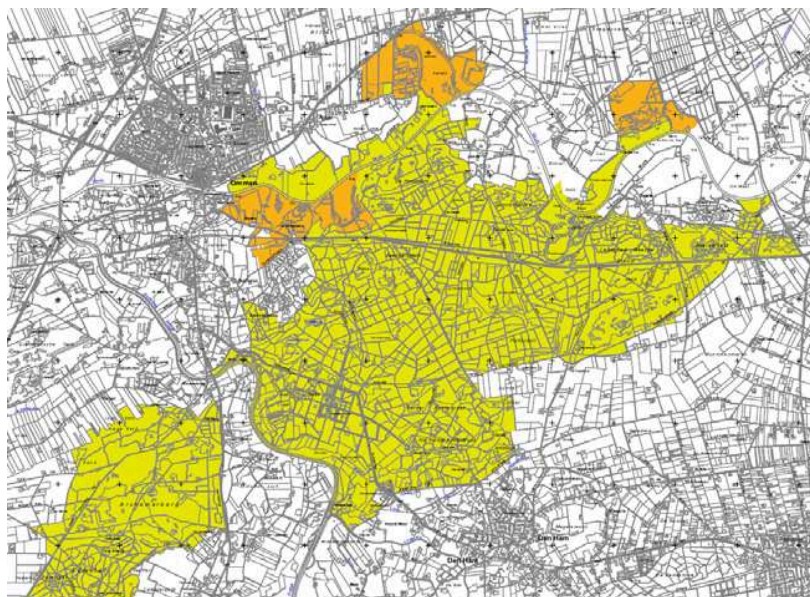
Ligging van de provinciale ecologische hoofdstructuur en verbindingzonen zoals aangegeven in het Streekplan Overijssel 2000+

De Natura 2000-gebieden zijn voorlopig aangewezen. Voor de gemeente Ommen is dat het Vecht- en Beneden-Reggegebied (zie Figuur b.2). Provincies stellen tot het eind van dit jaar (2008) beheerplannen op per Natura 2000-gebied. Op basis hiervan kan de ontwerpbegrenzing nog worden aangepast in een definitieve begrenzing. Vanaf dat moment geldt de rechtstreekse werking van de Natuurbeschermingswet. Tot die tijd geldt de werking van de Europese Habitatrichtlijn.

Figuur b.2

Ontwerpkaart Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied

De Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (inmiddels geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998) schrijven voor dat elke lidstaat beschermde natuurgebieden aanwijst, de zogenoemde Natura 2000-gebieden. Het Vecht- en Beneden-Reggegebied is één van die Natura 2000-gebieden. Voor Natura 2000-gebieden gaan beheerplannen gelden waarin per natuurgebied onder meer wordt vastgesteld welke ammoniakbelasting toelaatbaar is. Uitgangspunt is dat de huidige natuur niet verslechtert en waar mogelijk wordt verbeterd.

Op circa 3,5 kilometer van de gemeentegrens ligt het Natura 2000-gebied de Engbertdijksvenen (nabij het dorp Sibculo). Dit gebied wordt niet meegenomen in de ammoniaktoets op Natura 2000-gebieden omdat 3 kilometer als invloedsgrens van bedrijven op gevoelige gebieden wordt aangehouden.

Onder andere in de veehouderij komt ammoniak vrij. Uitbreiding of verplaatsing van veehouderijbedrijven kan leiden tot een toename van de ammoniak-depositie. Aangezien in vrijwel alle Natura 2000-gebieden in Nederland (waaronder ook het Vecht- en Beneden-Reggegebied) de ammoniakdepositie al boven de kritische waarde ligt kan extra depositie leiden tot een significant negatief effect. In dat geval moet dan, mede vanwege de externe werking van de Natuurbeschermingswet 1998, een passende beoordeling worden uitgevoerd in het kader van deze wet.

Tot voor kort was voor de ammoniakdepositie het “Toetsingskader ammoniak rondom Natura 2000-gebieden” van kracht. Dit kader is opgesteld door het ministerie van LNV, IPO, VNG en LTO en is een leidraad voor veehouderijbedrijven in of nabij de Natura 2000-gebieden. Het kader bepaalt de spelregels die gelden bij aanpassing – meestal uitbreiding – van deze bedrijven. Gemeenten en provincies gebruikten deze regels bij het verlenen van een milieuvergunning of een Natuurbeschermingswetvergunning (ex. Art. 19d Nb-wet).

Echter volgens een recente uitspraak van de Raad van State biedt het toetsingskader ammoniak onvoldoende zekerheid dat de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. Daarom houdt het toetsingskader in de huidige vorm geen stand.

Op verzoek van de minister van LNV heeft een taskforce, onder voorzitterschap van de heer C. Trojan, het rapport "Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000, een verkenning van oplossingsrichtingen" (d.d. 30 juni 2008) uitgebracht. Een belangrijke conclusie in dit rapport is dat een generiek, landelijk toetsingskader voor de vergunningverlening van veehouderijbedrijven niet houdbaar is. Aan een vorm van individuele toetsing valt niet te ontkomen. Hiervoor gaat de Minister van LNV een handreiking opstellen (persbericht Ministerie van LNV; 30 juni 2008).

Relatie met de EHS

Naast de Natura 2000-gebieden is ook de Ecologische Hoofdstructuur beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Projecten en handelingen mogen niet leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de habitats of tot een verstrend effect op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Deze en andere voorwaarden zijn opgenomen in de Spelregels EHS.

WET GEURHINDER VEEHOUDERIJ (WGV)

Op 1 januari 2007 is de Wet geurhinder veehouderij (Wgv) van kracht geworden. Deze wet vormt het toetsingskader voor de milieuvergunning bij geurhinder vanwege dierenverblijven. De Wgv veehouderij geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object. Geurgevoelige objecten zijn gebouwen die bestemd en geschikt zijn 'voor menselijk wonen of menselijk verblijf' waarbij ook meetelt hoe lang mensen erin verblijven. Zo zijn woningen en verzorgingstehuizen geurgevoelige objecten, maar recreatiewoningen, kantoren en bedrijven niet altijd. De geuremissie uit een stal wordt berekend door het aantal varkens of kippen te vermenigvuldigen met een geuremissiefactor. Voor de verschillende stalsystemen gelden specifieke geuremissiefactoren. Een verspreidingsmodel bepaalt vervolgens de geurbelasting op een geurgevoelig object. Deze belasting wordt getoetst aan de normen voor concentratiegebieden: 3 ou/m³ binnen de bebouwde kom en 14 ou/m³ buiten de bebouwde kom. Als de geuremissiefactor van een dier niet bekend is, stelt de wet minimumafstanden tussen de veehouderij en een geurgevoelig object: 100 meter binnen de bebouwde kom en 50 meter buiten de bebouwde kom.

De gemeente Ommen moet de vergunning voor uitbreiding of nieuwvestiging van een stal weigeren als de berekende geurbelasting hoger is dan de norm. Als de geurbelasting in de huidige situatie al wordt overschreden, mag uitbreiding alleen wanneer bij bestaande stallen geurreducerende maatregelen worden genomen. De helft van de geurwinst die daarbij ontstaat, mogen boeren gebruiken om meer dieren te houden, de andere helft komt ten gunste van de geurbelaste objecten. De geurbelasting daalt hierdoor!

Geurverordening

De gemeenten hebben met deze wet de mogelijkheid om een eigen Geurverordening op te stellen, waarbij binnen een bepaalde bandbreedte afgeweken kan worden van de wettelijk bepaalde geurbelasting.

De Gemeente Ommen maakt voorsnog geen gebruik van de mogelijkheid om eigen geurbeleid te formuleren. De belangrijkste reden hiervoor is dat het percentage geurgehinderden in de huidige situatie laag is (zie hoofdstuk 3 en 4) en dat dit aantal verder zal afnemen door schaalvergroting in de intensieve veehouderij en de verplaatsing van deze dierverblijven naar de landbouwontwikkelingsgebieden.

WET AMMONIAK EN VEEHOUDERIJ (WAV)

De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) is in mei 2002 in werking getreden. Met deze wet worden natuurgebieden die gevoelig zijn voor verzuring (de zogenoemde kwetsbare gebieden) beschermd tegen de uitstoot van ammoniak door veehouderijen. De wet is er in hoofdzaak op gericht om oprichting/uitbreiding/wijziging van veehouderijen tegen te gaan, indien de stallen van het bedrijf geheel of gedeeltelijk zijn gelegen in een kwetsbaar gebied, dan wel in een zone van 250 m rondom het kwetsbare gebied. Artikel 7 van de Wet ammoniak en veehouderij geeft overigens aan dat uitbreiding/wijziging van een veehouderij binnen de zone van 250 m is toegestaan, mits de vergunde ammoniakemissie niet wordt overschreden.

Op 1 mei 2007 is de wijziging van de Wav in werking getreden. De wijziging heeft tot gevolg dat de regels van de Wav alleen nog gelden voor de zeer kwetsbare gebieden, dus niet langer voor de kwetsbare gebieden. De Wav bepaalt dat Provinciale Staten deze zeer kwetsbare gebieden aanwijzen. De aanwijzing vindt plaats op basis van de criteria die in de Wav zijn opgenomen.

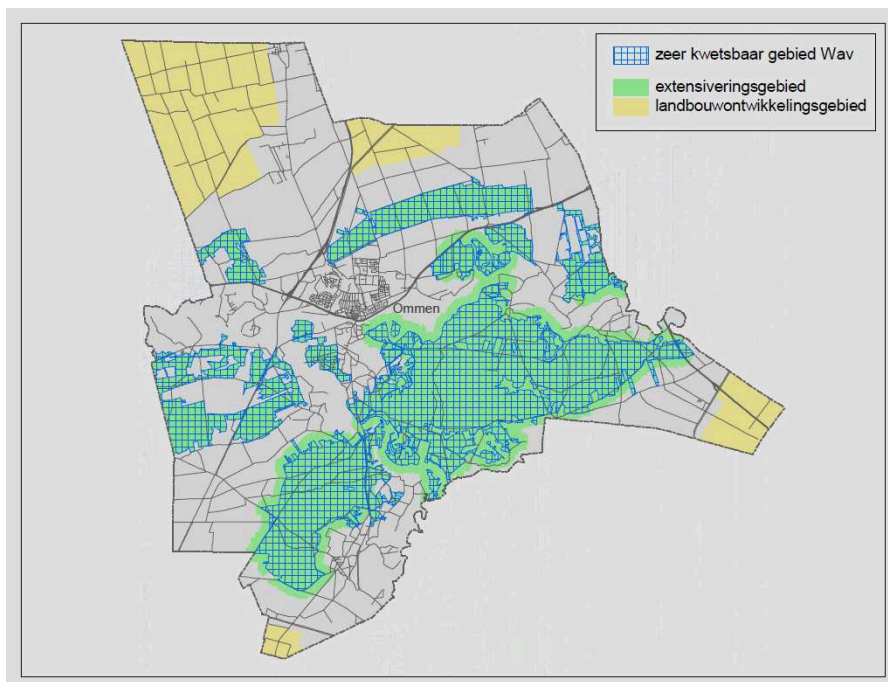
De provincie Overijssel heeft in februari 2004 gebieden vastgesteld die in het kader van de Wav als zeer kwetsbaar worden aangemerkt. Een groot deel van het bosgebied in de gemeente behoort tot deze kwetsbare gebieden. In februari 2008 hebben de ministers van LNV en VROM de aanwijzing van de zeer kwetsbare gebieden in Overijssel goedgekeurd. De aanwijzing ligt momenteel ter inzage. Op onderstaande afbeelding zijn de Wav gebieden, het extensiveringsgebied en de landbouwontwikkelingsgebieden aangegeven. Op de afbeelding is te zien dat de Wav gebieden in zijn geheel in het extensiveringsgebied vallen, maar dat niet om alle Wav gebieden een bufferzone is opgenomen. In die gevallen grenzen de Wav gebieden direct aan het verwevingsgebied.

Figuur b.3

Ligging van de Wav gebieden
in de gemeente Ommen

Bron: provincie Overijssel

IPPC-RICHTLIJN

De IPPC richtlijn (Integrated Pollution Prevention Control) is een Europese richtlijn inzake de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging. Sinds 30 oktober 2007 verplicht de IPPC richtlijn de lidstaten van de EU om grote milieuvervuilende bedrijven te reguleren met een integrale vergunning gebaseerd op de Best Beschikbare Technieken (BBT).

In Nederland is de IPPC richtlijn inmiddels in de Wet milieubeheer (Wm) en in de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) geïmplementeerd.

Een gedeelte van de intensieve veehouderij bedrijven valt onder de werkingssfeer van deze richtlijn. Het betreft bedrijven met dierenaantallen hoger dan:

- 40.000 plaatsen voor pluimvee.
- 2.000 plaatsen voor mestvarkens.
- 750 plaatsen voor zeugen.

BREF-DOCUMENT

Per sector is een BREF (BAT Reference Documents; BAT = Best Available Technology) document opgesteld waarin is aangegeven welke technieken voldoen aan de stand der techniek. Voor de veehouderijsector betreft dit het BREF document Intensieve pluimvee- en varkenshouderij

IPPC omgevingstoets ammoniak en veehouderij

In de Wet ammoniak en veehouderij (artikel 3) is verankerd dat beoordeeld moet worden of er vanwege technische kenmerken en de geografische ligging van de installatie of vanwege de plaatselijke milieuomstandigheden emissie-eisen moeten worden gesteld die strenger zijn dan de BBT.

Voor deze beoordeling is door het ministerie van VROM de Beleidslijn IPPC-omgevingstoets ammoniak en veehouderij ontwikkeld. Deze beleidslijn is bedoeld als handreiking voor het uitvoeren van de omgevingstoetsing die op grond van de IPPC richtlijn ten aanzien van de ammoniakemissie dient te worden uitgevoerd. Met behulp van deze richtlijn kan het bevoegd gezag beslissen of en in welke mate, vanwege lokale milieumomstandigheden, strengere emissie-eisen in de milieuvergunning moeten worden opgenomen dan de eisen die volgen uit BBT. De beleidslijn is enkel van toepassing als veehouderijen uitbreiden in aantal dieren. Strengere emissie-eisen zijn in Ommen aan de orde omdat in de directe omgeving van de veehouderij kwetsbare natuurgebieden aanwezig zijn en omdat de achtergronddepositie ter plaatse vaak hoog is.

De beleidslijn geeft het volgende aan:

- Bij uitbreiding kan worden volstaan met toepassing van BBT zolang de emissie niet meer bedraagt dan 5.000 kg ammoniak per jaar.
- Bedraagt de ammoniakemissie meer dan 5.000 kg ammoniak per jaar na uitbreiding, dan dient een extra reductie ten opzichte van BBT te worden gerealiseerd op het uit te breiden gedeelte. De mate van reductie hangt af van de referentiesituatie (de mate waarin BBT de ammoniakemissie reduceert) en de beschikbaarheid van verdergaande technieken in de betreffende diercategorie.
- Bedraagt de jaarlijkse ammoniakemissie na uitbreiding met toepassing van BBT (tot 5.000 kg) en verdergaande technieken (vanaf 5.000 kg) daarna nog meer dan 10.000 kg, dan dient boven het meerdere een reductie van circa 85 % te worden gerealiseerd.

Het is op dit moment nog niet duidelijk in hoeverre de afwijking van BBT stand houdt bij de Raad van State. De verwachting is dat verdergaande eisen dan de beleidslijn juridisch geen stand houden.

INFORMATIE VROM

Op 31 juli 2007 is een brief verzonden aan de colleges van Burgemeester en Wethouders en de colleges van Gedeputeerde Staten door de minister van VROM. De brief gaat in op de wijziging van de ammoniakwetgeving en uitvoering van de IPPC-richtlijn. Bij de brief zijn diverse bijlagen gevoegd waarin de wijzigingen in de Wet ammoniak en veehouderij en de IPPC regeling is aangegeven. Het doel van de brief is gemeenten en provincies te benadrukken dat er geen belemmeringen zijn om de vergunningen die vallen onder de IPPC-richtlijn te actualiseren op grond van het vereiste "best bestaande technieken". In de wijziging van de Wet ammoniak en veehouderij is in artikel 3 lid 3 de mogelijkheid geboden om voor IPPC bedrijven vanwege de lokale milieusituatie strengere emissie-eisen te stellen dan toepassing van "best bestaande technieken". De uitwerking van deze zogenoemde omgevingstoetsing IPPC is beschreven in de beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing ammoniak en veehouderij.

AMVB-HUISVESTING

Met het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (AMvB-Huisvesting) wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenoemde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.

Met ingang van 2010 moeten bedrijven voldoen aan de ammoniak-eisen voor bepaalde dierverblijven. De zeer kleine bedrijven krijgen daarvan uitstel tot 2013. Op grond van de regelgeving in het besluit mogen enkel nog emissiewaarden gelijk of lager aan de maximale emissiewaarde worden toegepast. Dit besluit is daarmee strenger dan de eisen uit de BREF.

Het ontwerpbesluit is op 27 maart 2005 gepubliceerd in de Staatscourant nr. 61, en op 10 januari 2008 als definitief wijzigingsbesluit in het Staatsblad nr. 6. Op 1 april 2008 trad het besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij, inclusief wijziging, definitief in werking.

WET LUCHTKWALITEIT

Sinds 15 november 2007 is de (gewijzigde) Wet milieubeheer (titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen) van toepassing; de Wet Luchtkwaliteit. Deze wet implementeert de Europese richtlijnen over luchtkwaliteit (Staatsblad 2007, nummer 434) en vervangt het Besluit Luchtkwaliteit 2005. Bijlage 2 bij de Wet milieubeheer, behorende bij Titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen, geeft grenswaarden voor concentraties in de buitenlucht van de stoffen stikstofdioxide (NO₂), fijn stof (PM₁₀), zwaveldioxide (SO₂), lood (Pb), benzeen (C₆H₆) en koolmonoxide (CO).

Gelijktijdig met de Wet milieubeheer luchtkwaliteitseisen is het 'Besluit niet in betekende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)' van 30 oktober 2007 in werking getreden. Naar verwachting wordt dit Besluit in 2008 aangevuld met een categorie 'veehouderijen'; een tabel met dieraantallen waarvoor fijn stof bijdrage per definitie 'niet in betekende mate' is (bron: Infomil).

Een project draagt 'niet in betekende mate' bij aan de concentratie fijn stof (PM₁₀) of stikstofdioxide (NO₂) in de buitenlucht als de 1% grens niet wordt overschreden. Hiermee wordt bedoeld 1% van de grenswaarde voor het jaargemiddelde concentratie fijn stof of stikstofdioxide. Dit betekent dat feitelijk een toename van 0,4 µg/m³ toelaatbaar is. De grens van 1% is tijdelijk. Deze grens geldt zolang het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) niet van kracht is. Na het in werking treden van het NSL-programma wordt de grens verlegd van 1% naar 3%. De grens van 3% komt overeen met een toename van 1,2 µg/m³ voor zowel fijn stof als stikstofdioxide.

De meeste pluimveebedrijven en de grotere varkensbedrijven dragen 'in betekende mate' (meer dan 3% van het jaargemiddelde grenswaarde) bij aan de concentraties van fijn stof. Dat betekent dat ze bij uitbreiding mogelijk maatregelen moeten nemen om de emissie te verminderen als gevolg van de Wet Milieubeheer. Toename van het aantal verkeersbewegingen rond nieuwe stallen zal ook een toename van fijn stof en NO₂ kunnen veroorzaken.

DUURZAME ONTWIKKELING

In deze paragraaf staan de beleidsambities en afspraken ten aanzien van duurzame ontwikkeling. Vervolgens worden de mogelijkheden van het bestemmingsplan beschreven om hierbij aan te sluiten.

NOTA RUIMTE

Het ruimtelijk beleid is op rijksniveau vastgelegd in de Nota Ruimte. Hoofddoelstelling van deze nota is om ruimte te scheppen voor de verschillende ruimtevrage functies. Het beperkte oppervlak dat Nederland ter beschikking staat maakt het nodig om dit op een efficiënte en duurzame wijze te doen zowel kwantitatief als kwalitatief. Het nationale beleid richt zich o.a. op het bevorderen van een vitaal platteland.

De vitaliteit van het platteland wil het rijk versterken door ruimte te bieden voor hergebruik van bebouwing en voor nieuwbouw in het buitengebied, door vergroting van toeristisch-recreatieve mogelijkheden en door een duurzame en vitale landbouw. Vitale landbouw betekent o.a. bundeling van de niet-grondgebonden landbouw en meer mogelijkheden voor een verbrede bedrijfsvoering.

Bundeling van niet-grondgebonden landbouw in landbouwontwikkelingsgebieden maakt gezamenlijke voorzieningen mogelijk, zoals: duurzame energie opwekking als centrale mest- en covergisting, leveren van restwarmte, warmte/koude opslag, etc.

In het klimaatakkoord tussen kabinet en gemeenten (12 november 2007) staan o.a. de volgende afspraken:

- Rijk en gemeenten bevorderen dat het aandeel duurzame energie in 2020 uitkomt op 20%. Dat betekent onder meer een verdubbeling van het vermogen van windenergie op land in 2011. Ook andere vormen van duurzame energie zoals biogas worden gestimuleerd.
- Rijk en gemeenten willen dat in 2020 de nieuwbouw klimaatneutraal is. Het energieverbruik in woningen en gebouwen moet dan 50% lager zijn.
- De gemeenten zorgen voor een voortvarende vergunningverlening voor duurzame en innovatieve energiesystemen. Mestvergisting wordt daarbij zo goed mogelijk landschappelijk ingepast.
- Gemeenten stellen beleid vast en voeren dit beleid uit gericht op het stimuleren van het clusteren van de energievraag en het energieaanbod in netwerken.

SPELREGELS EHS

Buiten het Natura 2000-gebied is er nog een aanzienlijk areaal bos- en natuurgebied dat deel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur. Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Ruimtelijke ingrepen in de EHS met significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied zijn in beginsel niet toegestaan. Zo'n project kan alleen doorgaan, als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Een initiatiefnemer is in dit geval verplicht om de negatieve effecten te mitigeren. Dit houdt in dat het optreden van negatieve effecten wordt voorkomen of beperkt door aanvullende maatregelen te treffen. Bij overblijvende negatieve effecten is compensatie de laatste stap om de optredende schade te herstellen (bron; "Spelregels EHS, ministerie van LNV, 2007).

In de onderhavige situatie gaat het niet om ingrepen binnen de EHS maar daarbuiten. Ontwikkeling van (individuele) intensieve veehouderijen kan daarbij als een ruimtelijke ingreep worden gezien.

Toename van de stikstofdepositie op (zeer) gevoelige habitats die reeds zwaar belast worden kan gezien worden als “ significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied”. Reële alternatieven zijn op bedrijfsniveau niet aanwezig maar op gebiedsniveau wel. Echter de reconstructie van de intensieve veehouderij kan worden gezien als een reden van groot openbaar belang. Mitigatie van stikstofdepositie is met technische middelen goed mogelijk maar compensatie van resterende effecten is op bedrijfsniveau niet mogelijk.

STREEKPLAN OVERIJSSSEL 2000+

In het streekplan Overijssel 2000+ (vastgesteld 13 december 2000) is het provinciale, ruimtelijke beleid vastgelegd. Hoofddoel van het ruimtelijke beleid van de provincie Overijssel voor de groene ruimte is het vinden van evenwicht tussen het bieden van ontwikkelingsruimte voor economische functies zoals landbouw en recreatie en het koesteren en ontwikkelen van de natuur en het cultuurlandschap in Overijssel. Het ruimtelijke beleid voor de groene ruimte is in Overijssel uitgewerkt in een tweetal aanvullende sporen.

Spoor 1: Beleidsmatige gebiedsbeschrijvingen

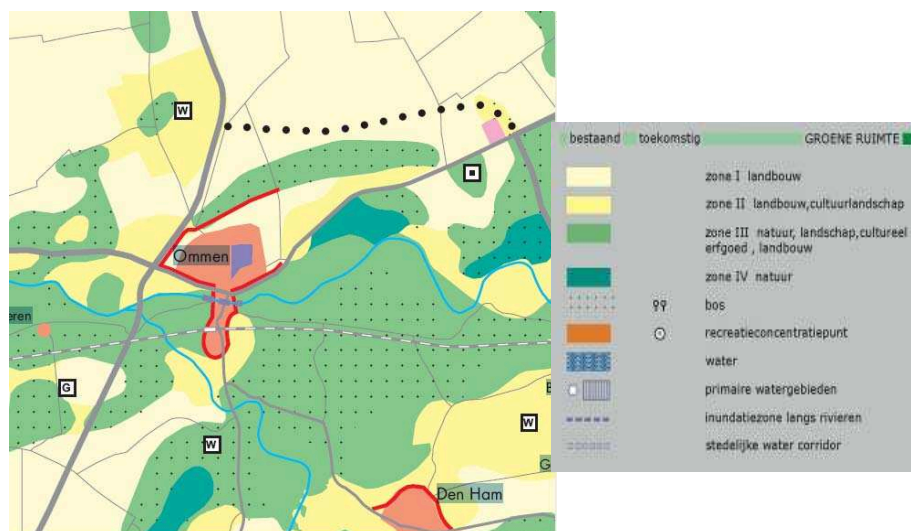
In het streekplan is de provincie opgedeeld in acht regio's waarvoor verschillende gebiedsaccenten zijn opgenomen. Het plangebied valt binnen de regio's Noordoost-Overijssel en Vecht-Regge. In de eerstgenoemde regio ligt het accent op de ontwikkelingsmogelijkheden voor economische functies, terwijl in de regio Vecht-Regge het accent ligt op de natuurlijke omstandigheden.

Spoor 2: Zonering

Om ontwikkelingen in het landelijke gebied adequaat te sturen is het landelijke gebied opgedeeld in een viertal zones. Op basis hiervan is ruimtelijk beleid geformuleerd dat recht doet aan de kwaliteiten van het betreffende gebied. In het plangebied zijn alle zones aanwezig (zie figuur b.4).

Figuur b.4

Streekplankaart

De gewenste ontwikkelingsrichtingen voor de verschillende zones zijn onderstaand samengevat:

Zone I "Landbouw" betreft voornamelijk het noorden van het plangebied. De hoofdcoers in deze zone is ontwikkeling van de landbouw. Dit betekent dat de externe productieomstandigheden worden afgestemd op de agrarische behoefte, er mogelijkheden zijn voor uitbreiding en (her)vestiging van landbouwbedrijven en er voor de tuinbouw mogelijkheden zijn voor uitbreiding van bestaande glastuinbouwbedrijven. Het recreatieve medegebruik wordt bevorderd.

Zone II "Landbouw en cultuurlandschap" betreft vooral verspreid rond de kern van Ommen gelegen gebieden. Hoofdcoers is de ontwikkeling van de landbouw met behoud en ontwikkeling van landschap, cultureel erfgoed en recreatie. Dit betekent dat de externe productieomstandigheden waar mogelijk worden afgestemd op de agrarische behoefte en er mogelijkheden zijn voor uitbreiding en (her)vestiging van landbouwbedrijven indien deze inpasbaar zijn in de structuur van het landschap. Voor de glastuinbouwbedrijven zijn er mogelijkheden voor uitbreiding, niet voor nieuwvestiging. Het recreatieve medegebruik wordt bevorderd.

Zone III "Natuur, landschap, cultureel erfgoed, landbouw" betreft vooral de gebieden ten zuiden van de N34. Hoofdcoers in deze zone is behoud en ontwikkeling van natuur, bos en landschap en behoud van het culturele erfgoed en de mogelijkheden voor recreatief medegebruik. Verbetering van de productieomstandigheden voor de landbouw is mogelijk, voor zover deze niet strijdig is met de hoofdcoers. Uitbreidingsmogelijkheden van verblijfsrecreatieve bedrijven zijn beperkt en aan voorwaarden verbonden.

Zone IV "Natuur" betreft gebieden ten oosten van de kern van Ommen langs de Vecht en in het zuiden van het plangebied (Archemer en Lemelerberg). Behoud en ontwikkeling van natuur is de hoofdcoers. In deze zone dient rust en stilte te worden gewaarborgd. Ook de landschappelijke kwaliteiten en het culturele erfgoed dienen te worden behouden.

Recreatief medegebruik is mogelijk voor zover niet strijdig met de hoofdcoers. Nieuw(her)vestiging van agrarische bedrijven en een verdere ontwikkeling van verblijfs- en intensieve dagrecreatie is niet mogelijk. Het landbouwkundige gebruik wordt gehandhaafd voor zover dit niet strijdig is met de hoofdcoers. Om continuïteit van de agrarische bedrijfsvoering te kunnen garanderen, is het toegestaan inkomsten te genereren door de landbouwactiviteiten te verbreden. Voorbeelden hiervan zijn de afzet van regionale producten of het ontwikkelen of uitbreiden van een niet-landbouwactiviteit.

RECONSTRUCTIEPLAN SALLAND TWENTE

Om de problemen in het landelijke gebied structureel en op een samenhangende manier aan te pakken heeft het Rijk de 'Reconstructiewet Concentratiegebieden' in het leven geroepen. Directe aanleiding voor de wet was de varkenspestepidemie van 1997, maar in de concrete uitwerking is de wet veel breder.

Doel van de wet is:

- De versterking van de sociaal-economische vitaliteit van het landelijk gebied (versterking van landbouw en recreatie, en van wonen, werken en leefbaarheid).
- De verbetering van de omgevingskwaliteit (natuur, landschap, water, ammoniak, stank).
- De vermindering van de veterinaire kwetsbaarheid (met name de aanleg van varkensvrije zones).

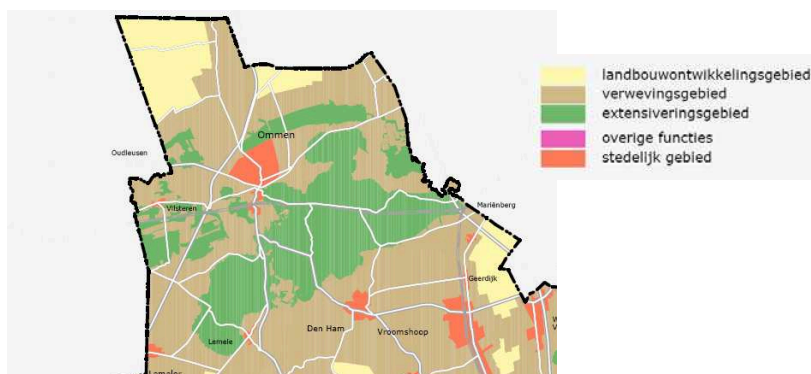
Volgens de wet, die begin 2002 in werking is getreden, moet iedere reconstructieprovincie een zogenaamd Reconstructieplan vaststellen. Het Reconstructieplan vormt de basis voor de uitvoering, die loopt van 2004 tot eind 2015.

Het Reconstructieplan Salland-Twente, formeel sinds 4 november 2004 van kracht, is opgesteld om met een reeks van maatregelen de omgevingskwaliteit en de sociaal-economische kwaliteit van de regio te versterken. Op een breed en samenhangend front worden hiertoe maatregelen en projecten voorbereid en uitgevoerd.

Een belangrijk onderdeel van de reconstructie is de ontwikkeling van de intensieve veehouderij. Met het Reconstructieplan wordt de ontwikkeling van bedrijven uit de intensieve veehouderij ruimtelijk gestuurd door drie gebieden te onderscheiden: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden. In landbouwontwikkelingsgebieden wordt ruimte geboden voor ontwikkeling en concentratie van intensieve veehouderijbedrijven. In extensiveringsgebieden staat het natuurbelang voorop. Intensieve veehouderijbedrijven dienen geleidelijk uit de extensiveringsgebieden te verdwijnen. Uitbreiding of nieuwvestiging is hier ook uitgesloten. In verwevingsgebieden is uitbreiding of hervestiging van intensieve veehouderij mogelijk als de ruimtelijke kwaliteit zich daartegen niet verzet. Nieuwvestiging is hier niet mogelijk. Bestaande intensieve veehouderijbedrijven in verwevingsgebieden kunnen wel als sterlocatie worden aangewezen indien er voldoende "milieuruimte" aanwezig is voor de gewenste uitbreiding.

Figuur b.5

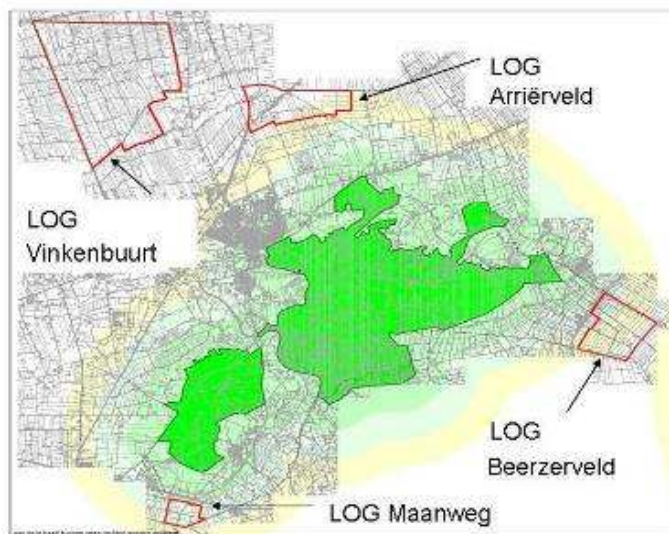
Reconstructiezonering Salland-Twente

Voor de intensieve veehouderij is deze zonering leidend. Daar waar strijdig met het Streekplan wordt het Reconstructieplan als Streekplanherziening beschouwd.

Figuur b.6

Ligging van de vier LOG's in de gemeenten Ommen

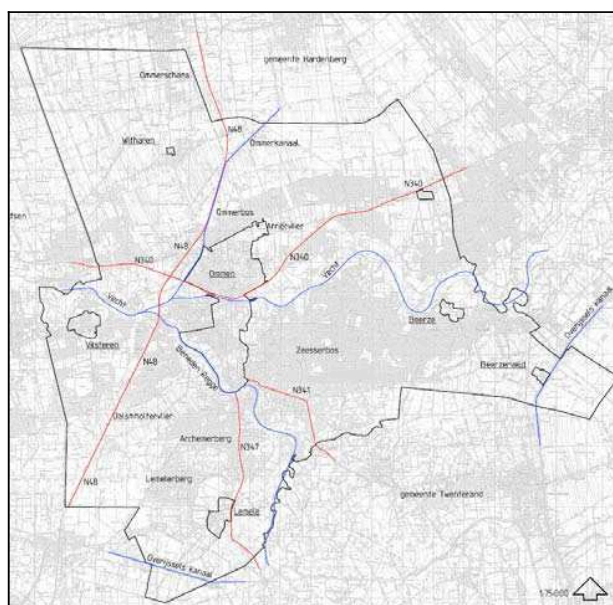

BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED OMMEN

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Ommen betreft de gehele gemeente met uitzondering van de kernen van Ommen, Witharen, Beerze, Beerzerveld, Vilsteren en Lemele, het munitiedepot Stegerveld en het gedeelte Beerzerveld-Kloosterdijk. Het plangebied is in figuur b.7 weergegeven.

Figuur b.7

Het plangebied

ONTWIKKELVISIE LANDBOUWONTWIKKELINGSGEBIEDEN

Om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen heeft de gemeente een ontwikkelvisie opgesteld voor de ontwikkeling van de intensieve veehouderij in de vier LOG's: Arriërveld, Beerzerveld, Maanweg en Vinkenbuurt. Deze visie is samen met de sector en overige belanghebbenden opgesteld en wordt vertaald naar het ontwerp-bestemmingsplan.

Dit beleid komt in de plaats van het ruimtelijk ordeningsbeleid voor de intensieve veehouderij uit het voorontwerp-bestemmingsplan²⁸.

De Ontwikkelvisie Landbouwontwikkelingsgebieden wordt door de gemeenteraad samen met het bestemmingsplan en het plan-MER vastgesteld.

Kern van de ontwikkelvisie is het bieden van ruimte voor intensieve veehouderij binnen heldere kaders. Binnen deze kaders is ruimte voor de IV bedrijven om te ontwikkelen op bestaande locaties en eventueel nieuw te vestigen op de daarvoor aangewezen locaties. De visie van de gemeente Ommen is dat ontwikkelingsmogelijkheden eerst moeten worden geboden aan de bestaande bedrijven binnen de LOG's. Voor nieuwe bedrijven is hergebruik van bestaande kavels een mogelijkheid waar de gemeente gebruik van wil maken en bij voorkeur op wil sturen. De vestiging van nieuwe intensieve veehouderijen vindt in principe zo veel mogelijk plaats op bestaande bouwblokken (hervestiging). Dit is conform het beleid uit het Streekplan en het Reconstructieplan. Voor eventuele nieuwvestiging van bedrijven zijn zoeklocaties aangewezen waar het mogelijk is om binnen de gestelde kaders een nieuw bedrijf op te richten. Binnen de vier LOG's zijn negen zoekgebieden aangewezen en twee projectlocaties waar clustering van bedrijven mogelijk is als er een uitgewerkt plan wordt ingediend door ondernemers.

---

²⁸ ARCADIS (2008) Landbouwontwikkelingsgebieden, ontwikkelvisie

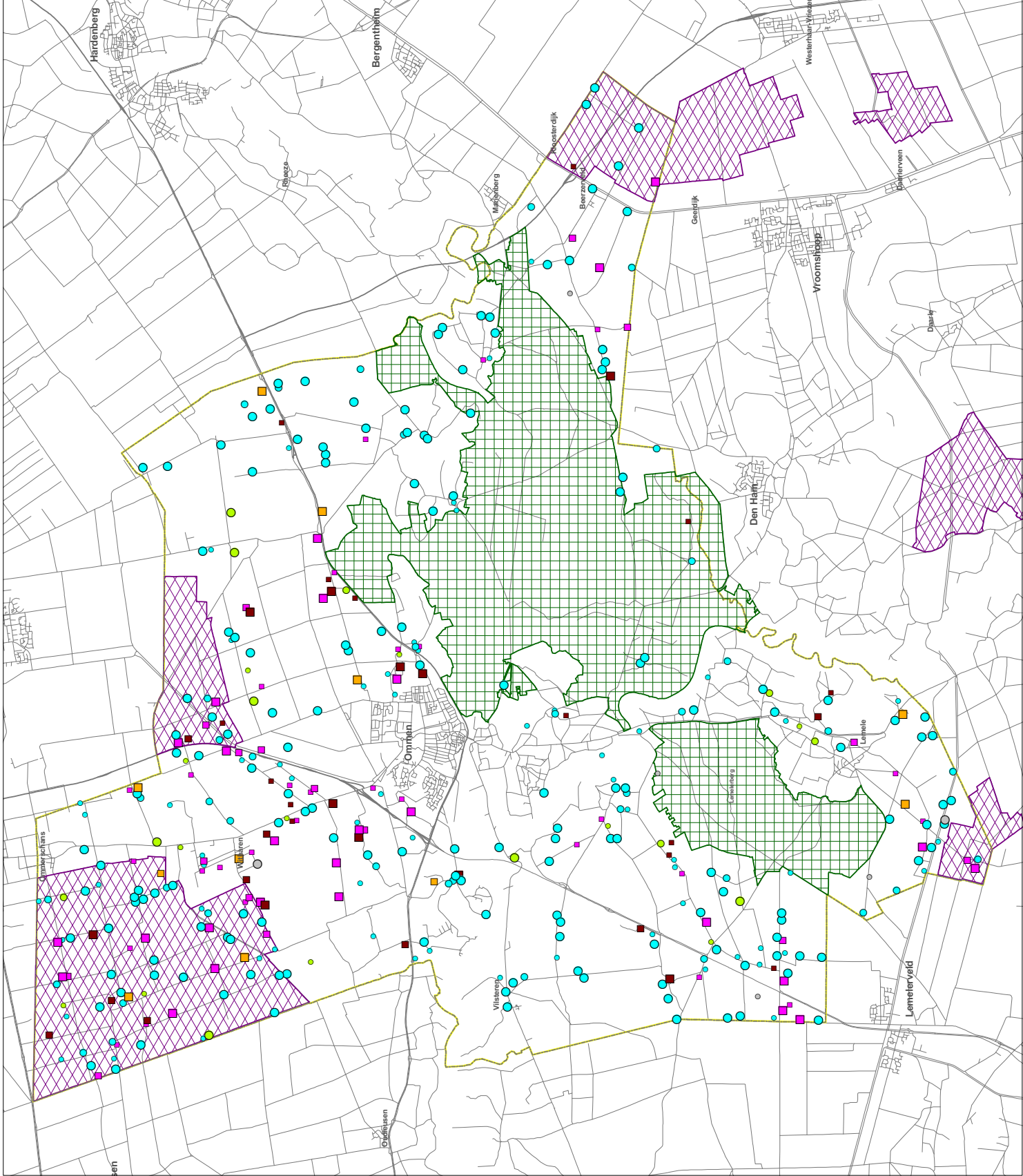
BIJLAGE 2

Ruimtelijke spreiding veehouderij Ommen

De ruimtelijke spreiding wordt weergegeven op vier kaarten:

- Ruimtelijke spreiding type veehouderijbedrijven in de huidige vergunde situatie (alternatief "handhaven vergunde rechten").
- Ruimtelijke spreiding type veehouderijbedrijven en scenario ontwikkeling (nulgroei en 10% groei) voor het alternatief "verspreiden".
- Ruimtelijke spreiding type veehouderijbedrijven en scenario ontwikkeling (nulgroei en 30% groei) van het alternatief "clustering LOG's met nieuwvestiging".
- Ruimtelijke spreiding type veehouderijbedrijven en scenario ontwikkeling (nulgroei en 30% groei) van het alternatief "clustering LOG's zonder nieuwvestiging".

Legenda

veehouderijbedrijven

- varkens
- kippen
- rundvee
- gemengd
- paarden
- overig

- <40 Nge
- 40 - 70 Nge
- >=70 Nge

  Natura2000 gebied

  landbouwonwikkelingsgebied

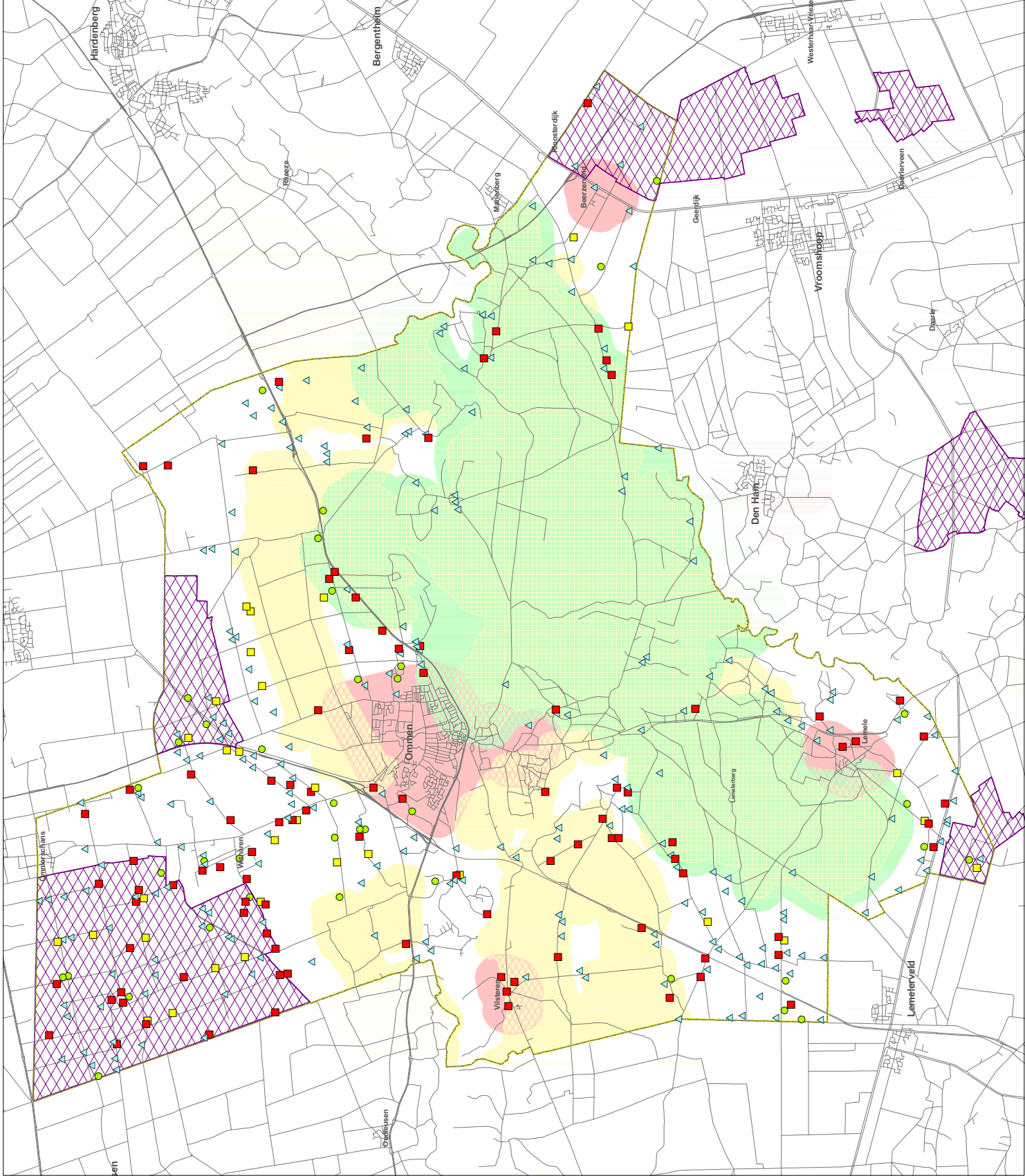
**Planner Bestemmingsplan
buitengebied gemeente Ommen**

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven
in de huidige situatie

opdrachtgever: gemeente Ommen
uitvoering: **ARCADIS**
Infrastructuur, milieu, gebiedsplan

schaal: 0 500 1000 1500 Meters
110502.201448
22 mei 2008

Legenda

veehouderijbedrijven scenario

- groeier
- blijver
- stopper
- ▲ bedrijf zonder varkens of pluimvee

- Natura 2000 gebied en 500m zone
- Wav gebied en 250m zone
- kern en kernrandzone 400m

landbouwonwikkelingsgebied

Planner Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven
alternatief verspreiding

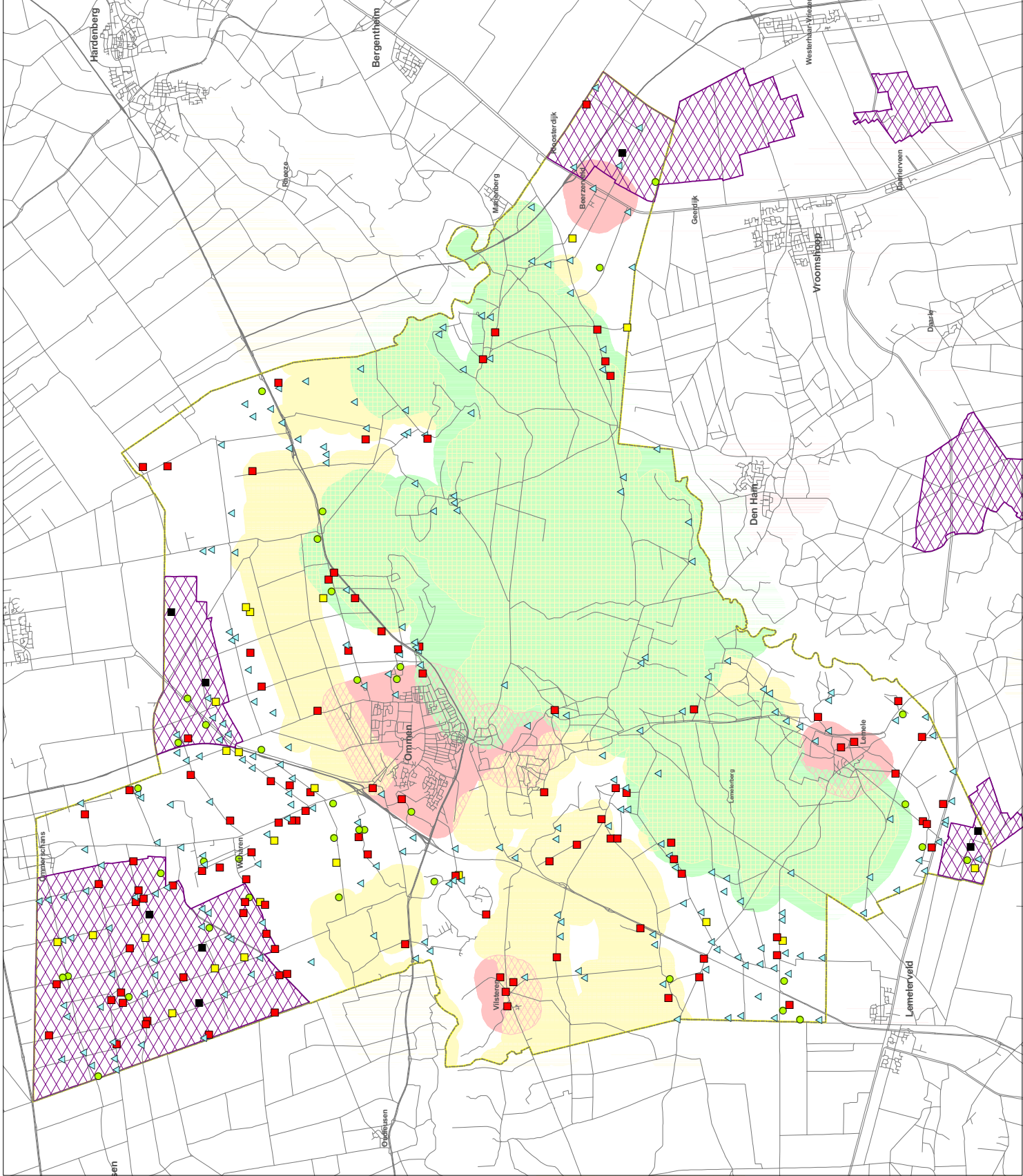
opdrachtgever: uitvoering
gemeente Ommen
ARCADIS

110502.201448
17 Jun 2008

Legenda

veehouderijbedrijven scenario

- groeier
- blijver
- stopper
- ▲ bedrijf zonder varkens of pluimvee
- nieuwvestiging

- Natura 2000 gebied en 500m zone
- Wav gebied en 250m zone
- kern en kernrandzone 400m

■ landbouwontwikkelingsgebied

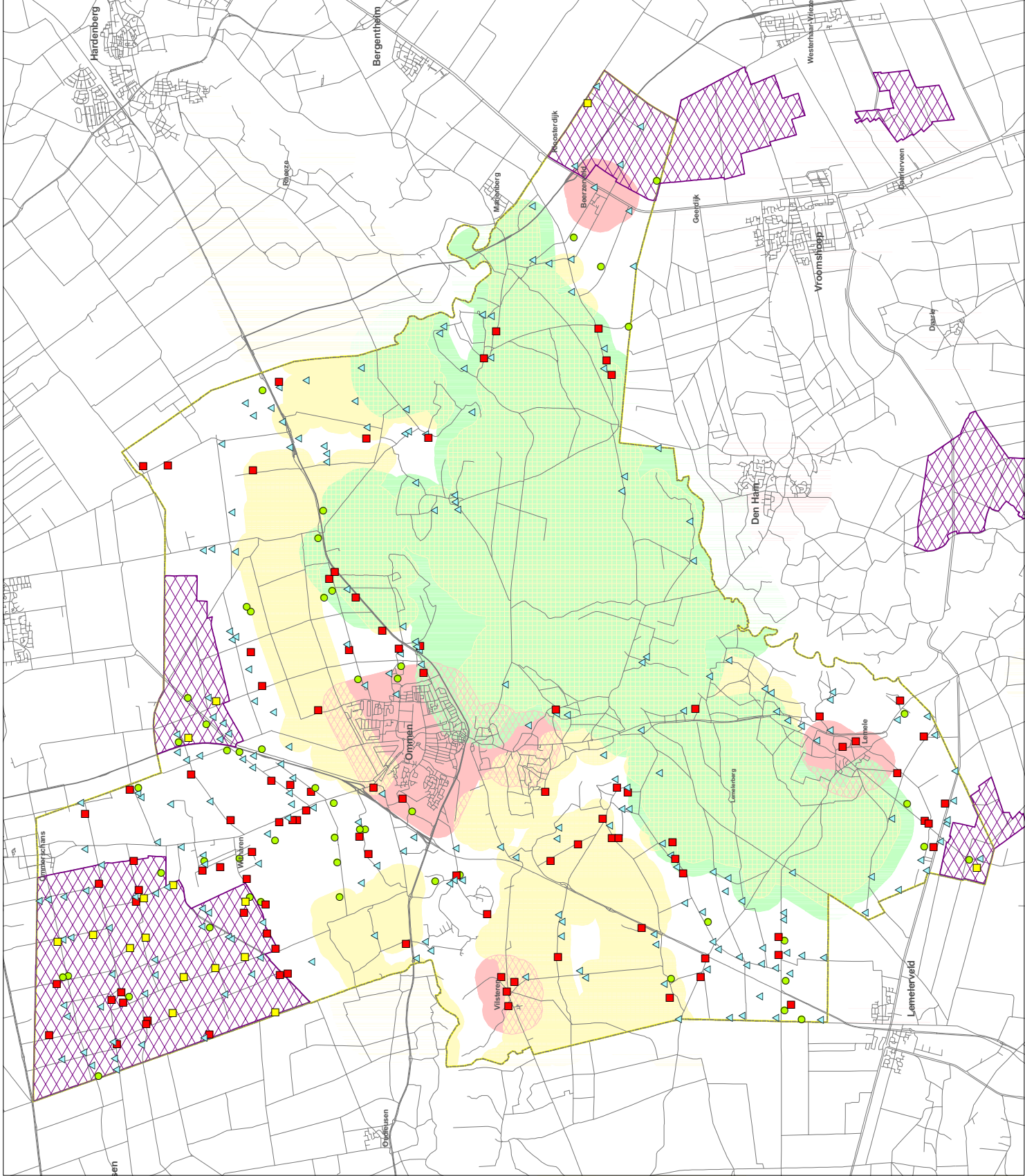
Planner Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven
alternatief clustering LOG's

opdrachtgever: uitvoering
gemeente Ommen
ARCADIS
infrastructuur, milieu, gebiedsplan

schaal: 0 500 1000 1500 Meters
110502.201448
17 Jun 2008

Legenda

veehouderijbedrijven scenario

- groeier
- blijver
- stopper
- bedrijf zonder varkens of pluimvee

- Natura 2000 gebied en 500m zone
- Wav gebied en 250m zone
- kern en kernrandzone 400m

- landbouwontwikkelingsgebied

Planner Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven
alternatief clustering LOG's zonder
nieuwvestiging

opdrachtgever: **gemeente Ommen**
uitvoering: **ARCADIS**
infrastructuur, milieu, gebiedsplan

schaal: 0 500 1000 1500 Metres
110502.201448
26 feb 2009

BIJLAGE 3

Beoordeling leefklimaat ammoniakdepositie

De ammoniakdepositie wordt weergegeven aan de hand van zeven kaarten:

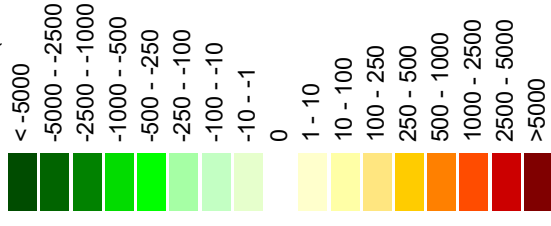
- Verschil tussen Huidige Situatie en Autonome Ontwikkeling (= referentiesituatie).
- Verschil tussen alternatief verspreiden met nulgroei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief verspreiden met 10% groei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief clusteren met nieuwvestiging en nulgroei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief clusteren met nieuwvestiging en 10% groei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief clusteren zonder nieuwvestiging met 0% groei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief "handhaven vergunde rechten" en de referentiesituatie.

Legenda

• veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalmisseries (mol/ha/jr)

Natura2000 gebieden

vermestingsgevoelige delen

landbouwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

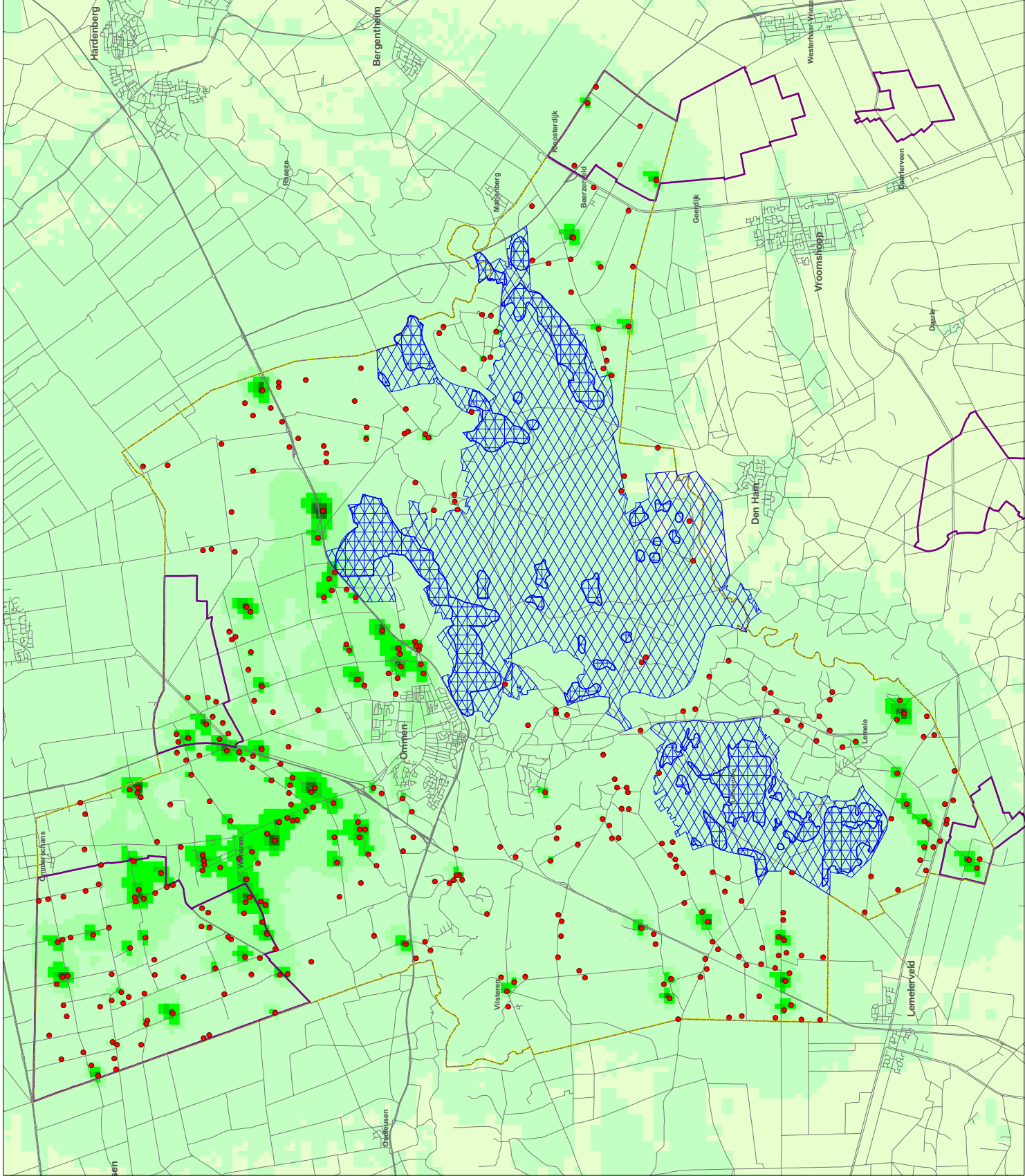
Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalmisseries

-referentiesituatie t.o.v. de huidige situatie

opdrachtgever:
gemeente
Ommen

uitvoering
ARCADIS
infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 500 1000 1500 Meters
110502.201448
1 juli 2008

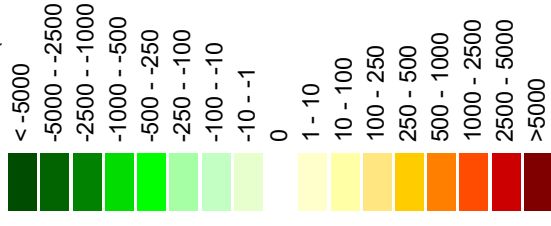

Legenda

• veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalmisaties (mol/ha/jr)

Natura2000 gebieden

vermestingsgevoelige delen

landbouwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

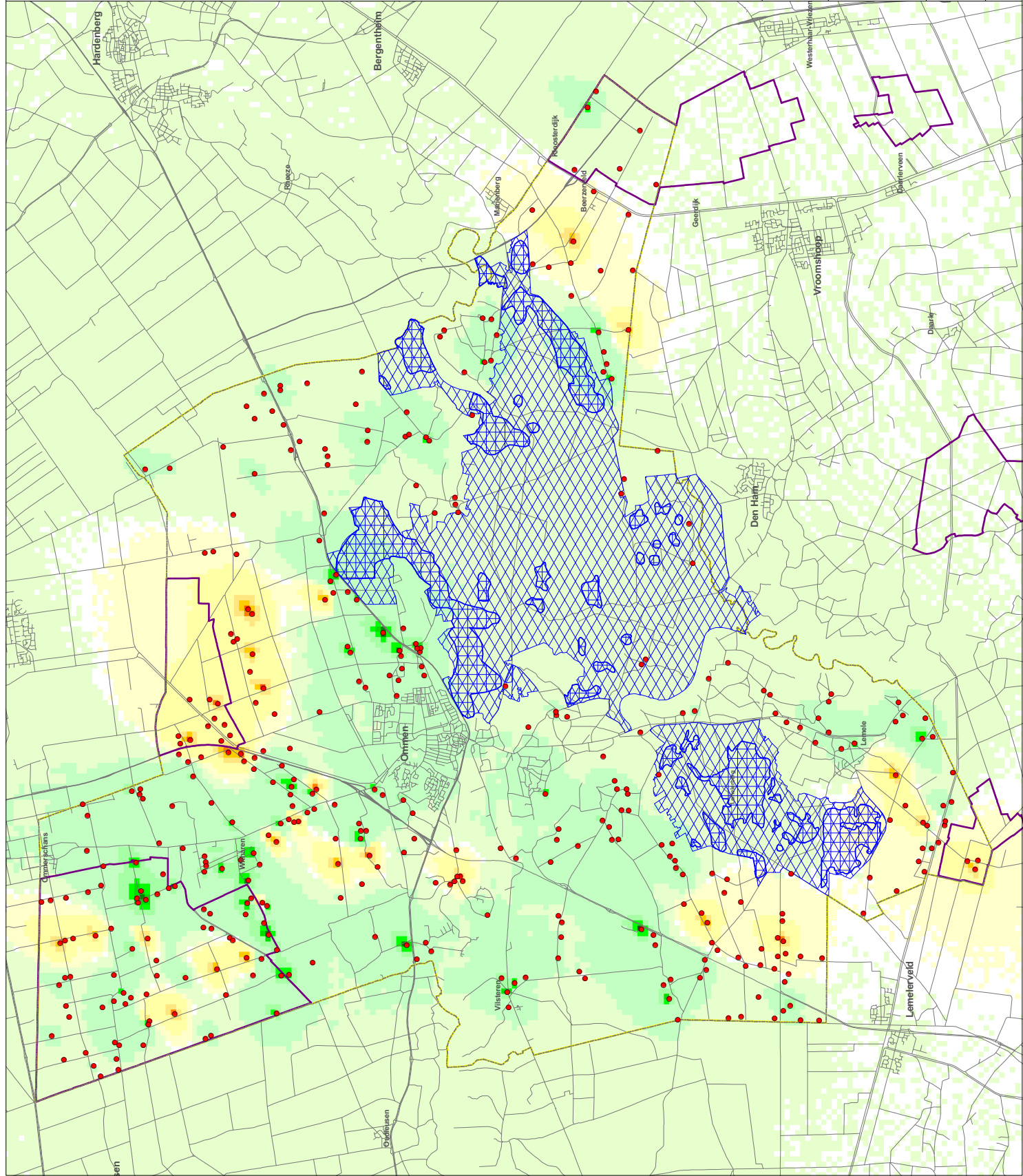
Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalmisaties -alternatief verspreiding met 0% groei t.o.v. de referentiesituatie

opdrachtgever:
gemeente
Ommen

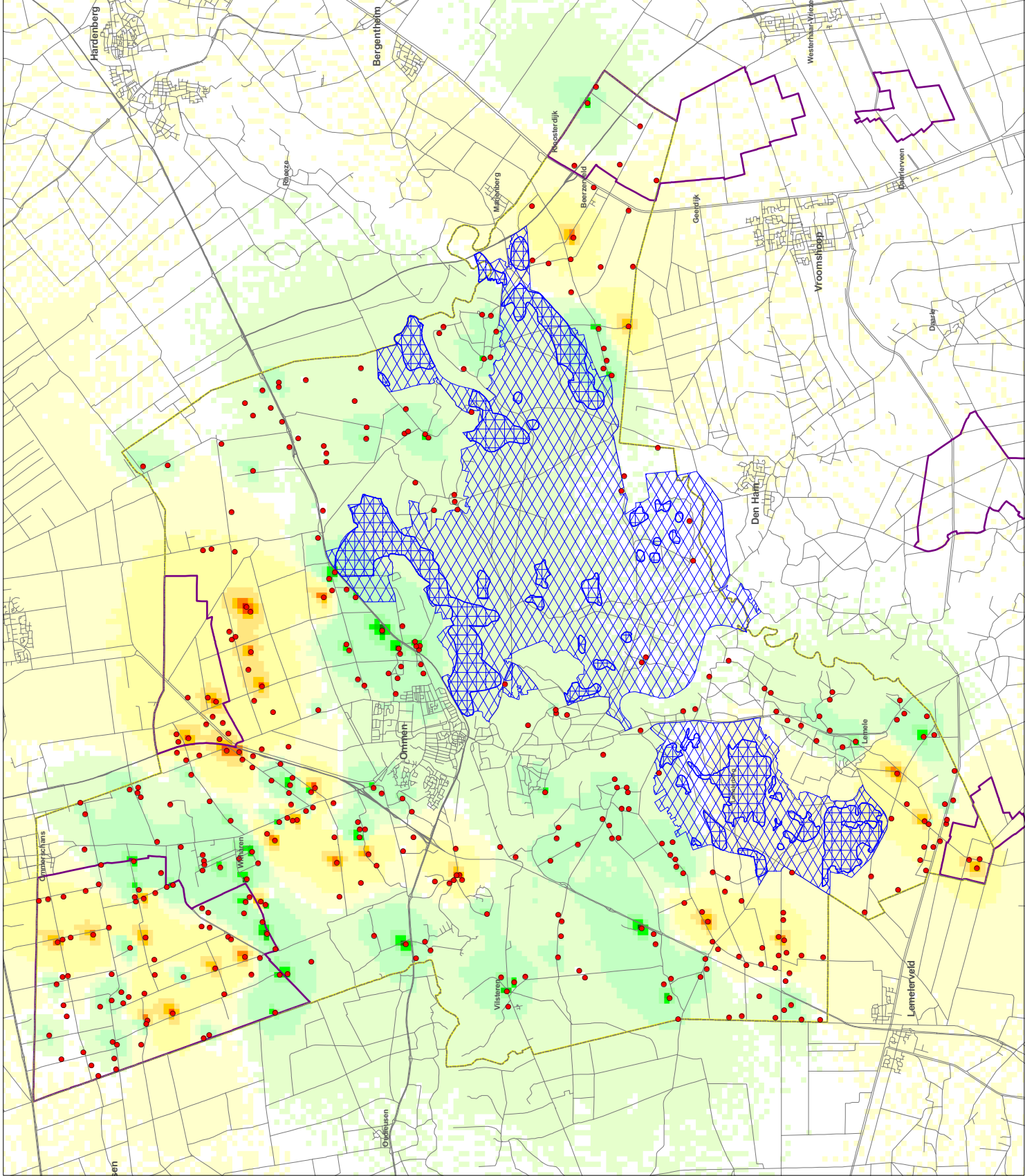
uitvoering

schaal: 0 500 1000 1500 Meters
110502.201448
1 juli 2008

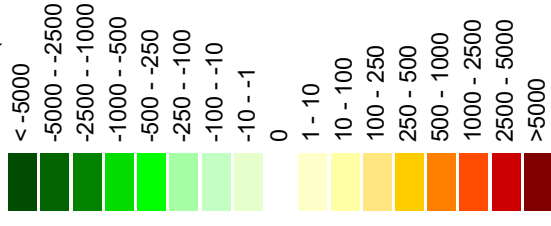

Legenda

• veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalmisseries (mol/ha/jr)

- Natura2000 gebieden
- vermessingsgevoelige delen
- landbouwontwikkelingsgebied

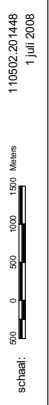
Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalmisseries -alternatief verspreiding met 10% groei t.o.v. de referentiesituatie

opdrachtgever:
gemeente
Ommen

uitvoering
 ARCADIS
infrastructuur, milieu, gebouwen

110502.201448
1 juli 2008

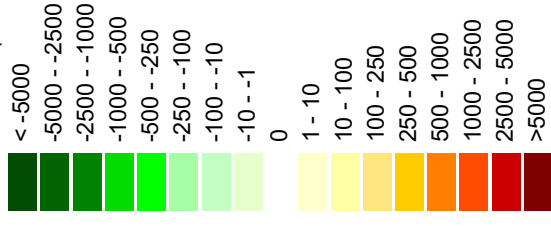

Legenda

• veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalmestis (mol/ha/jr)

Natura2000 gebieden

vermestingsgevoelige delen

landbouwonwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

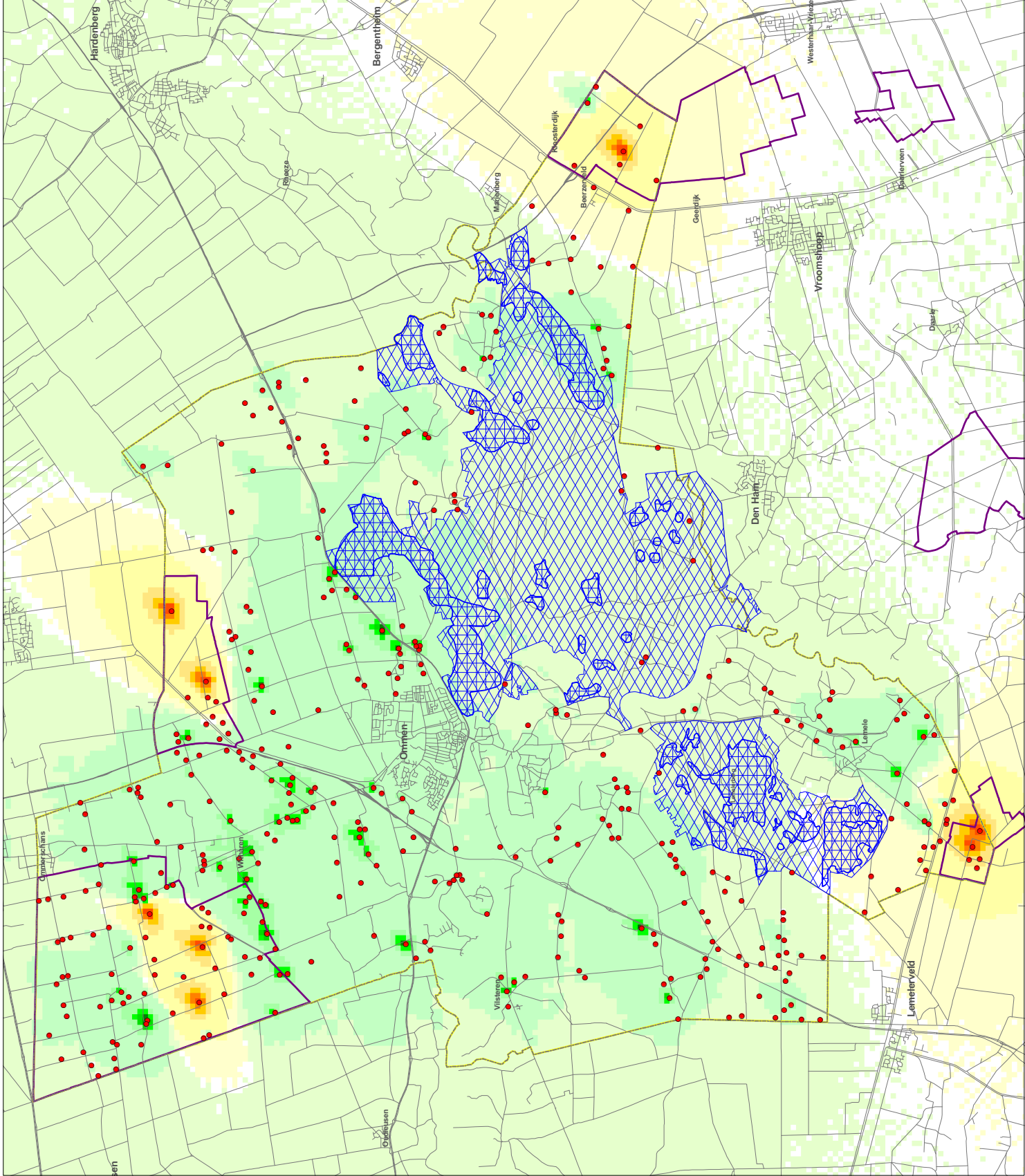
Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalmestis
-alternatief clustering LOG's met 0% groei t.o.v. de referentiesituatie

opdrachtgever:
gemeente
Ommen

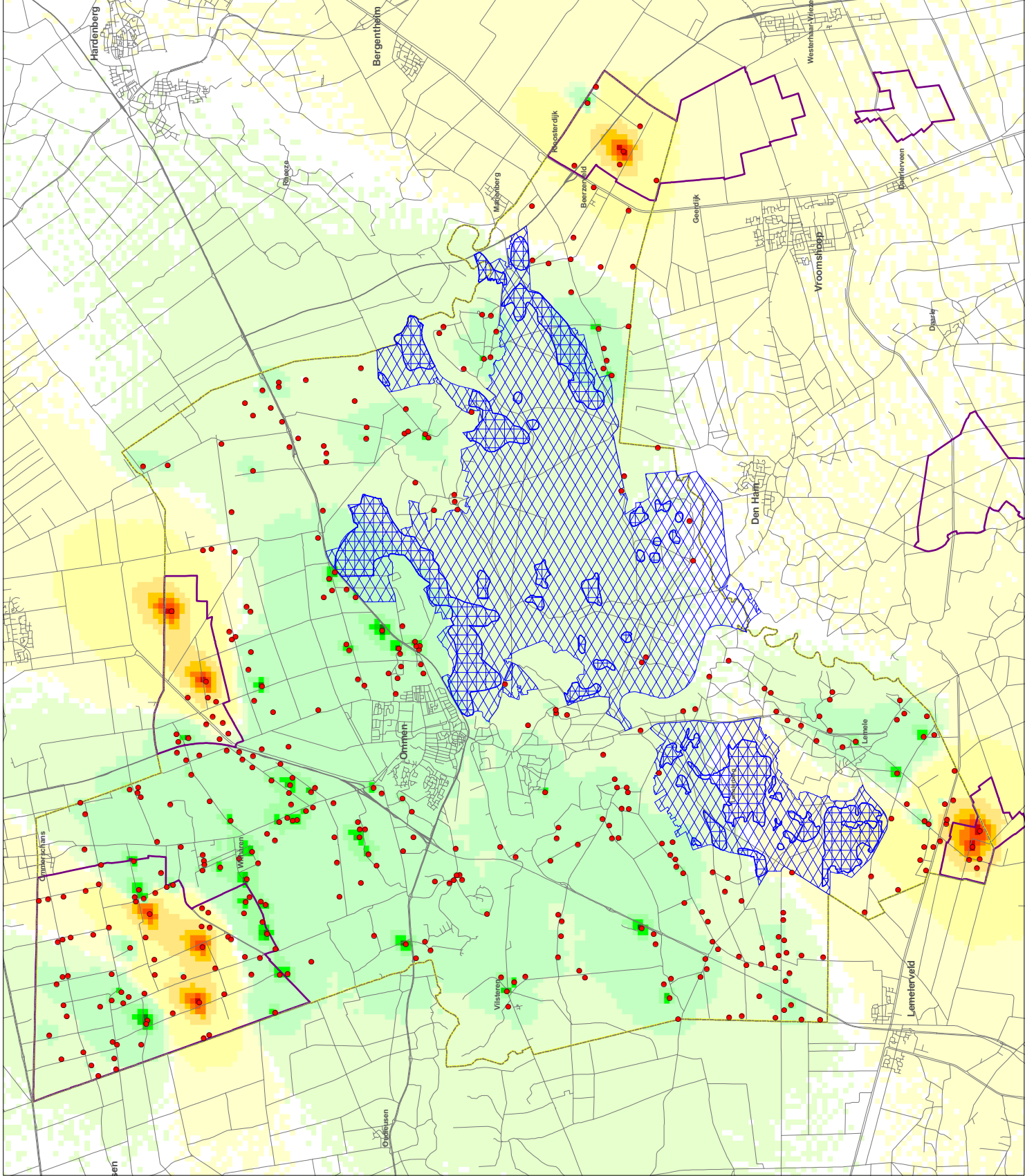
uitvoering

110502.201448
1 juli 2008

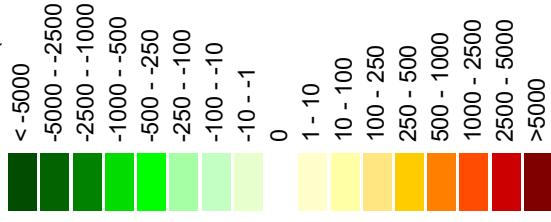

Legenda

• veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalmest (mol/ha/jr)

- Natura2000 gebieden
- vermestingsgevoelige delen
- landbouwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalmest
 -alternatief clustering LOG's met 10% groei t.o.v. de referentiesituatie

opdrachtgever:
 gemeente
 Ommen

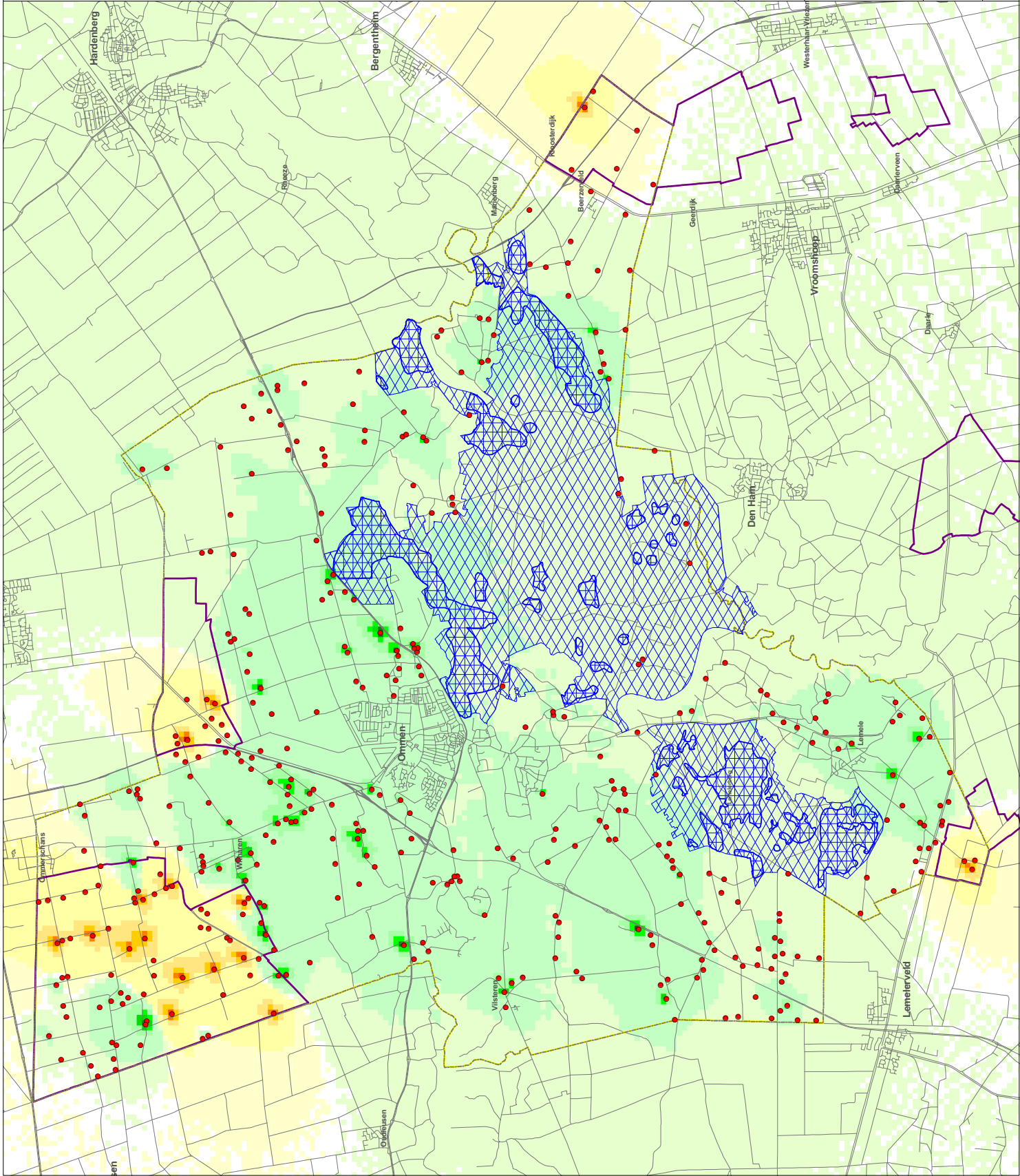
uitvoering

 infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 200 400 600 800 1000

110502.201448
 1 juli 2008

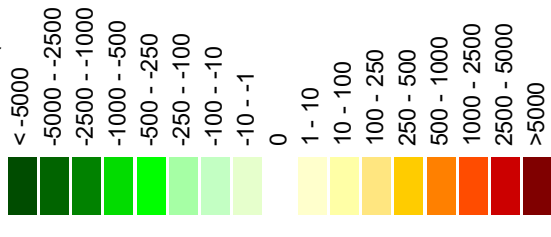

Legenda

• veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalmisseries (mol/ha/jr)

▨ Natura2000 gebieden

▨ vermessingsgevoelige delen

▭ landbouwonwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalmisseries

-alternatief clustering LOG's zonder nieuwvestiging met 0% groei t.o.v. de referentiesituatie

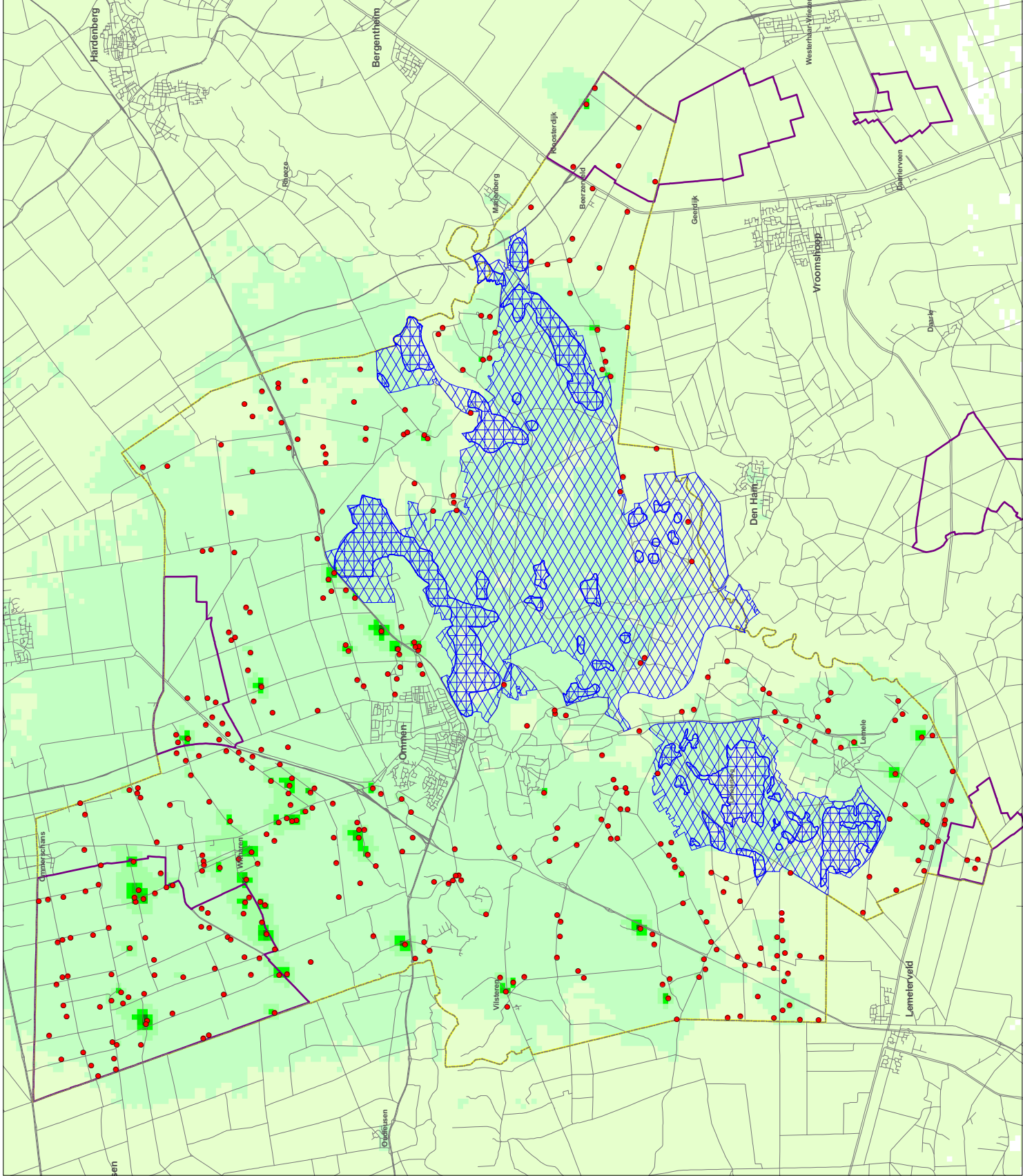
opdrachtgever:
gemeente
Ommen

uitvoering

schaal: 0 500 1000 1500 Meters
110502.201448
26 feb 2009

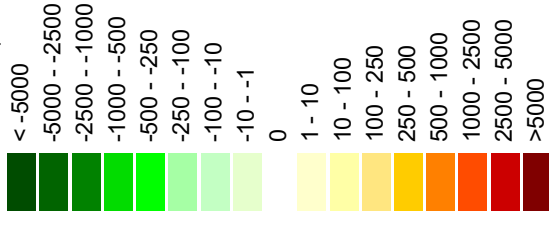

Legenda

• veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalmisseries (mol/ha/jr)

Natura2000 gebieden

vermestingsgevoelige delen

landbouwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalmisseries -alternatief handhaven vergunde rechten t.o.v. de referentiesituatie

opdrachtgever:
gemeente
Ommen

uitvoering

schaal: 0 500 1000 1500 Meters
110502.201448
1 juli 2008

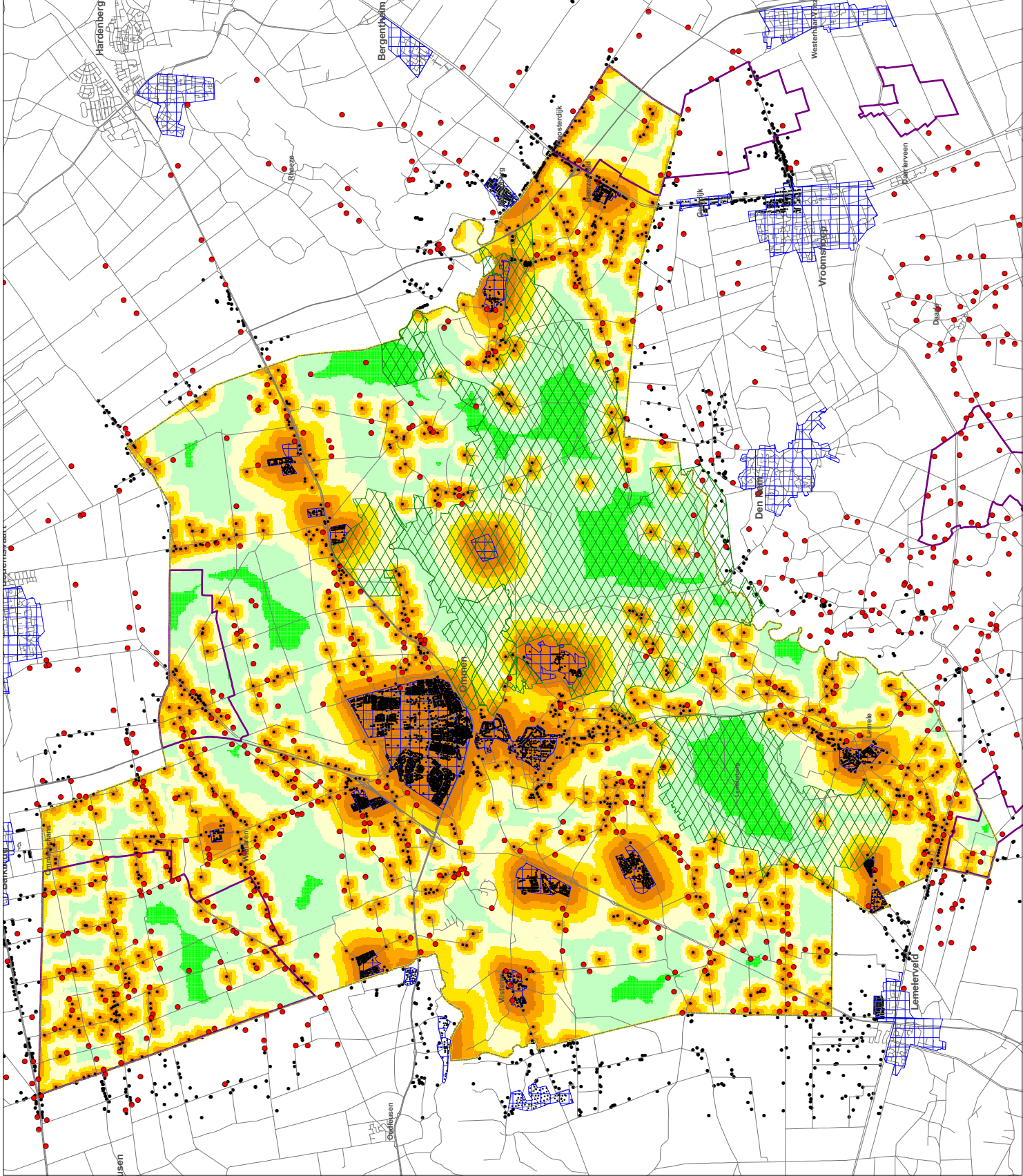
BIJLAGE 4

Beoordeling geurhinder

De indicatieve ruimte en achtergrondbelasting is weergegeven op acht kaarten:

- Indicatieve ruimte ten aanzien van geurhinder in de huidige situatie.
- Verschil tussen Huidige Situatie en Autonome Ontwikkeling (= referentiesituatie).
- Verschil tussen alternatief verspreiden met nulgroei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief verspreiden met 10% groei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief clusteren met nieuwvestiging en nulgroei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief clusteren met nieuwvestiging en 10% groei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief clusteren zonder nieuwvestiging met 0% groei en de referentiesituatie.
- Verschil tussen alternatief "handhaven vergunde rechten" en de referentiesituatie.

Legenda

- veehouderijbedrijf
- indicatieve ruimte op gridniveau t.a.v. geurhinder (ou)
  - 0 - 10000
  - 10000 - 25000
  - 25000 - 50000
  - 50000 - 100000
  - 100000 - 250000
  - 250000 - 500000
  - >=500000

- voor geurhinder gevoelige objecten
- ▤ bebouwde kom
- ▭ landbouwonwikkelingsgebied
- ▨ Natura2000 gebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Indicatieve ruimte ten aanzien van geurhinder

gebaseerd op omtrek bebouwde kommen, default Vstacks parameters voor statuivoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Ommen
 uitvoering: ARCADIS
 infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 500 1000 1500 Meters
 110502.201448
 10 juni 2009

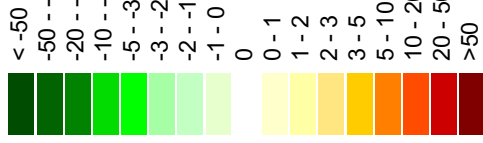

Legenda

- veehouderijbedrijf

verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder (ou)

voor geurhinder gevoelige objecten

∴ voor geurhinder gevoelige objecten

▤ bebouwde kom

▭ landbouwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Verschil in indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

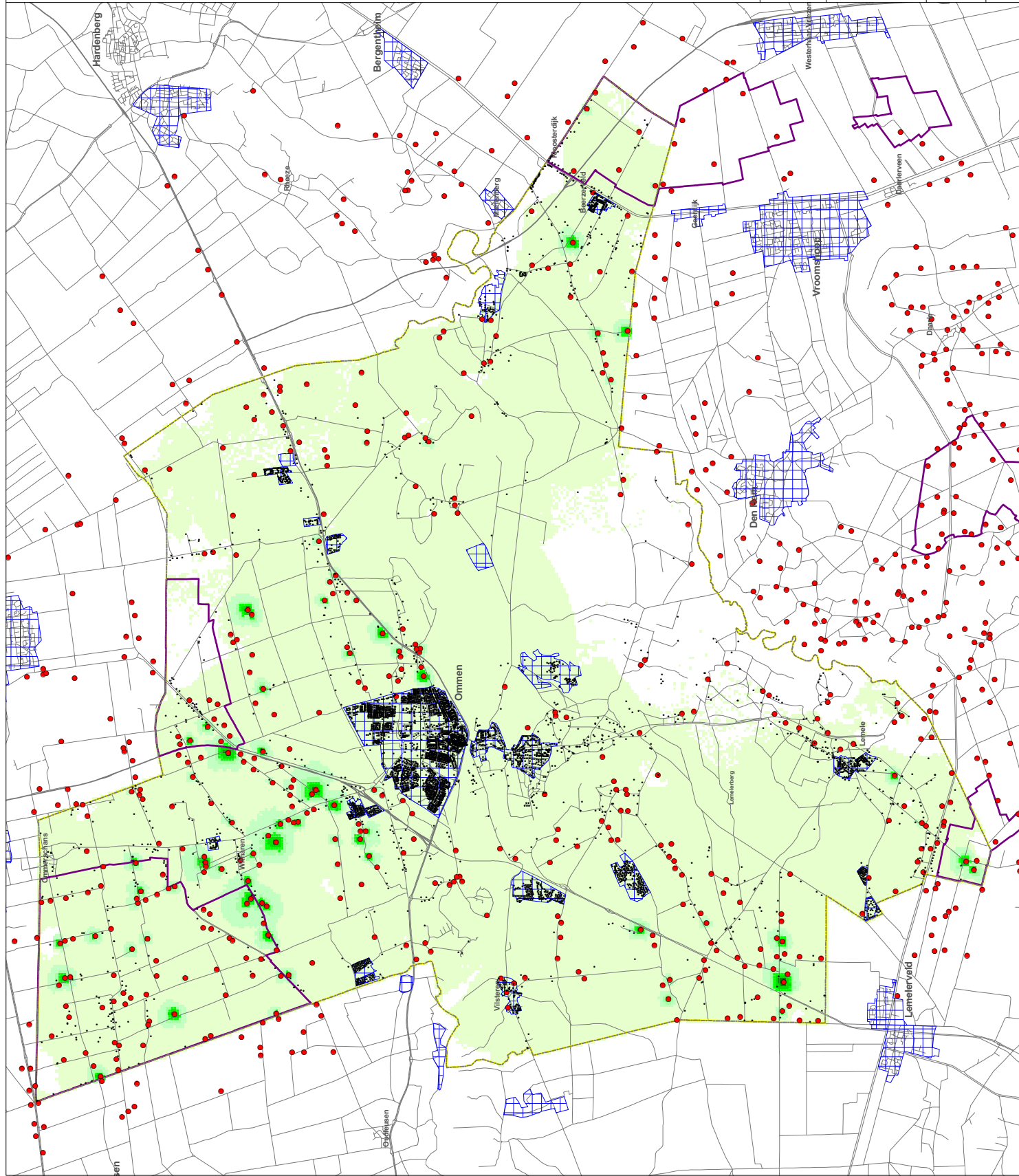
-referentiesituatie t.o.v. de huidige situatie

opdrachtgever:
gemeente
Ommen

uitvoering

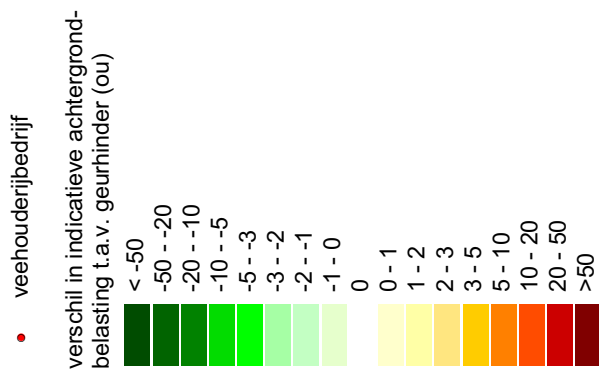

schaal: 0 500 1000 1500 Meters
110502.201448
1 juli 2008

Legenda

voor geurhinder gevoelige objecten

∴ voor geurhinder gevoelige objecten

• objecten

▭ bebouwde kom

▭ landbouwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

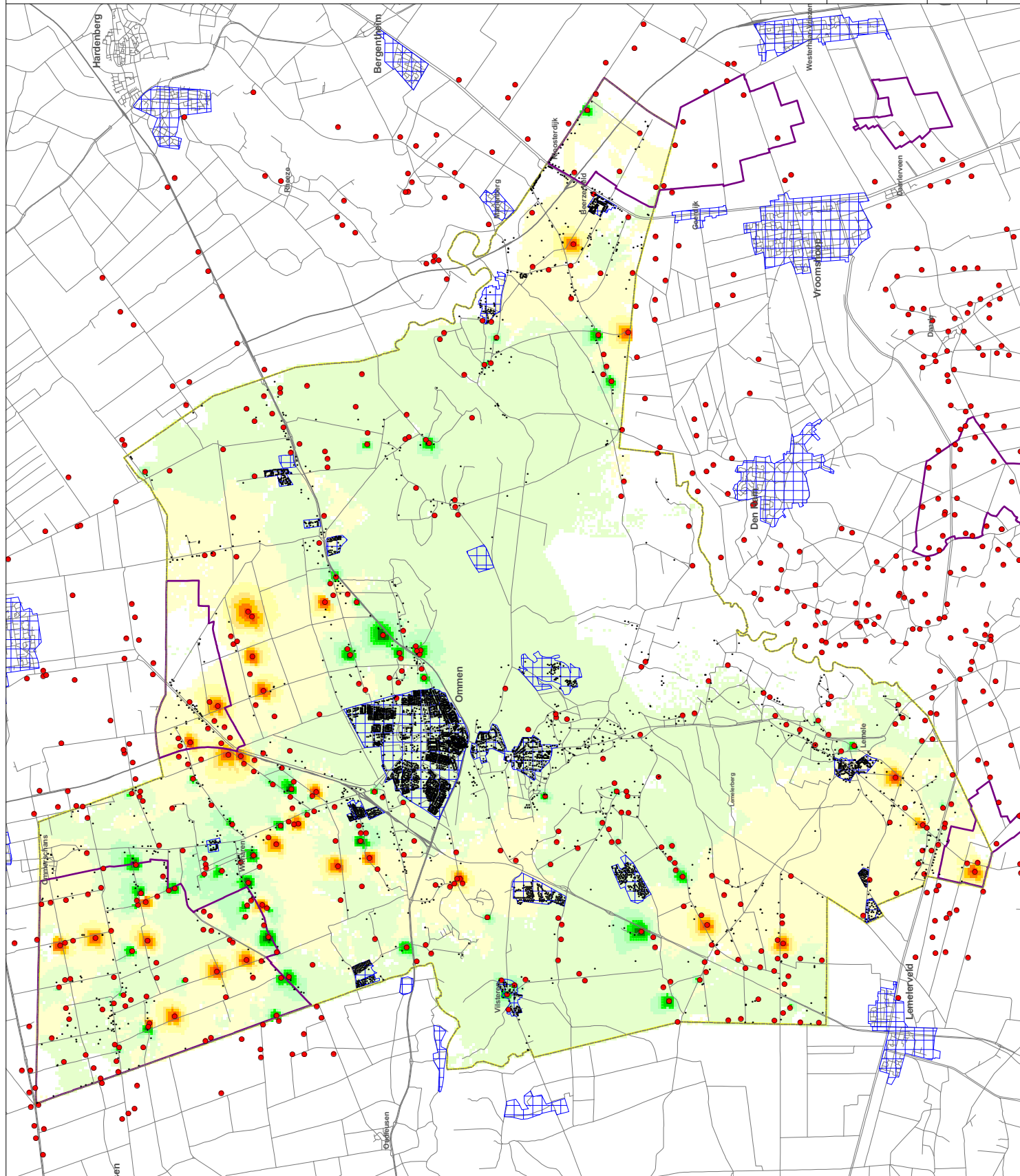
Vershil in indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder -alternatief verspreiding met 0% groei t.o.v. de referentiesituatie

opdrachtgever:
gemeente
Ommen

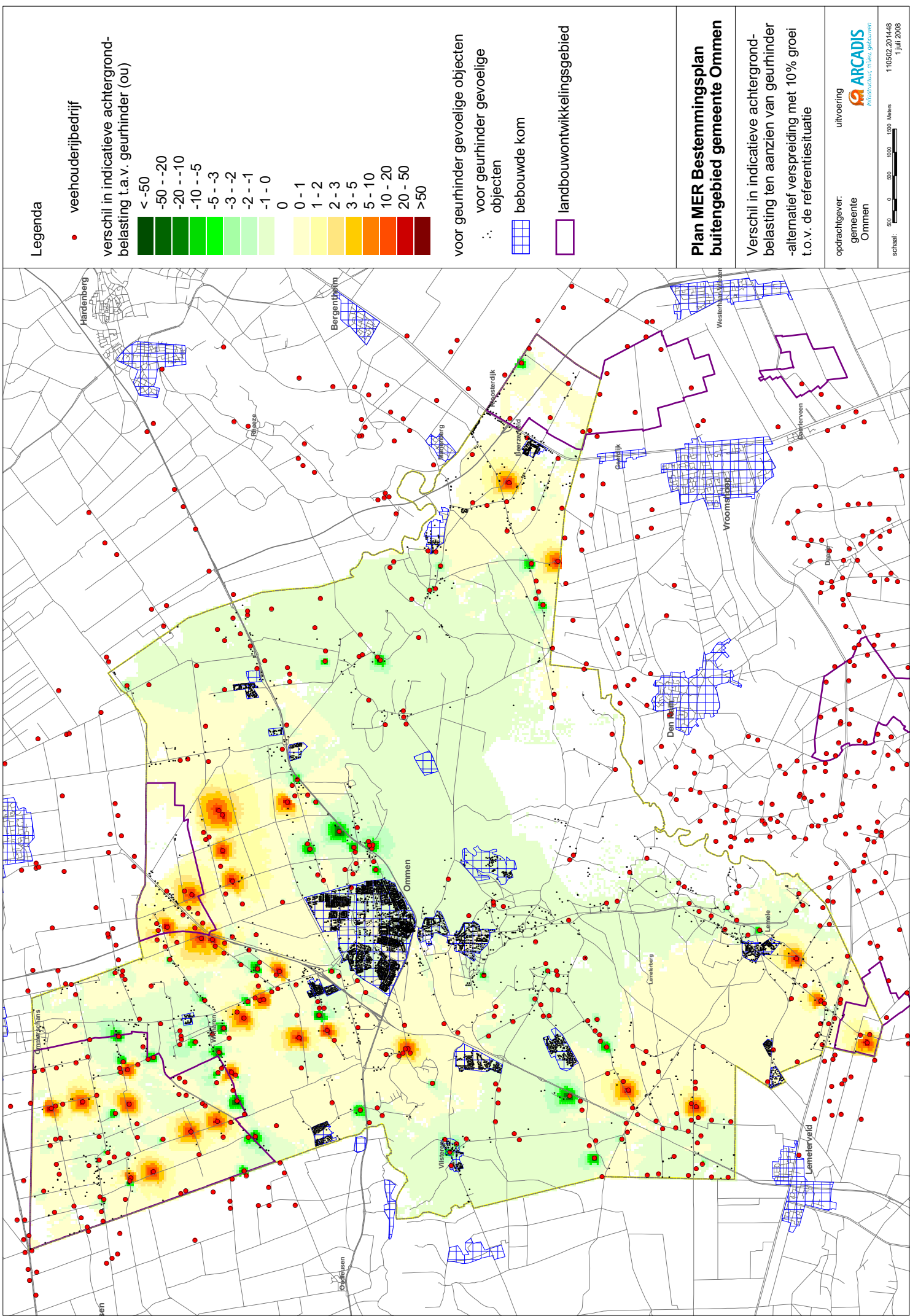
uitvoering

schaal: 0 500 1000 1500 Meters
110502.201448
1 juli 2008

Legenda

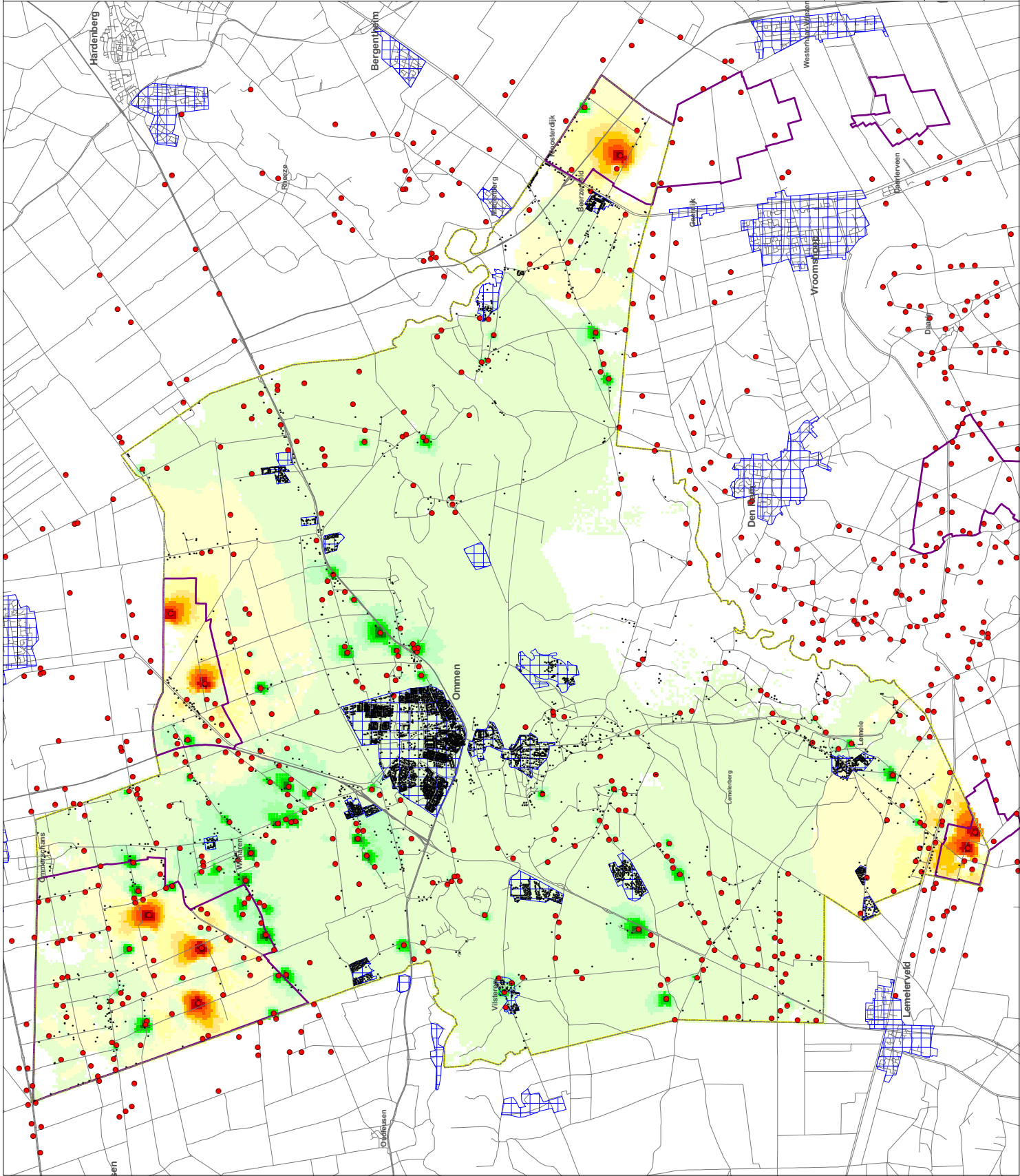
- veehouderijbedrijf
- verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder (ou)
  - < -50
  - 50 - -20
  - 20 - -10
  - 10 - -5
  - 5 - -3
  - 3 - -2
  - 2 - -1
  - 1 - 0
  - 0
  - 0 - 1
  - 1 - 2
  - 2 - 3
  - 3 - 5
  - 5 - 10
  - 10 - 20
  - 20 - 50
  - > 50

- voor geurhinder gevoelige objecten
  - ∴ objecten
  - ▤ bebouwde kom
  - ▭ landbouwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Verschil in indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder -alternatief verspreiding met 10% groei t.o.v. de referentiesituatie

Legenda

- veehouderijbedrijf
- verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder (ou)

	< -50
	-50 - -20
	-20 - -10
	-10 - -5
	-5 - -3
	-3 - -2
	-2 - -1
	-1 - 0
	0
	0 - 1
	1 - 2
	2 - 3
	3 - 5
	5 - 10
	10 - 20
	20 - 50
	> 50

voor geurhinder gevoelige objecten

- voor geurhinder gevoelige objecten
- bebouwde kom
- landbouwwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Vershill in indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder -alternatief clustering LOG's met 0% groei t.o.v. de referentiesituatie

opdrachtgever: gemeente Ommen

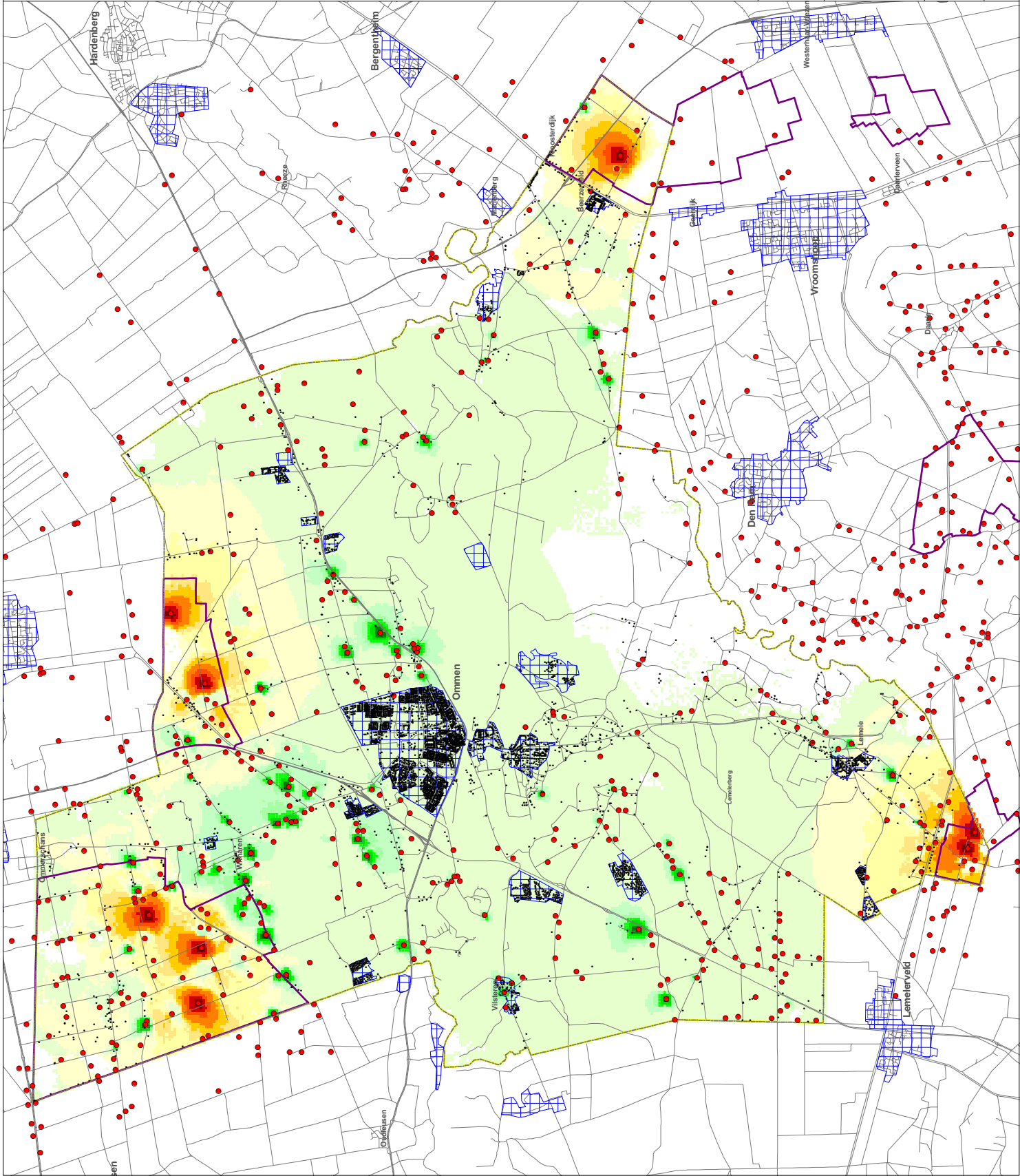
uitvoering: **ARCADIS** infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 500 1000 1500 Metres

110502.201448
1 juli 2008

Legenda

- veehouderijbedrijf
- verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder (ou)

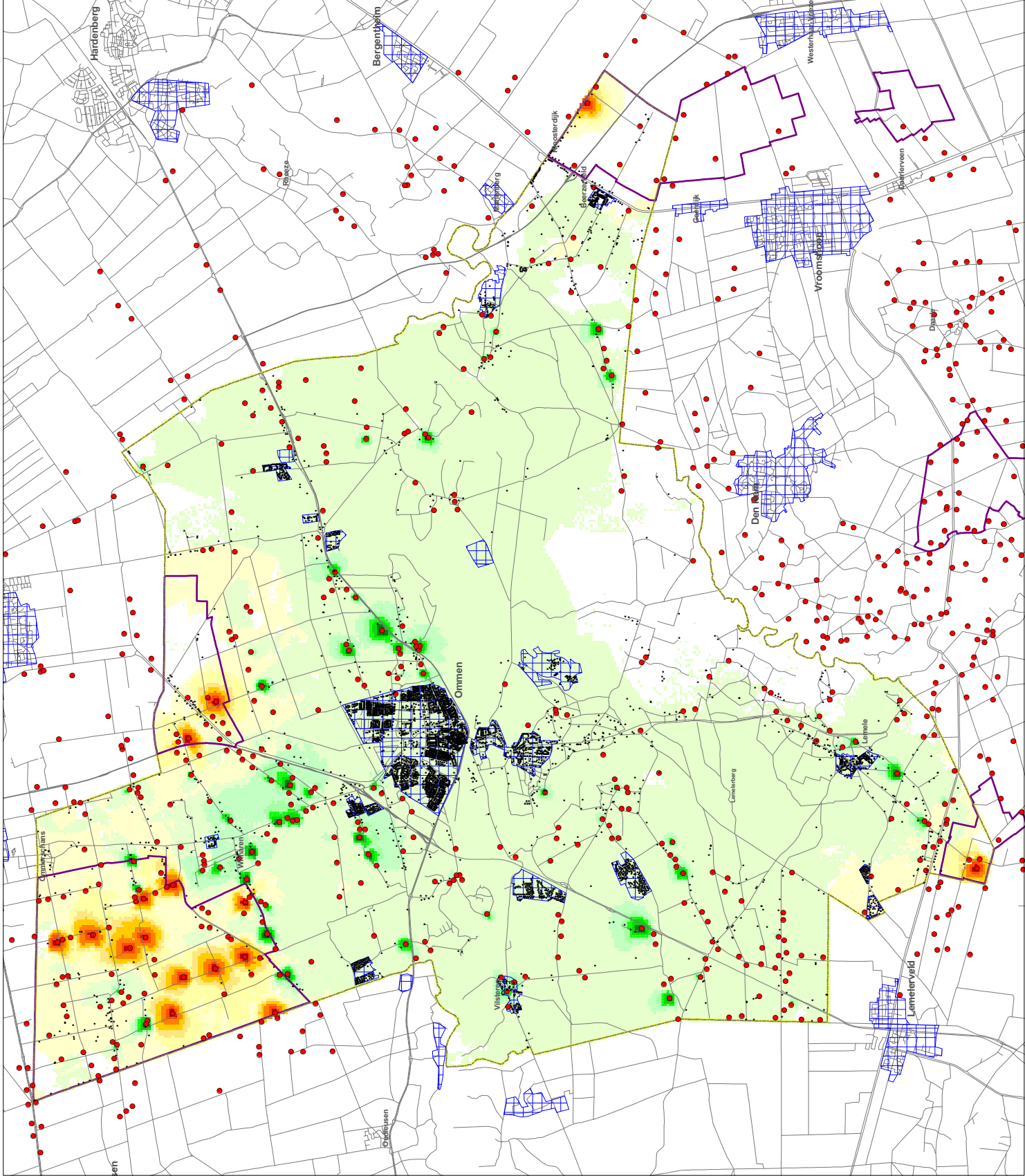
< -50
-50 - -20
-20 - -10
-10 - -5
-5 - -3
-3 - -2
-2 - -1
-1 - 0
0
0 - 1
1 - 2
2 - 3
3 - 5
5 - 10
10 - 20
20 - 50
> 50

- voor geurhinder gevoelige objecten
  - ∴ objecten
  - bebouwde kom
  - landbouwwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Verschil in indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder -alternatief clustering LOG's met 10% groei t.o.v. de referentiesituatie

Legenda

- veehouderijbedrijf
- verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder (ou)

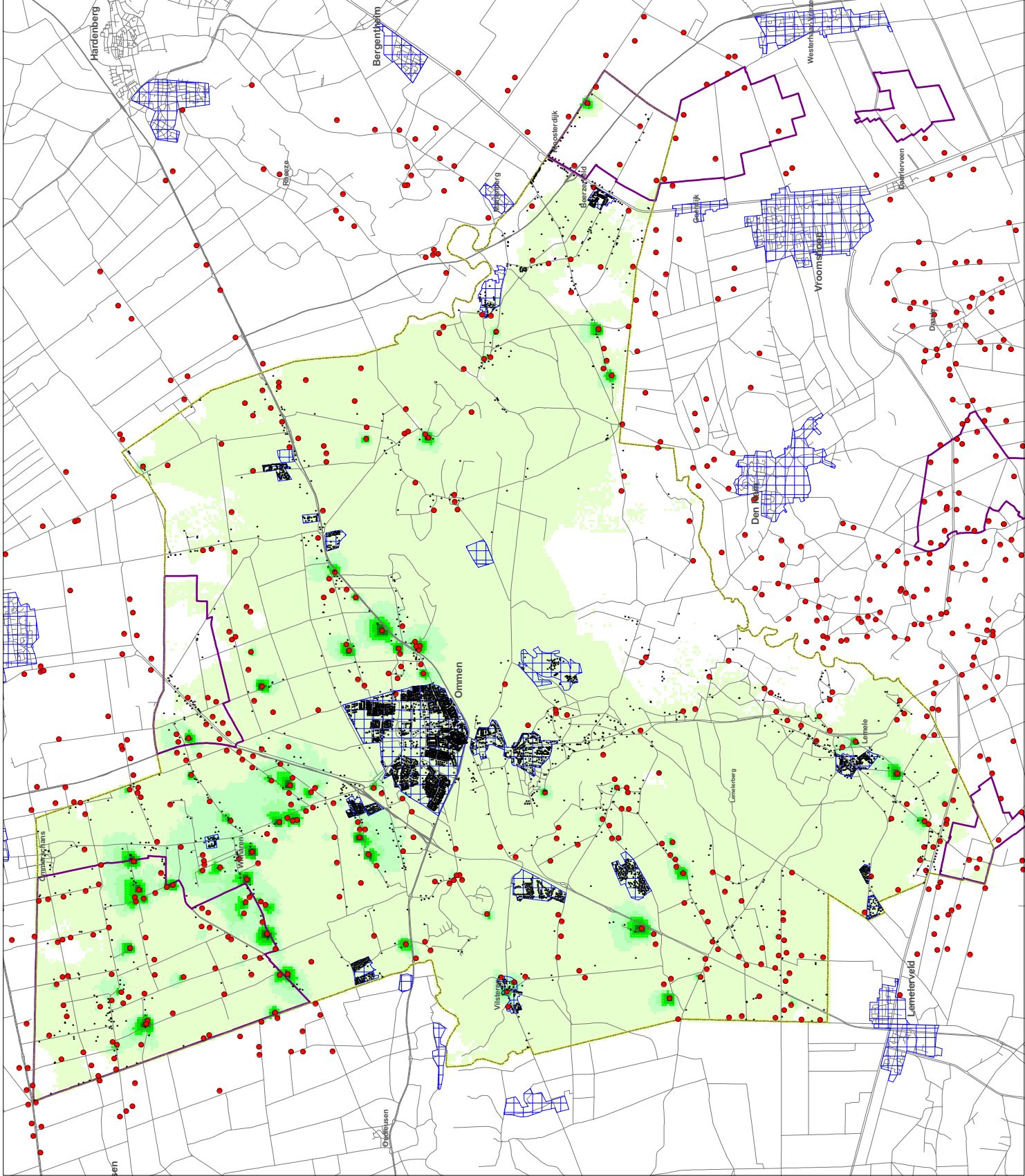
< -50
-50 - -20
-20 - -10
-10 - -5
-5 - -3
-3 - -2
-2 - -1
-1 - 0
0
0 - 1
1 - 2
2 - 3
3 - 5
5 - 10
10 - 20
20 - 50
> 50

- voor geurhinder gevoelige objecten
  - ∴ objecten
  - bebouwde kom
  - landbouwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Vershil in indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder -alternatief clustering LOG's zonder nieuwvestiging met 0% groei t.o.v. de referentiesituatie

Legenda

- veehouderijbedrijf
- verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder (ou)

< -50
-50 - -20
-20 - -10
-10 - -5
-5 - -3
-3 - -2
-2 - -1
-1 - 0
0
0 - 1
1 - 2
2 - 3
3 - 5
5 - 10
10 - 20
20 - 50
> 50

- voor geurhinder gevoelige objecten
  - ∴ objecten
  - ▭ bebouwde kom
  - ▭ landbouwwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Vershil in indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder -alternatief handhaven vergunde rechten t.o.v. de referentiesituatie

BIJLAGE 5

Landschappelijke richtlijnen voor nieuwvestiging en uitbreiding

In de visie op de landbouwontwikkelingsgebieden zijn per gebied landschappelijke richtlijnen voor uitbreiding en nieuwvestiging van veehouderijbedrijven uitgewerkt op basis van de bestaande landschapskenmerken. Deze richtlijnen zijn deze bijlage beschreven.

LOG Arriërveld

Het Arriërveld is opgedeeld in drie deelgebieden

1. Zandrug Witharen;
2. Veldontginningslandschap;
3. Veenontginningslandschap.

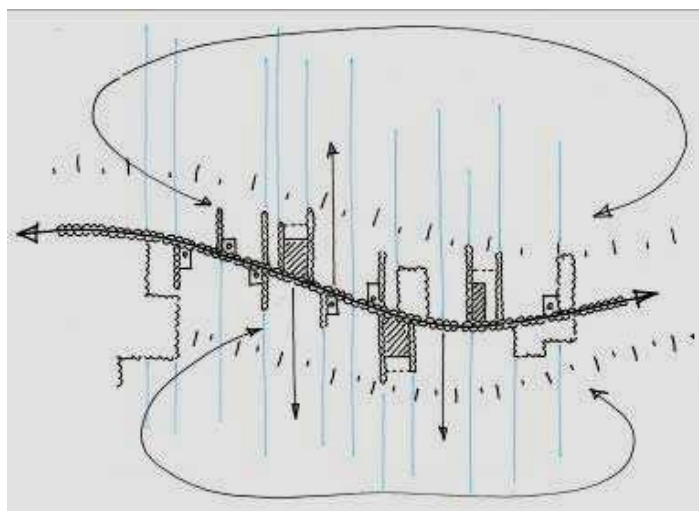

Uitbreiding van bestaande bedrijven moet ingepast worden in de structuur van het landschap. Onderstaande principes geven per deelgebied aan op welke wijze dit plaats moet vinden.

1. Zandrug Witharen

Hier ligt het accent op het ruimtelijk versterken van de structuur van de zandrug door middel van beplantingen (singels op erfgronden, bosjes op overhoeken, hagen rondom bedrijfswoning, boomgaarden aan voorzijde erf). Zichtlijnen vanaf de weg naar het achtergelegen open landschap dienen behouden te blijven. De vorm van het bouwblok volgt het kavelpatroon.

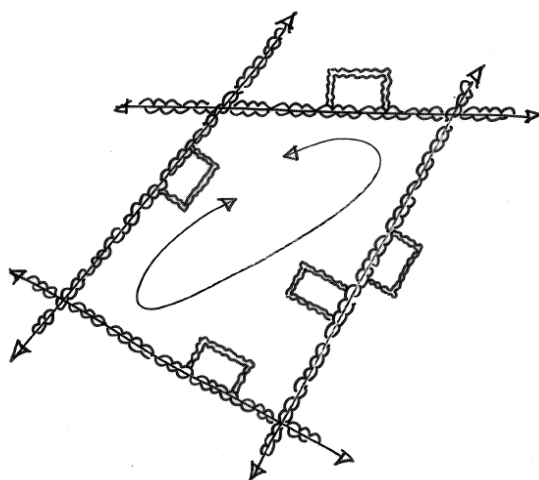
Principe 'erf op zandrug Witharen'

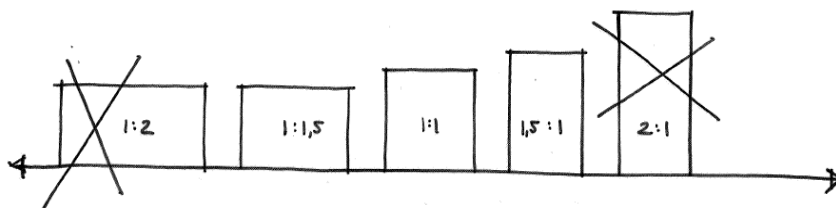
2. Veldontginningslandschap

Onderstaande schets geeft het principe van de erven in het ontginningslandschap aan. De erven zijn als compacte blokken aan de lanen gekoppeld. Een langgerekte kavel dat ver de open ruimte in steekt of een brede kavel dat het zicht vanaf de wegen op de achtergelegen open ruimte wegneemt is niet gewenst. Daarom zijn er randvoorwaarden voor de afmeting van de bouwblokken opgenomen.

Principe 'erf in veldontginningslandschap'

Verhouding (lengte x breedte) bouwblok 'erf in veldontginningslandschap'

3. Veenontginningslandschap

In dit deelgebied liggen geen bestaande bedrijven.

Nieuwvestiging in veldontginningslandschap

In het veldontginningslandschap is ruimte voor het inplaatsen van twee nieuwe bedrijven volgens het principe 'erf in veldontginningslandschap' (zie afbeeldingen 5.35 en 5.36). Voor de inrichting van het erf zijn de volgende randvoorwaarden opgesteld:

- Aan de voorzijde van het erf wordt de bedrijfswoning geplaatst. Het woongedeelte van het erf heeft een oppervlakte van 1000 m²;
- Bedrijfsgebouwen dienen achter de voorgevellijn van de woning te staan;
- De hoofdvorm van de gebouwen dient dwars op of evenwijdig aan de weg te staan, waarbij rekening gehouden moet worden met de verkaveling;
- De detaillering van de bedrijfsgebouwen is sober;
- De kleuren van de bedrijfsgebouwen dienen gedekt te zijn (antraciet, zwart, zeer donkergroen). Windveren dienen een gedekte kleur te hebben;
- Gedekte kleur eventueel metselwerk (rood, rood/bruin, bruin);
- Het gebruik van glimmende materialen is niet toegestaan;
- Minimaal 75 % van de totale lengte van de erfgrans wordt ingeplant met een beplantingssingel van 8 meter breed.

Nieuwvestiging in veenontginningslandschap

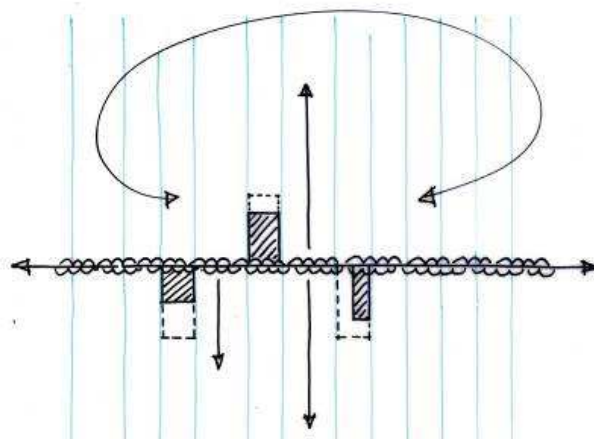
In het veenontginningslandschap is ruimte voor de nieuwvestiging van vier bedrijven. Het is niet wenselijk om in deze karakteristieke openheid een nieuw bedrijf te vestigen met een traditionele erfinrichting (bebouwing en singelbeplanting). Daarom is voor deze locatie gekozen voor een vernieuwende wijze van inpassen door middel van grastaluds. Op deze wijze gaat het erf zo veel mogelijk op in het landschap: 'land en lucht lopen door op erf'. Deze ontwikkeling is overigens slechts mogelijk via een projectmatige aanpak en indien de benodigde infrastructurele verbeteringen verhaald kunnen worden via planexploitatie. Er is maximaal ruimte voor drie nieuwvestigers volgens dit principe. Voor de inrichting van de locatie zijn de volgende randvoorwaarden opgesteld:

- Op het erf wordt een bedrijfswoning geplaatst, gekoppeld aan de toegangsweg.
- De hoofdvorm van de gebouwen dient dwars op of evenwijdig aan de weg te staan.
- De kleur van de daken is licht, aansluitend op de kleur van de lucht (lichtgrijs, lichtblauw, metaalkleur). Glimmende materialen hebben de voorkeur vanwege de weerspiegeling van de lucht.
- Rondom het erf wordt een grastalud toegepast. De hoogte van het talud is gelijk aan de goothoogte van de bedrijfsgebouwen. De helling van het talud is gelijk aan de helling van de daken van de bedrijfsgebouwen.
- Er wordt geen erfbeplanting toegepast.

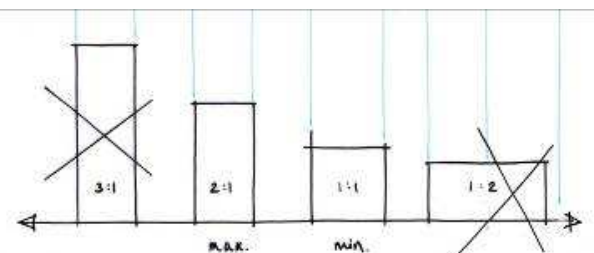
LOG Beerzerveld

Uitbreiding van bestaande bedrijven moet ingepast worden in de structuur van het veenontginningslandschap. Onderstaande schets geeft het principe van de erven in dit landschapstype aan. Het slotenpatroon is richtinggevend (haaks op de weg). De breedte van de kavel bepaald de breedte van het bouwblok. De doorzichten naar open ruimte dienen behouden te blijven.

Principe 'erf in
veenontginningslandschap'

Verhouding bouwblok (lengte
x breedte) "erf in
veenontginningslandschap"

Voor de verhouding van het bouwblok gelden de volgende randvoorwaarden:

- Lengte maximaal 2 x de breedte.
- Lengte minimaal 1 x de breedte.

Bij het uitbreiden van bestaande bedrijven en bij het vestigen van nieuwe bedrijven moet voldaan worden aan de volgende eisen:

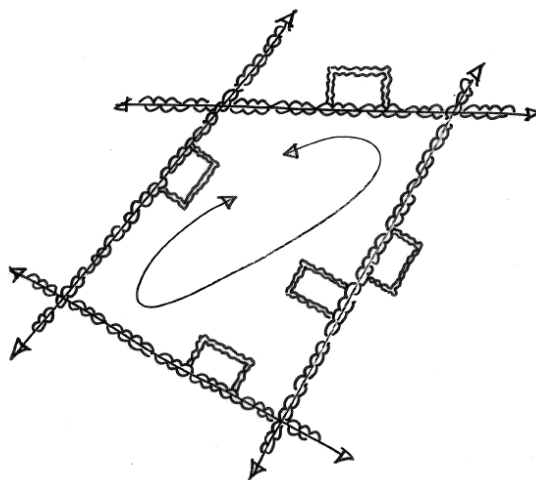
- Aan de voorzijde van het erf wordt de bedrijfswoning geplaatst. Het woongedeelte van het erf heeft een oppervlakte van 1000 m².
- Bedrijfsgebouwen dienen achter het woongebouw te staan.
- De hoofdvorm van de bebouwing dient dwars op de weg te staan, waarbij rekening wordt gehouden met de verkaveling.
- De situering van hoofd- en bijgebouwen dienen een rechthoekig patroon te vormen.
- De detaillering van bedrijfsgebouwen is sober.
- Het kleurgebruik is gedekt (antraciet, zwart, donkergroen).
- Windveren van bedrijfsgebouwen dienen een gedekte kleur te hebben.
- Metselwerk is gedekt van kleur (rood, rood/bruin, bruin).
- Het gebruik van glimmende materialen is niet toegestaan.
- In de richting van het slotenpatroon worden transparante singels toegepast (5 meter breed).

LOG Maanweg

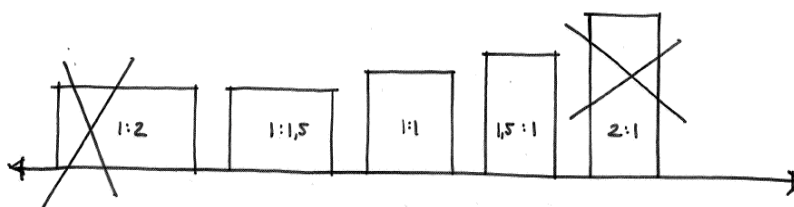
Uitbreiding van bestaande bedrijven moet ingepast worden in de structuur van het veldontginningslandschap. Onderstaande schets geeft het principe van de erven in dit landschapstype aan. De erven zijn als compacte blokken aan de lanen gekoppeld. Een langgerekt kavel dat ver de open ruimte in steekt of een breed kavel dat het zicht vanaf de wegen op de achtergelegen open ruimte wegneemt is niet gewenst. Daarom zijn er de volgende randvoorwaarden voor de afmeting van de bouwblokken opgenomen:

- Aan de voorzijde van het erf wordt de bedrijfswoning geplaatst. Het woongedeelte van het erf heeft een oppervlakte van 1000 m².
- Bedrijfsgebouwen dienen achter de voorgevellijn van de woning te staan.
- De hoofdvorm van de gebouwen dient dwars op of evenwijdig aan de weg te staan, waarbij rekening gehouden moet worden met de verkaveling.
- De detaillering van de bedrijfsgebouwen is sober.
- De kleuren van de bedrijfsgebouwen dienen gedekt te zijn (antraciet, zwart, zeer donkergroen). Windveren dienen een gedekte kleur te hebben.
- Gedekte kleur eventueel metselwerk (rood, rood/bruin, bruin).
- Het gebruik van glimmende materialen is niet toegestaan.
- Minimaal 75 % van de totale lengte van de erfgrans wordt ingeplant met een beplantingssingel van 8 meter breed.

Principe 'erf in veldontginningslandschap'

Verhouding bouwblok (lengte x breedte) "erf in veldontginningslandschap"

LOG Vinkenbuurt

Het LOG Vinkenbuurt is opgedeeld in 4 deelgebieden:

1. Omgeving Ommerschans.
2. Oud veldontginningslandschap.
3. Nieuw veldontginningslandschap.
4. Zandrug Witharen.

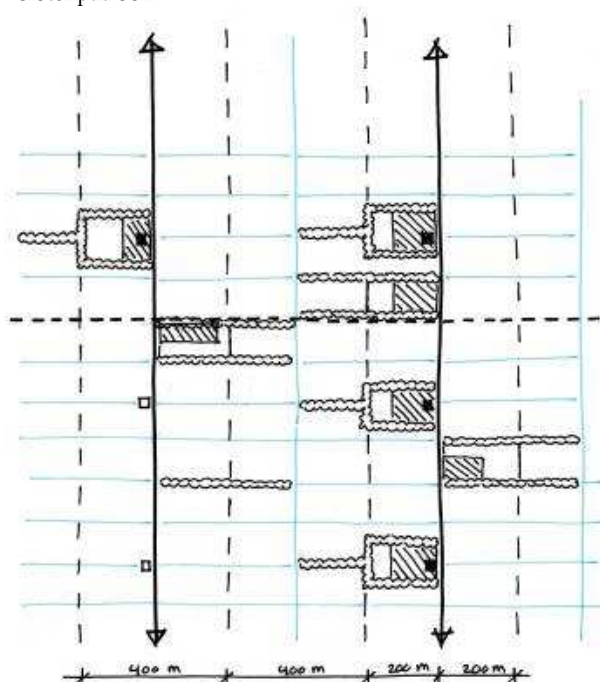
Uitbreiding van bestaande bedrijven wordt ingepast worden in de structuur van het landschap. Onderstaande principes geven per deelgebied aan op welke wijze dit plaats moet vinden.

1. Omgeving Ommerschans

Bij de uitbreiding van bestaande bedrijven wordt aansluiting gezocht bij de bijzondere structuur van het gebied. Het bouwblok is maximaal 200 m diep en maximaal 100 m breed, passend bij de kavelstructuur. Om het historische patroon te versterken worden singels aangeplant. Er worden twee type erven onderscheiden:

- Erf op historische plek (zwarte blokjes in principeschets): De singelbeplanting heeft de vorm van een stemvork. De historische positie van de erven lag op de kop van de singels.
- Overige (relatief nieuwe) erven: Beplanting op erfgrenzen loopt parallel en volgt het slotenpatroon.

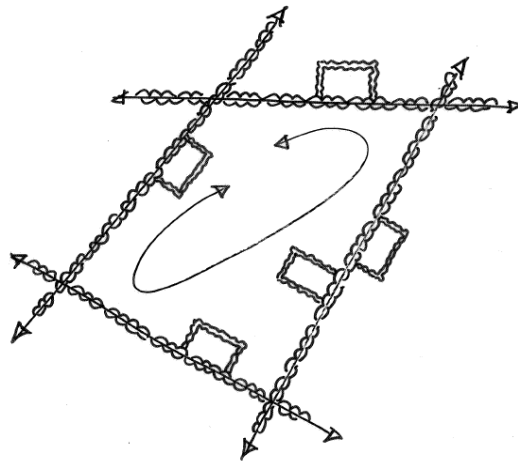
Principe 'erf ten westen van Ommerschans'

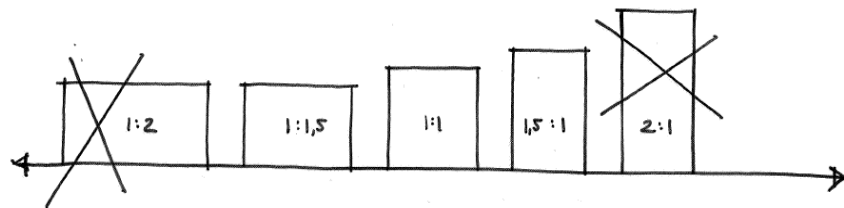
2. Oud veldontginningslandschap

Onderstaande schets geeft het principe van de erven in het veldontginningslandschap aan. De erven zijn als compacte blokken aan de lanen gekoppeld. Een langgerekt kavel dat ver de open ruimte in steekt of een breed kavel dat het zicht vanaf de wegen op de achtergelegen open ruimte wegneemt is niet gewenst. Daarom zijn er randvoorwaarden voor de afmeting van de bouwblokken opgenomen.

Principe 'erf in veldontginningslandschap'

Verhouding bouwblok 'erf in veldontginningslandschap'

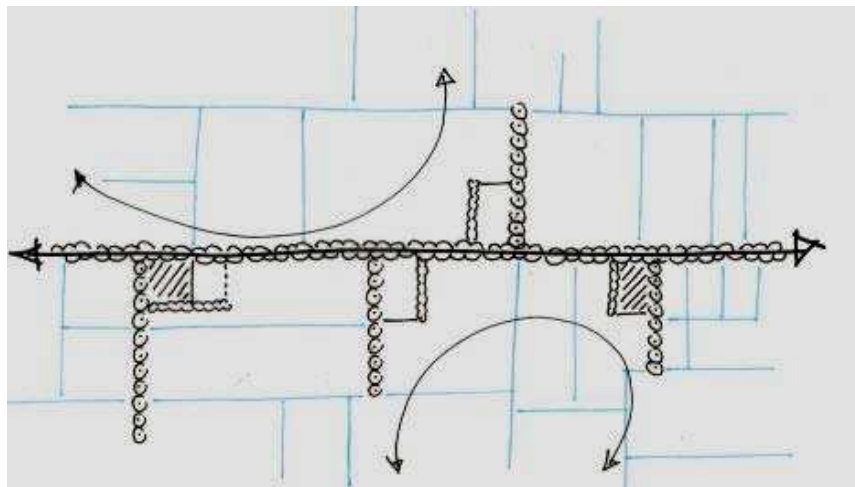

3. Nieuw veldontginningslandschap

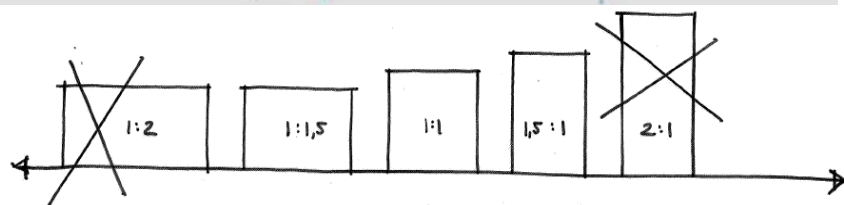
In dit deelgebied komen een aantal mooie voorbeelden voor van hoe bedrijfsgebouwen in het landschap ingepast kunnen worden. De erven zijn gekoppeld aan de lanenstructuur langs de wegen in het gebied. Dwars op deze lanen zijn ter hoogte van de erven ook forse bomenrijen toegepast. De bedrijfsgebouwen worden op deze wijze als het ware 'verankerend' in het landschap.

Afbeelding 5.4

Inspiratie uit het gebied

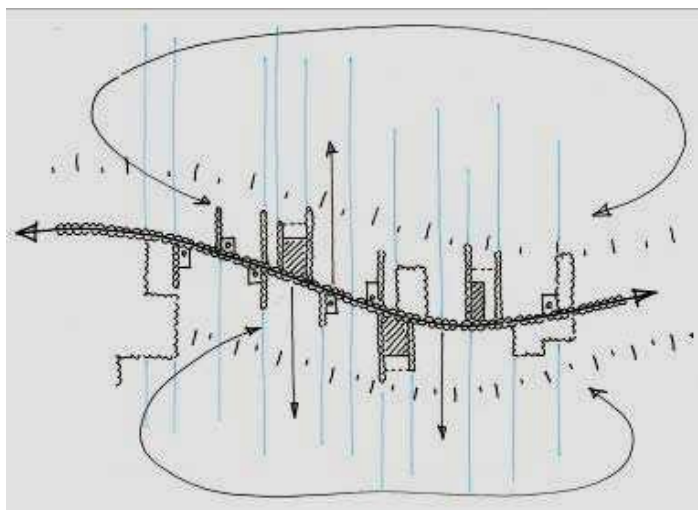
Verhouding bouwblok "erf in nieuw ontginningslandschap"

4. Zandrug Witharen

Hier ligt het accent op het ruimtelijk versterken van de structuur van de zandrug door middel van beplantingen (singels op erfgrenzen, bosjes op overhoeken, hagen rondom bedrijfswoning, boomgaarden aan voorzijde erf). Zichtlijnen vanaf de weg naar het achtergelegen open landschap dienen behouden te blijven. De vorm van het bouwblok volgt het kavelpatroon.

Principe "erf op zandrug Witharen"

Nieuwvestiging

In LOG Vinkenbuurt in ruimte voor nieuwvestiging van maximaal vier bedrijven in deelgebied 3: nieuw veldontginningslandschap. Op de visiekaart (zie bijlage 4) is in groen aangegeven waar de zoekgebieden voor nieuwvestiging liggen. De ruimtelijke uitwerking van de locaties sluit aan bij het principe 'erf in nieuw ontginningslandschap'. Voor de erfinsrichting zijn de volgende randvoorwaarden opgesteld:

- Aan de voorzijde van het erf wordt de bedrijfswoning geplaatst. Het woongedeelte van het erf heeft een oppervlakte van 1000 m².
- Bedrijfsgebouwen dienen achter de voorgevellijn van de woning te staan.
- De hoofdvorm van de gebouwen dient dwars op de weg te staan, waarbij rekening gehouden moet worden met de verkaveling.
- De detaillering van de bedrijfsgebouwen is sober.
- De kleuren van de bedrijfsgebouwen dienen gedekt te zijn (antraciet, zwart, zeer donkergroen). Windveren dienen een gedekte kleur te hebben.
- Gedekte kleur eventueel metselwerk (rood, rood/bruin, bruin).
- Het gebruik van glimmende materialen is niet toegestaan.
- Langs één zijde van het erf wordt een forse bomenrij aangeplant. De lengte van de bomenrij is minimaal twee keer de diepte van het erf. Langs de andere zijde wordt een singel aangeplant (5 meter breed) over de volle lengte van het erf.

BIJLAGE 6

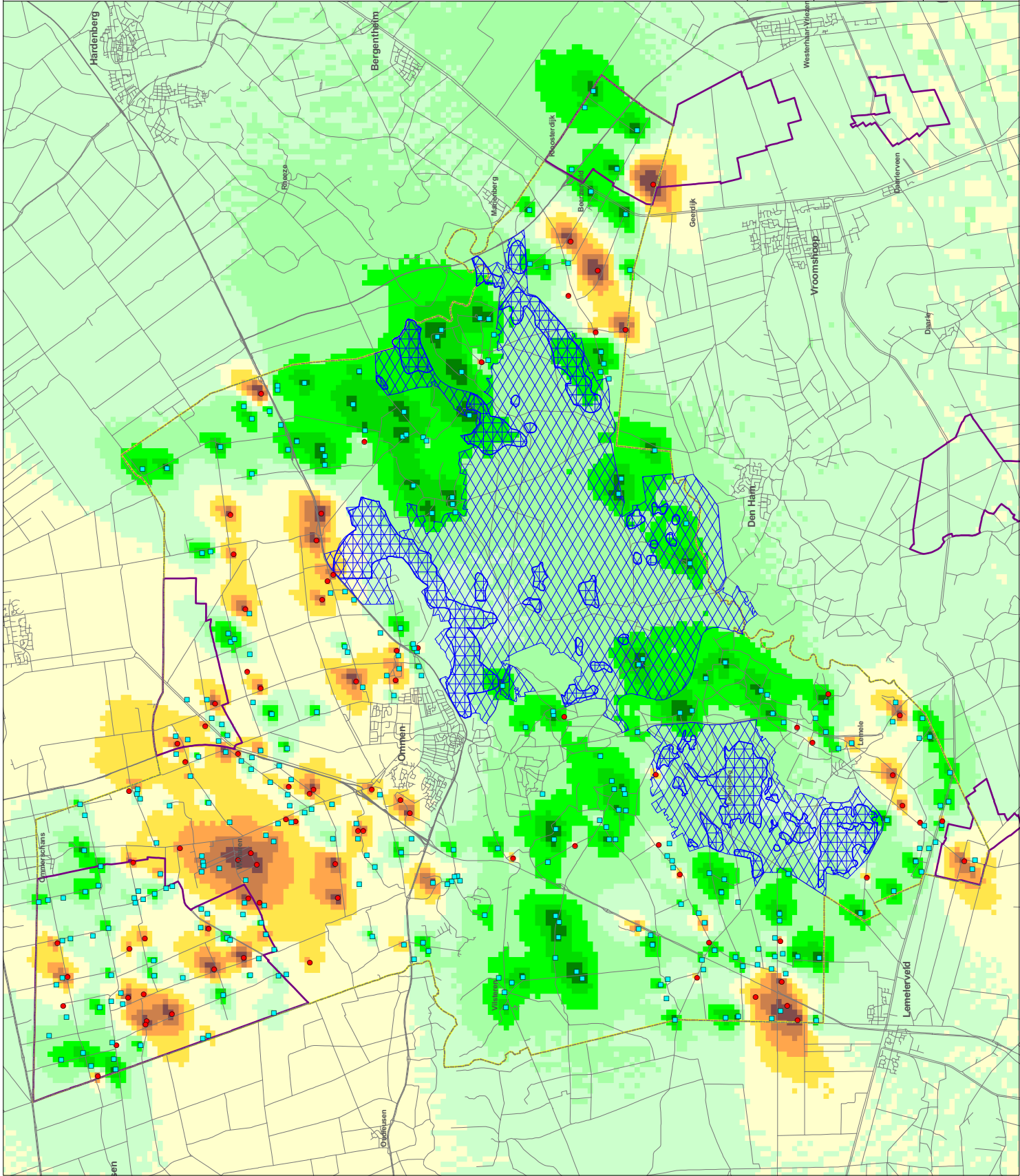
Aandeel rundveehouderij ammoniakdepositie

Het depositieaandeel van ammoniak veroorzaakt door de rundveehouderij wordt weergegeven aan de hand van twee kaarten:

- Het aandeel rundvee in depositie van ammoniak uit stalemissies in procenten in de referentiesituatie (= inclusief autonome ontwikkeling waarin de bedrijven voldoen aan de AMvB-Huisvesting).
- Het verschil in depositie aan ammoniak vanuit stalemissies (mol/ha/jaar) door rundvee bij 10% groei ten opzichte van de referentiesituatie.

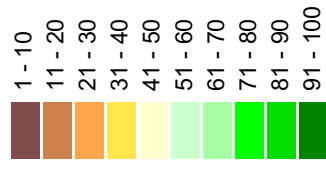

Legenda

- veehouderijbedrijf met rundvee
- veehouderijbedrijf zonder rundvee

aandeel rundvee in depositie van ammoniak uit stallemissies (%)

- ▨ Natura2000 gebieden
- ▨ vermistingsgevoelige delen
- ▭ landbouwontwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Depositie van ammoniak als gevolg van stallemissies

Aandeel rundvee in de depositie van ammoniak in de referentiesituatie

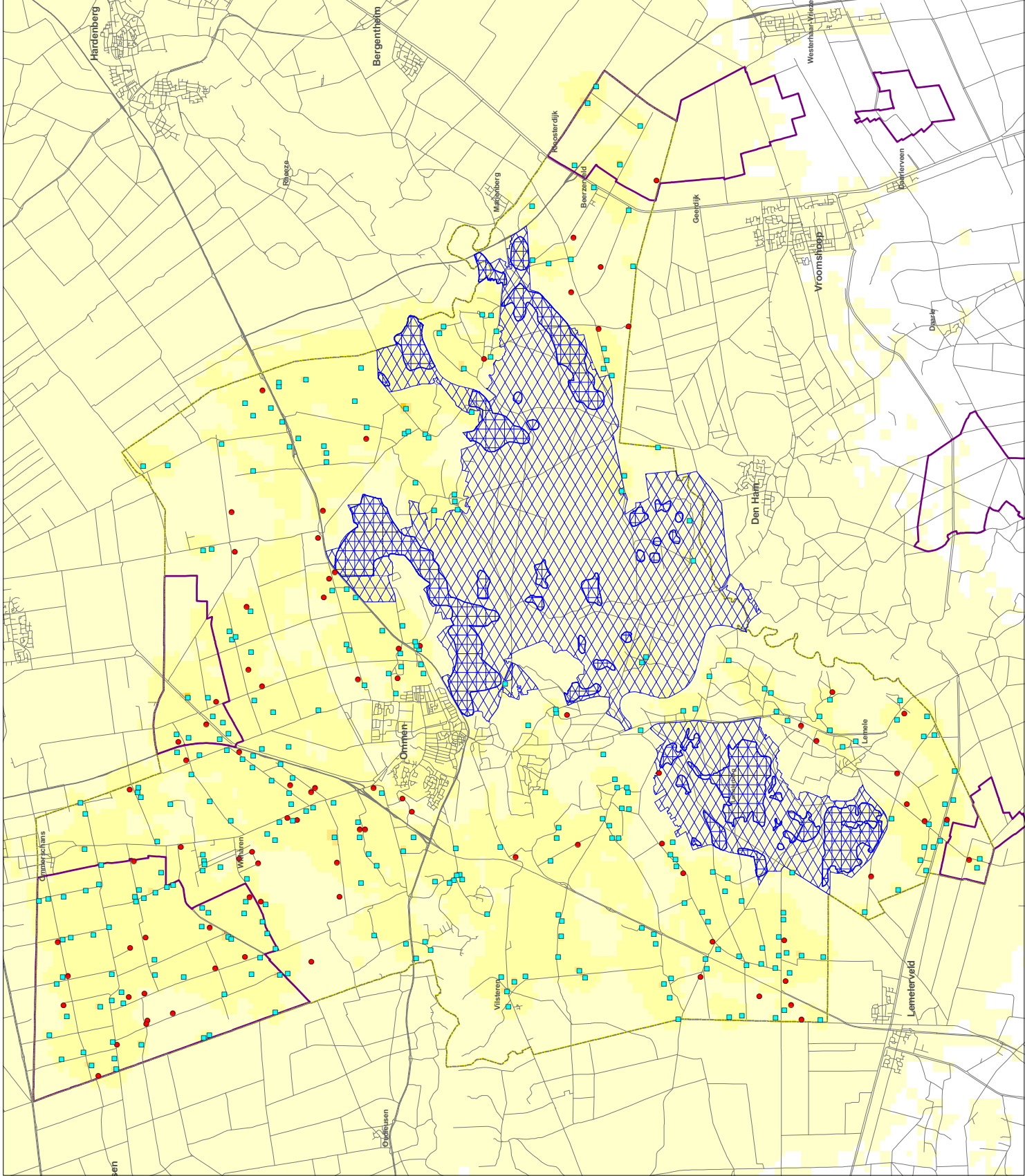
opdrachtgever:
gemeente
Ommen

uitvoering
ARCADIS
infrastructuur, milieu, gebouwen

1:10502.201448
1 juli 2008

0 500 1000 1500 Meters

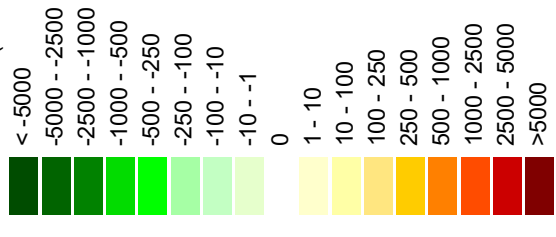

Legenda

- veehouderijbedrijf met rundvee
- veehouderijbedrijf zonder rundvee

verschil in depositie van ammoniak uit stalmisseries (mol/ha/jr)

- Natura2000 gebieden
- vermessingsgevoelige delen
- landbouwonwikkelingsgebied

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Ommen

Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalmisseries -alternatief rundvee met 10% groei t.o.v. de referentiesituatie

opdrachtgever: gemeente Ommen
 uitvoering: ARCADIS
 infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 500 1000 1500 Metres
 110502.201448
 1 juli 2008

BIJLAGE 7

Inventarisatie bouwblokken Bestemmingsplan 1994 en voorontwerp 2007

Bestemmingsplan Buitengebied													
Situatie 1994 inclusief artikel 11 procedures													
Alle bladen	Extensivering				LOG				Verweving				T
	0,5	1	1,5	T	0,5	1	1,5	T	0,5	1	1,5	T	
Agrarische doeleinden													
<i>Bouwwlak (b)*</i>	18	28	2		21	85	10		102	232	19	353	
<i>Met asterisk-aanduiding (b*)**</i>	7				20				70			70	
Totalen													
<i>Aantal bedrijven</i>	25	28	2	55	41	85	10	136	172	232	19	423	614
<i>Oppervlakte in hectare</i>	13	28	3	43,5	21	85	15	120,5	86	232	29	346,5	510,5
<i>* Bouwwlak met alle agrarische bestemmingen, dus inclusief intensieve veehouderij</i>													
<i>** Alleen vervanging van de bestaande gebouwen is mogelijk</i>													

Bestemmingsplan Buitengebied																									
Situatie voorontwerp 2007																									
Blad 1	Extensiveringsgebied					Landbouwontwikkelingsgebied					Verwevingsgebied														
	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T				
Agarische doeleinden																									
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)²⁹</i>						0		5	17					22			3	1					4	26	
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>						0		2	15	5	1	2	1	26			1						1	27	
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>						0								0									0	0	
<i>Aantal bedrijven</i>	0	0	0	0	0	0		7	32	5	1	2	1	48			3	1	1	0	0	0	5	53	
<i>Oppervlakte in hectare</i>	0	0	0	0	0	0		3,5	32	7,5	2	5	3	53			1,5	1	1,5	0	0	0	4	57	
Blad 2	Extensiveringsgebied					Landbouwontwikkelingsgebied					Verwevingsgebied														
Agarische doeleinden																									
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)</i>						0		1	8	2				11			2	7	1					10	21
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>						0		1	2	2	2			7			2	8	11				2	23	30
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>						0								0			1							1	1
* nertsenfokkerij groter dan 3 ha																									
<i>Aantal bedrijven</i>	0	0	0	0	0	0		2	10	4	2	0	0	18			5	15	12	0	0	2	34	52	
<i>Oppervlakte in hectare</i>	0	0	0	0	0	0		1	10	6	4	0	0	21			2,5	15	18	0	0	6	41,5	62,5	
Blad 3	Extensiveringsgebied					Landbouwontwikkelingsgebied					Verwevingsgebied														
Agarische doeleinden																									
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)</i>						0		2	2	1				5			3	15	5					23	28
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>	1	2				3		3	3	3	1			7			5	4	1				10	20	
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>						0								0									0	0	
<i>Aantal bedrijven</i>	1	2	0	0	0	3		2	5	4	0	1	0	12			3	20	9	1	0	0	33	48	
<i>Oppervlakte in hectare</i>	0,5	2	0	0	0	2,5		1	5	6	0	2,5	0	14,5			1,5	20	14	2	0	0	37	54	

²⁹ Agrarisch bouwblok met grondgebonden bestemming zoals akkerbouw- en rundveebedrijven.

Bestemmingsplan Buitengebied																						
Situatie voorontwerp 2007																						
	Extensiveringsgebied					Landbouwontwikkelingsgebied					Verwevingsgebied					T						
	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5		1	1,5	2	2,5	3	T
Blad 4																						
Agarische doeleinden																						
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)</i>																						
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>																						
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>																						
<i>Aantal bedrijven</i>	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	14	5	1	0	0	25	26
<i>Oppervlakte in hectare</i>	0	0	1,5	0	0	0	1,5	0	0	0	0	0	0	0	2,5	14	7,5	2	0	0	26	27,5
Blad 5																						
Agarische doeleinden																						
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)</i>																						
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>																						
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>																						
<i>Aantal bedrijven</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	10	5	0	0	0	18	18
<i>Oppervlakte in hectare</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,5	10	7,5	0	0	0	19	19
Blad 6																						
Agarische doeleinden																						
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)</i>																						
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>																						
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>																						
<i>Aantal bedrijven</i>	3	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	5	13	4	0	0	0	22	26
<i>Oppervlakte in hectare</i>	1,5	1	0	0	0	0	2,5	0	0	0	0	0	0	0	2,5	13	6	0	0	0	21,5	24

Bestemmingsplan Buitengebied Situatie voorontwerp 2007																						
Blad 7	Extensiveringsgebied						Landbouwontwikkelingsgebied						Verwevingsgebied						T			
	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2		2,5	3	T
Agarische doeleinden																						
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)</i>							4								1	9	4					14
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>			2	1	1		0									3	1					4
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>							0															0
<i>Aantal bedrijven</i>			2	0	1	1	0	4							1	12	5	0	0	0	0	18
<i>Oppervlakte in hectare</i>			1	0	1,5	2	0	4,5							0,5	12	7,5	0	0	0	0	24,5
Blad 8	Extensiveringsgebied						Landbouwontwikkelingsgebied						Verwevingsgebied						T			
Agarische doeleinden																						
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)</i>							0								4	17	3					24
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>							0								2	9	1					12
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>							0								1							1
<i>Aantal bedrijven</i>			0	0	0	0	0								7	26	4	0	0	0	0	37
<i>Oppervlakte in hectare</i>			0	0	0	0	0								3,5	26	6	0	0	0	0	35,5
Blad 9	Extensiveringsgebied						Landbouwontwikkelingsgebied						Verwevingsgebied						T			
Agarische doeleinden																						
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)</i>			5	1	2		8								10	10	1					21
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>							0									1						1
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>							0															0
<i>Aantal bedrijven</i>			5	1	2	0	8								10	11	1	0	0	0	0	30
<i>Oppervlakte in hectare</i>			2,5	1	3	0	6,5								5	11	1,5	0	0	0	0	17,5
Blad 10	Extensiveringsgebied						Landbouwontwikkelingsgebied						Verwevingsgebied						T			

Bestemmingsplan Buitengebied		Situatie voorontwerp 2007		Situatie voorontwerp 2007		Situatie voorontwerp 2007		Situatie voorontwerp 2007		Situatie voorontwerp 2007		Situatie voorontwerp 2007		Situatie voorontwerp 2007		Situatie voorontwerp 2007		Situatie voorontwerp 2007														
		0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T										
Agarische doeleinden																																
<i>Grondgebonden:Bouwwlak (b)</i>		5	4	1				10							0		3						3	13								
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>				1				1							0		1	1					2	3								
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>								0							0								0	0								
<i>Aantal bedrijven</i>		5	4	1	1	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	5	16								
<i>Oppervlakte in hectare</i>		2,5	4	1,5	2	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	3	13								
Blad 11		Extensiveringsgebied										Landbouwontwikkelingsgebied										Verwevingsgebied										T
		0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T										
Agarische doeleinden																																
<i>Grondgebonden:Bouwwlak (b)</i>		1						1			2				2	5							7	10								
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>								0		2	1				3	1	3	1					5	8								
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>		1						1							0								0	1								
<i>Aantal bedrijven</i>		1	1	0	0	0	0	2	0	0	4	1	0	0	5	3	8	0	1	0	0	0	12	19								
<i>Oppervlakte in hectare</i>		0,5	1	0	0	0	0	1,5	0	0	6	2	0	0	8	1,5	8	0	2	0	0	0	11,5	21								
Blad 12		Extensiveringsgebied										Landbouwontwikkelingsgebied										Verwevingsgebied										T
		0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T										
Agarische doeleinden																																
<i>Grondgebonden:Bouwwlak (b)</i>		2						2		1					1	4	7	1					12	15								
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>								0		1					1	4	4	5					13	14								
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>								0							0		1						1	1								
<i>Aantal bedrijven</i>		0	2	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	2	8	12	6	0	0	0	0	26	30								
<i>Oppervlakte in hectare</i>		0	2	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	2	4	12	9	0	0	0	0	25	29								
Totalen blad 1 t/m 12		Extensiveringsgebied										Landbouwontwikkelingsgebied										Verwevingsgebied										T
		0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T	0,5	1	1,5	2	2,5	3	T										

Bestemmingsplan Buitengebied																						
Situatie voorontwerp 2007																						
Agarische doeleinden																						
<i>Grondgebonden: Bouwvlak (b)</i>	14	7	4	1	0	0	26	8	28	5	0	0	0	41	43	96	24	0	0	0	163	230
<i>Intensieve veehouderij (Aiv & Aiv/h)</i>	3	3	1	1	0	0	8	3	21	12	4	3	1	44	10	44	27	3	0	2	86	138
<i>Overige (Al, Ag, Ab & As)</i>	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	3	1	0	0	0	8	9
<i>Aantal bedrijven</i>	17	11	5	2	0	0	35	11	49	17	4	3	1	85	57	143	52	3	0	2	257	377
<i>Oppervlakte in hectare</i>	8,5	11	7,5	4	0	0	31	5,5	49	26	8	7,5	3	98,5	29	143	78	6	0	6	262	391

COLOFON

PLAN-MER

BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

OPDRACHTGEVER:

GEMEENTE OMMEN

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:ing. P. Hartskeerl
ir. I.C.R. Verbeek**GECONTROLEERD DOOR:**

ing. B.M.H. van de Putte

VRIJGEGEVEN DOOR:

drs. B.P.W. Schlangen

juni 2009

110302/CE9/010/001419

ARCADIS NEDERLAND BV
Beaulieustraat 22
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Tel 026 3778 911
Fax 026 3515 235
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.